

YESU KERISI YI BENGÖ NIVESA SËN MATAI KEVU

Yesu Kerisi Yi Degwa
(Lk 3:23-38)

¹ Yesu Kerisi yi degwa lo sënë: Yesu saga sën Davit* yi mewis, geDavit saga sën Abraham yi mewis.

² Abraham ƙo Isaak, gIsaak ƙo Yakop, geYakop saga sën ƙo Yuda losho ari lo.

³ GeYuda ƙo Peres luho avëhnö Sera, geluho ataj Tamar.

GePeres ƙo Hesron.

Ga, Hesron ƙo Ram.

⁴ Ga, Ram ƙo Aminadap, gAminadap ƙo Nason, geNason ƙo Salmon.

⁵ GeSalmon ƙo Boas, gata Rahap.

GeBoas ƙo Obet, gata Rut.

Ga, Obet ƙo Yese, ⁶ geYese ƙo Mehö-los-bengö Davit, geDavit ƙo Solomon, gata sën Uria venë wirek lo.

⁷ Loga, Solomon ƙo Rehoboam, geRehoboam ƙo Abiya, gAbiya ƙo Asa.

⁸ Ga, Asa ƙo Yosapat, geYosapat ƙo Yoram, geYoram ƙo Usia.

⁹ Ga, Usia ƙo Yotam, geYotam ƙo Ahas ga, Ahas ƙo Hesekia.

¹⁰ Ga, Hesekia ƙo Manase, geManase ƙo Amos, gAmos ƙo Yosia.

- 11 GeYosia ko Yekonia losho ari lo, lob loḵ buk saga alam Babulon* deduu alam Israel vahi medeḵo sir ya denedo hir nyëḡ.
- 12 Deya denedo nyëḡ böp Babulon* lom Yekonia ko nalu Sealtiel.
- Lob Sealtiel ko Serubabel, 13 lob Serubabel ko Abiut, gAbiut ko Eliakim, gEliakim ko Asor.
- 14 GAsor ko Sadok, geSadok ko Akim, gAkim ko Eliut.
- 15 GEliut ko Eleasar, gEleasar ko Matan, geMatan ko Yakop ngwë.
- 16 GeYakop sënë ko Yosep sën Maria regga, lob Maria saga sën ko Yesu, sën denenër bë Kerisi* lo.
- 17 Nebë saga lob sir pin Abraham yi mewis sir, beyam verup loḵ Davit saga, besir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Gevu Davit beyam verup loḵ buk sën deḵo sir ya denedo nyëḡ böp Babulon*, saga sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Lob vu buk sën deḵo sir ya denedo nyëḡ böp Babulon* beverup loḵ Kerisi*, og sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu nebë saga ving.

Maria Ko Yesu Kerisi
(Lk 2:1-7)

- 18 Yesu ata ko yi lo degwa nebë sënë: Deggooin ata Maria raḵ in jaḵ vu Yosep, rëḵ luho yö nahën denedo, log Maria nalu loḵ raḵ Anon Vabuung.
- 19 Yosep sën deggooin raḵ bë natu regga lo, yi mehö netetuu aggata niröp, lob su bë rëḵ nanër avëh yi gagek nimumsën rangah vu alam pin rë. Gaḵ vongin bë bepul Maria vunsën. 20 Yosep nahën kwa nevo nebë sënë, loḵ Mehöböp yi angër yam vu yi loḵ pesepsën benër vu bë, “Davit* yi mewis

Yosep-e! Gwengo! Su nim dëlin Maria! Gaḵ gweko nõk natu venëm. Hurmahen sën loḵ nare ayo lo, saga Anon Vabuung vong vu yi. ²¹ Rëḵ geḵo nalu aguu lom genanër arë nabë Yesu. In rëḵ geḵo yi alam vër in hir nipaya nyëvewen.”

²² Ngaa pin sënë anon raḵ yoh vu gagek sën Mehöböp vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya avi lo nebë:

²³ “Ham gwengo rë! Rëḵ avëh avö nalu doḵ, lom geḵo nalu aguu. Lob rëḵ genanër arë nabë Emanuel.”

Arë sënë degwa nebë ‘Anutu nedo ving hil’.

²⁴ Lob Yosep ggëp mepesep ggovek gekedi raḵ, lom vong yoh vu sën Mehöböp yi angër nër vu yi lo. Ya beḵo avëh netu venë, ²⁵ rëḵ su neya aggata ving yi rë, gema rot, beya verup loḵ buk sën venë ḵo nalu aguu lo. Lob tahi ggev raḵ nebë Yesu.

2

Alam Los Kwaj Böp Vu Alam-yu-ngwë Yam Delë Yesu

¹ Maria ḵo Yesu vu Betlehem ggëp Yudea loḵ buk sën Herot* tu mehö-los-bengö menedo. Ḵo ggovek, lom alam kwaj böp la vu nyëg mala neverup bedeyam Yerusalem medeloḵ tepëḵ bë, ² “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hurmahen mewis sën lo tena? He halë yi betuheng verup ggëp sën nyëg mala neverup, lom he yam in bë gaḵo arë jak.”

³ Mehö-los-bengö Herot* ngo hir gagek saga, lob lëk anon, balam Yerusalem pin delëk ving. ⁴ Lob tahi alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-horek-yi pin ya vu yi beloḵ tepëḵ in sir bë, “Kerisi* ata geḵo yi gëp tena?” ⁵ Lob denër yah bë, “Ata geḵo yi gëp

Betlehem vu distrik Yudea, in mehö-nenër-gägek-rangahsën kevu gägek meneggëp nebë:

⁶ ‘Hong Bethlehem vu nyëg Yuda,
su getu nyëg Yuda yi beggang-bu mahen
tamusën rë, gaḵ gekwesuu.

In ggev böp ti rëḵ berup dok hong,
lob gëgin salam Israel.’ ”

⁷ Herot* ngo nebë saga lob vun yi metahi alam
los kwaj böp saga yam, belok tepëḵ in sir in bë jaḵ
ni niröp nabë betuheng saga verup lok buk tena.

⁸ Log vong sir ya Bethlehem genër vu sir bë, “Ham
na sero hurmahen saga niwëek ata, lob bë ham
natok vu yi, og ham gwëko gägek nom vu sa, in
senök gaḵo arë jaḵ geving.”

⁹ Dengo mehö-los-bengö yi gägek saga ggovek log
deya. Lob betuheng sën delë neggëp nyëg mala
neverup lo, muḡin beya nare ya valeḵ nyëg sën
hurmahen neggëp lok lo. ¹⁰ Delë betuheng lom
kwaj vesa rot. ¹¹ Lob delok ya beggang ayo bedelë
hurmahen luho ata Maria, lob deyun lusej vu los
deḵo yi rak. Gedeggoo kupeḵ la lok hir keröng
yoh vu sir bedevo vu yi. Goor, geḵele nikegwi
reggu nivesa sën denenër arëj nebë praginsëj* los
mur*. ¹² Log Anutu vo pesepsën vu sir lok buk bë
su nah deberup vu Herot*, lom deyoh aggata ngwë
medeyah medeya bej.

Yosep Ḷo Venë Lu Nalu Rak Medeluk Medeya Ejep

¹³ Deya ggovek, log Mehöböḵp yi angër ti yam
vu Yosep benër vu yi lok pesepsën bë, “Kwedi
gwëko hurmahen luho ata jaḵ, megebeya megena
Ejep. In Herot* vongin sero hurmahen bengis

yi nadiik.” ¹⁴ Lob Yosep kedi meko hurmahen luho ata rak loḵ buk beya Ejep. ¹⁵ Lob ya denedo sagu rot beya verup loḵ buk sën Herot* diik. Devong nebë saga lob gagek sën Mehöböp vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën avi lo anon rak nebë:

“Sa tahi nalug vu Ejep yam.”

Herot Sis Hurmahen Ngahiseḵe Medediik*

¹⁶ Rëḵ Herot* rak ni bë alam los kwaj böp saga dekuung in yi, lob ahë sengën pangsën rot, bevong alam la deya Betlehem los nyëḡ mahen mahen sën neggëp dus vu lo, bedesis hurmahen maluh pin bedediik. Sir sën ataj nahën neḵo sir lo rot, beya verup loḵ sën hir ngebek netu luu rak lo, yoh vu buk sën alam los kwaj böp denër vu Herot* bë delë betuheng nyëdahis lo. ¹⁷ Lom mehö-nenër-gagek-rangahsën Yeremia yi gagek sën kevu meneggëp lo anon rak. Sënë nebë:

¹⁸ “Aye ti dedun vu nyëḡ Rama.

Nesu los nengeek böpata.

Rakel nesu in nalu lo,

medenahubin yi, rëḵ ma gesu yoh vu rë.

In nalu lo su denedo rë, gaḵ malaj ma.”

Yosep Lööho Venë Lu Nalu Vu Ejep Medeyom

¹⁹ Herot* diik ggovek, lom mëm Mehöböp yi angër ti yam tato yi vu Yosep ggëp Ejep loḵ pe-sepsën, ²⁰ menër vu yi bë, “Kwedi gwëḵo hurmahen luho ata jaḵ meḡenah Israel hir dob. In alam sën bë dengis hurmahen lo dediik.”

²¹ Lob Yosep kedi meko hurmahen luho ata rak, beyah Israel hir dob. ²² Rëḵ ngo bë Arkelaus loḵ

yah ama Herot* ben betu alam Yudea hir mehō-los-bengö lob ggöneng in yi besu ya sagu rē. Rēk Anutu vo pesepsën vu Yosep in tato aggata vu yi, lob ya los distrik Galilea. ²³ Ya nedo nyëg ti arë nebë Nasaret. Lom alam-denenër-gägek-rangahsën hir gägek lo anon raḵ. Sën denër bë: “Rēk denanër yi nabë yi Nasaret ti.”

3

Mehö-neripek-alam Jon Nër Gägek (Mk 1:2-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Vu buk saga mehö-neripek-alam Jon verup nedo nyëg-yumeris ggëp Yudea hir dob, benenër gägek bë, ² “Ham gwegin ham in Nyëg-yagek-yi vongin anon jak.” ³ Jon saga sën Anutu vong gägek raḵ yi verup mehö-nenër-gägek-rangahsën Yesaya avi nebë:

“Mehöti aye neraḵ loḵ nyëg-yumeris bë,
‘Ham bolinin Mehöböp yi aggata,
meham sesor begëp niröp.’”

⁴ Jon sënë neröp röpröp ading sën denevasu raḵ kamër niviis lo, genevëh kabi neggëp balo. Genegga sepaak los nenum beggoh netu yi nos. ⁵ Lob alam Yerusalem losho alam nyëg Yudea pin, galam pin sën denedo dus vu bël Yordan lo deneya vu yi. ⁶ Bedenër hir ngaa nipaya rangah geJon neripek sir luḵ bël Yordan. ⁷ Loḵ Jon lé bë alam Parisai* los alam Sadukai* ngahi deyam vu yi in bë dejipek bël geving, lom nër vu sir bë, “Nyël nalu ham! Re nër vu ham bë ham beya in nyëvewen sën rēḵ natöḵ vu ham vu buk tamusën agi? ⁸ Ham

gwevongŋŋaa niröp noh vu sën ham wërin ayomin lo, in tato nabë ham wërin ham yönon. ⁹ Ham su kwamin bo megweko gagek jak nah menanër nabë Abraham yi mewis ham. Gaḁ sa nanër vu ham nabë Anutu yoh vu bë gevongŋŋ gelongŋŋ sënë denatu Abraham yi mewis. ¹⁰ Yönon, in koov nevu nevalek kele geḁa meneggëp vorot, in kele pin sën su denesis anoj nivesa rë lo, saga rëḁ dengap bedegetë jak na nengwah.

¹¹ Sa naripek ham rak bël mu, in bë ham gwërin ham. Gaḁ mehö los niwëek ti kesuu sa rëḁ tamu in sa menam, lob sa su mehö niḁ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur ti menakah vaha suu vër rë. Mehö sënë rëḁ basuh ham begevongŋŋ Anon Vabuung vu ham vahi gegevongŋŋ benengwah ga ham vahi. ¹² Jom yi savor loḁ ya nema vorot in tetëhin kale kale na in yi wit* ḁahis, gengupin jak na jök-wit-yi. Gaḁ kale kale saga, og rëḁ besi jak na nengwah sën medo netum degwata lo.”

Jon Ripek Yesu

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Nebë sënë lob Yesu vu Galilea meluḁ meya bël Yordan vu Jon, in bë Jon jipek yi. ¹⁴ Rëḁ Jon nërin yi bë, “Bë ḁejipek sa og mëm nivesa, ma nebë va sën ḁeyam vu sa-ë?” ¹⁵ Rëḁ Yesu nër yah vu yi bë, “Genakoḁḁ galu dahun hil ḁesepa doḁ Anutu yi aggata nabë sënë rë loḁ mëm.” Lob Jon yoḁekin yi ḁagek beripek yi.

¹⁶ Yesu ripek bël ḁḁovek ḁeraḁ yom roneḁ, lob pevis beyagek tateḁin yi, ḁelë Anutu yi Anon Vabuung ni nebë soḁ nuung ti beluḁ yam nare rak yi.

17 Log gagek ti yam vu yagek bë, “Yik sa nalug sënë sën sahëg neving yi los halë yi nivesa lo!”

4

Satan Pelëpin Yesu Vu Nyëg-yumeris (Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

1 Ggovek saga log Anon Vabuung li Yesu rak meya nyëg-yumeris in Satan pelëpin yi. 2 Yesu su gga nos rë genedo meris buk gerangah mehödahis luu, lom diikahë. 3 Lob mehö-pelëpinsën-ala ya menër vu yi bë, “Bë Anutu nalu hong, og genanër gelöng sënë denatu brët!” 4 Rëk Yesu nër yah vu bë, “Gagek neggëp lok Anutu-yi-ka-piya bë:

‘Nos mu su yoh vu bë gevong bemehönon demedo vesaj rë, gaq yik gagek pin sën neverup rak Anutu avi lo nejom ahon ving.’ ”

5 Lok Satan ko yi beluho deya nyëg vabuung Yerusalem, beko yi rak ya dub-vabuung-böp yu vavunë, log nër vu yi bë, 6 “Bë Anutu Nalu hong, og gwetë hong na dob, in gagek neggëp lok Anutu-yi-ka-piya bë:

‘Rëk gevong yi angër lo nam degegin hong nivesa.’
Log gagek ngwë nër bë:

‘Rëk detabuu hong dok nemaj gesu rëk gengis vaham jak gelöng rë.’ ”

7 Lok Yesu nër yah vu yi bë, “Gagek ngwë neggëp lok Anutu-yi-ka-piya ving nebë:

‘Su geseggi Mehöböp sën hong Anutu.’ ”

8 Lok tum Satan ko yi meluho deya kedu ading ti, beya tato nyëg dob pin los mehönon pin gehir ngaa nivesa vesa pin vu yi, 9 log nër vu bë, “Bë gengun lup vu sa los gwëko sarëg jak, og sëk dëein ngaa los

arë arë pin sënë nöḱ vu hong!” ¹⁰ Rëḱ Yesu nër yah vu bë, “Satan! Gweḱo hong jaḱ megena! Gäḱek neggëp loḱ Anutu-yi-ḱapiya nebë: ‘Yiḱ gwëḱo Mehöböp sën hong Anutu lo jaḱ, beḱegurek yi yö timu babu!’ ”

¹¹ Lob Satan veyä in Yesu meya, gangër yam deneloḱ vu yi.

*Yesu Vong Huk Muginsën Vu Galilea
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)*

¹² Deduu Mehö-neripek-alam Jon ahon beyä nedo ḱarabus, beYesu ngo bengö lom tah yi yah distrik Galilea. ¹³ Loḱ vuu Nasaret geyä nedo Kapernaum sën neggëp ngäḱḱee böp Galilea nengä beneggëp ya los alam Sebulon los Naptali hir dob lo. ¹⁴ Ya saga lob gäḱek sën mehö-nenër-gäḱek-rangahsën Yesaya nër lo anon raḱ nebë:

¹⁵ “Alam Sebulon los alam Naptali hir dob, ggëp aggata sën neyā los ngäḱḱee Galilea vu bël Yordan nengä vahi sagu. GeGalilea hir dob vahi sën alam dahis yam denedo loḱ lo.

¹⁶ Nengwah-tumsën böpata jëh raḱ alam sën denedo loḱ maläḱenu ayo lo! Denedo loḱ nyëḱ maläḱenu sagi bebë denadiiḱ bemälaj nama na, loḱ Rangah raḱ in sir!”

¹⁷ Vu buk saga Yesu ḱo yi huk raḱ benër gäḱek rangah bë, “Ham gwëḱin ham! In Nyëḱ-yäḱek-yi vongin anon jaḱ.”

*Yesu Ggoin Yi Hur Maluh Lubeluu Raḱ
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)*

¹⁸ Yesu neyoh ngaggee böp Galilea nenga, lom tøk vu Simon sën denenër arë ngwë nebë Pita lo luho ari Andreas, geluho medo denetë leḵ luḵ ya ngaggee in bë degeḵo gël, in yik luho yö hir huk sagi. ¹⁹ Lob Yesu nër vu luho bë, “Melu nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in melu gwëḵo mehönön denam vu sa nabë sën melu neḵo gël agi.” ²⁰ Lob pevis beluho devuu hir leḵ geya desepa yi melöoho deya.

²¹ Lööho deya beya deverup, lob lë mehöti luho ari, Yakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho. Luho raḵ denedo yaḡ ving amaj Sebedi, medenejoo hir leḵ vepulsën yah. Loḵ Yesu tahi luho, ²² lob luho devuu amaj los yaḡ ya pevis geya desepa yi.

*Yesu Nër Gagek Loḵ Dub-supinsën-yi
(Lk 6:17-19)*

²³ Log Yesu yoh vu distrik Galilea pin benër gagek vu alam loḵ dub-supinsën-yi. Nër Bengö Nivesa raḵ Anutu-yi-nyëḡ, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa raḵ. ²⁴ Lob Yesu bengö ya meyoh vu distrik Suria pin, lom deḵo alam sën nij raḵ aggagga los alam sën nij nesang lo, galam sën memö nipaya nevong sir lo, galam sën bedo nevesi sir lo, galam sën sekëj neselöngin lo pin, medeya vu yi mevong benijvesa nerak. ²⁵ Lob alam ngahiseḵë vu distrik Galilea los Beggang-bu-nemadluho gevu nyëḡ böp Yerusalem los distrik Yudea pin, gevu bël Yordan vahi yi, bedesepa yi medeya.

5

Yesu Nër Gagek Ggëp Këdu

¹ Yesu lë alam ngahisekë denesupin sir, lom rak
ya kedu ti meto nedo, geyi hur maluh deya vu yi,
² lom tatekin gagek vu sir nebë sënë:

*Yesu Nër Mehönon Nebë Sënë Sën Kwaj Vesa
(Lk 6:20-23)*

- ³ “Alam sën derak ni bë su nijvesa rë lo, kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berëk demedo nivesa
dok yi nyëg.
- ⁴ Alam sën ayoj maggin in ngaa nipaya sën nedo
dob lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk gevong mayoj nivesa.
- ⁵ Alam sën denedahun arëj lo, kwaj vesa,
in rëk dob ala sir.
- ⁶ Alam sën ahëj ving rot bë degevong ngaa niröp
mu nebë sën alam dediikahëj in nos lo, kwaj
vesa,
in Anutu rëk gevong banon jak benajom sir
ahon.
- ⁷ Alam sën kwaj paya in alam vahi bedenelok vu
sir lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk gevong dok nah vu sir nabë.
- ⁸ Alam sën ayoj neggëp niröp rot lo, kwaj vesa,
in rëk degelë Anutu.
- ⁹ Alam sën denevong in bë dedahun begö na lo,
kwaj vesa,
in Anutu rëk nanër nabë nalu sir.
- ¹⁰ Alam sën deneko maggin in denesepa lok ngaa
niröp los yohvu lo, kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berëk demedo nivesa
dok yi nyëg.
- ¹¹ Alam rëk depelë ham gedegevong rii jak ham
gedenanër gagek nipaya kuungsën aggagga jak
ham in denelë bë sa alam ham, rëk mu mëm

ham kwamin vesa. ¹² Ham ayomin nivesa bek-wamin vesa anon, in ham nyëvewen rëk gëp yagek, in denevong nebë saga vu alam-denenër-gägek-rangahsën wirek.”

Yesu Nër Gägek Peggirinsën Raḱ Mamireng Los Rangah

(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ “Ham nebë dob sënë yi mamireng. Rëk mamireng bë nimök jaḱ, og rëk hil gevong benengën jaḱ nah nabë va? Mamireng nebë saga hen huk ma, om hil getë na balam debakë duk dob. ¹⁴ Geham nebë dob sënë yi rangah. Nyëg ti bë medo jaḱ kedu, og su yoh vu bë bun yi rë. ¹⁵ Gemehöti su netaggi loḱ ram menetung ggevek ya dëg ayo rë. Ma rot. Gaḱ mu netung raḱ nedo reek vavunë in bë natum jaḱ alam pin sën denedo beggang ayo lo. ¹⁶ Om ham najëh jaḱ alam pin malaj nabë saga, lob rëk degelë ngaa nivesa sën ham nevong lo, lob rëk degeḱo ham Amamin sën nedo yagek lo arë jaḱ.”

Yesu Nër Gägek Raḱ Horek

¹⁷ “Ham su kwamin bo nabë seyam in dahun Moses yi horek los alam-denenër-gägek-rangahsën hir gägek na. Gaḱ ma. Sa su yam in bë dahun na rë, gaḱ seyam in bë tatekin degwa begevong banon jaḱ. ¹⁸ Sa nanër vu ham yönon nabë Anutu su rëk dëëin gägek metes teka, ma nyë dus ti sën neggëp loḱ horek-ë, begeto megëp rë. Gaḱ yö rëk gëp nabë sënë rot, bena berup doḱ buk sën yagek los dob nama na, gAnutu yi gägek pin anon jaḱ rë. ¹⁹ Om bë mehöti keyëh gägek dus ti doḱ horek sënë betahu alam bedevong noh

vu sën nër lo, og Anutu rëk nanër yi gëp Nyëg-yagek-yi nabë mehö tamusën verök-yi. Gak alam sën denesepa lok horek sënë bedenetatekin vu alam medenero lo, og rëk Anutu nanër sir vu Nyëg-yagek-yi nabë sir böp. ²⁰ Om sa nanër vu ham nabë: Bë ham su sepa doḵ Anutu yi horek bekwesuu alam-horek-yi los alam Parisai* rë, og ham su yoh vu bë rëk doḵ na Nyëg-yagek-yi rë.”

*Yesu Nër Gagek Rak Ngaa Ahë-sengën-yi
(Lk 12:57-59)*

²¹ “Ham ngo gagek sën neggëp vu alam hib wirek lo ggovek nebë, ‘Su gengis mehönon denadiik’. Mehöti bë ngis mehö ngwë menadiik, og rëk geḵo nyëvewen doḵ nah. ²² Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti bë ahë sengën vu ari, og rëk geḵo nyëvewen doḵ nah. Log bë mehöti nanër gagek nipaya jak ari, og rëk bare kaunsor mala in debo nyëvewen vu yi doḵ nah. Log mehöti bë nanër ngwë nabë, ‘Kwam ma!’ og rëk duk na nengwah vu Nyëg-nipaya megeḵo nyëvewen doḵ nah.

²³ Nebë saga lob bë gwëḵo hong seriveng in gwetung jak na jepö gëp dub vabuung, loḵ kwam bo nabë melu arim ham gagek ti neggëp, ²⁴ og gwëvuu hong seriveng bemedo jepö degwa, gegena vu arim bemelu semu gagek govek rë, loḵ mëm genom gwetung hong seriveng vu Anutu. ²⁵ Mehöti bë gevong gagek vu hong, lob melu nahën neyök aggata, meneya vu jaas sën nengo gagek lo, og gepevis bemelu semu gagek doḵ ti. In rëk getung hong doḵ na jaas nema, lob jaas getung hong doḵ na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetung hong doḵ na karabus. ²⁶ Sa nanër vu hong yönon

nabë su rëk gwetah hong vër in karabus pevis rë, gak rëk gemedo rot bena berup dok buk sën hong nyëvewen govek na los dahis lo.”

Yesu Nër Bë Su Gwevong Baggëb

²⁷ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Su gwevong baggëb’. ²⁸ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Bë maluh ti gelë avëh ti bayo gurekin yi, og saga nebë nevong baggëb vu avëh saga lox ayo ggovek ya.

²⁹ Om nabë malam gahis vesa gevong bengaa nipaya kepë hong, og maam geselupek vër megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi. ³⁰ Log nabë nemam vesa vong bengaa nipaya kepë hong, og maam kwetöv megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi.”

*Yesu Nër Bë Maluh Los Venëj Su Debepul Sir
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)*

³¹ “Alam hib wirek hir gagek ngwë neggëp nebë, ‘Nabë mehöti nidëlin venë, og bo kapiya-vepulsën-yi vu yi’. ³² Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Avëh ti su nevong baggëb rë rëk regga nidëlin yi, og mehö saga vong bevenë vong baggëb, om degwa neggëp vu yi. Gemehöti bë geko avëh sën regga nilëlin yi lo, og mehö saga vong baggëb vu avëh sënë.”

Yesu Nër Bë Su Genanër Yönon Vavunë

³³ “Log ham ngo gagek ngwë neggëp vu alam hib wirek nebë, ‘Nabë ham nanër gagek los nanër yönon vavunë geving, og ham su gwekuung jak,

gak ham gwevong noh vu gëp Anutu mala'. ³⁴ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Ham su nanër yönon vavunë. Ma rot. Geham su tato yagek in alam dejak ham gagek ni nabë yönon! Gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. In yagek saga og yik vong bë Anutu yi sëa sën nedo rak lo. ³⁵ Geham su tato dob in alam dejak ham gagek ni nabë yönon, gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. Gedob og yik vong bë Anutu yi sëa mahen sën nebë vaha rak lo. Geham su tato nyëg böp Yerusalem in alam dejak ham gagek ni nabë yönon! Gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. GeYerusalem saga og yik Mehöböp-los-bengö yi nyëg. ³⁶ Gesu getato yum in alam dejak hong gagek ni nabë yönon, gak yö nama rot, in gagek saga luho yönon vavunë neggëp ti. In su geyoh vu bë gwevong yum viis ti natu veroo ma veriik jak rë. ³⁷ Om nabë gengogekin ngaa, og gengogekin niröp, rëk mu nabë kwam bo nabë 'Ma!', og genanër rangah nabë 'Ma!' Beyik ggovek. Gak bë ham nanër yönon vavunë geving, og sagak Mehö Nipaya yi ngaa."

*Yesu Nër Bë Su Gebo Dok Nipaya Nyëvewen
(Lk 6:29-30)*

³⁸ "Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, 'Bë mehöti selupek malam vër, og geselupek hen vahi dok nah, genabë mehöti getur nevum vër, og gwetur hen ti dok nah'. ³⁹ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti bë gevong paya vu ham, og ham su bo dok nah vu yi. Ti bë petap hong dok nengam vesa, og gepeggirin nengam këj bepetap geving. ⁴⁰ Genabë mehöti vongin bë geko hong na

vu jaas sën gengo gagek lo, in nakah hong röpröp vër, og gebo hong röpröp-ayööng-yi vu yi geving. ⁴¹ Genabë mehö los arë ti nanër vu hong nabë gweko yi kupek bemelu na aggata dus ti rë, og gweko megena dus ngwë geving. ⁴² Nabë mehöti ketag ngaa ti vu hong, og gebo vu. Gemehöti bë ketag nabë geko hong ngaa ti mena rëk geko nom, og su gweruu demim vu yi.”

Yesu Nër Bë Hil Ahëd Geving Alam Sën Denelë Hil Paya Lo

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Ham ahëmin geving ham alam, geham ngis begö vu alam sën denesis begö vu ham lo’. ⁴⁴ Gak sa, og sa nanër vu ham nabë: Ham ahëmin geving alam sën denesis begö vu ham lo, geham najom jak in alam sën denedeginengin ngaa maggin rak ham lo. ⁴⁵ Ham gwevong nabë saga in tato nabë ham Amamin sën nedo yagek lo nalu ham. Yi sën nevong beyi hes netum rak alam nij paya los alam nijvesa pin, genevong hob neto vu alam yohvu los alam sevök sevök lo. ⁴⁶ Bë ham ahëmin geving alam sën ahëj neving ham lo mu, og ham su rëk gweko nyëvewen jak rë. Ma! In ngaa nebë saga og yik alam nij paya pin lo denevong. ⁴⁷ Genabë ham ngo bengwëng in ham arimin lo mu, og yik alam dahis pin denevong nebë saga medenedo, om ham vong ngaa böp tena kesuu sir-a? ⁴⁸ Om ham ngo medo yö niröp anon, nabë sën ham Amamin vu yagek yö nedo niröp anon.”

6

Yesu Nër Bë Gedok Vu Mehönon

¹ “Ham gwegin ham. Ham su gwevong ham ngaa nivesa vesa jak alam malaj medegelë. Bë ham gwevong nabë saga, og ham Amamin sën nedo yagek lo su rëk gevong nyëvewen vu ham rë. ² Bë gedok vu alam sën denerak vu in ngaa lo, og su gwevong mehönon degevë avuuk los degeko kapah medenamugin log getamu nabë alam kwaj luu sën denevong lok dub-supinsën-yi los aggata in bë alam degeko arëj jak lo. Sa nanër vu ham yönon nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gak su rëk denatök vu nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ³ Nabë gedok vu alam-kupek-masën, og nemam këj su jak ngaa sën nemam vesa nevong lo ni, ⁴ gak gedok vu sir yö gëp vunsën. GAmam vu yagek nerak ngaa sën neggëp vunsën lo ni, om rëk bo dok nah nyëvewen vu hong.”

Yesu Tatekin Bë Hil Najom Jak Nabë Sënë (Lk 11:2-4)

⁵ “Log nabë ham najom jak, og ham su gwevong nabë alam kwaj luu rë. Ahëj neving pangsën bë denajom jak dok dub-supinsën-yi ayo los aggata böp nenga ketu, in alam degelë sir. Sa nanër vu ham yönon nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gak su rëk denatök jak nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ⁶ Gak bë genajom jak, og gedok na beggang ayo begehii veluung avi, log mëm genajom jak vu Amam sën nedo lok nyëg vunsën saga. Amam saga nedo yagek menelë ngaa pin sën neggëp vunsën lo, om rëk bo dok nah nyëvewen vu hong. ⁷ Log bë ham najom jak, og ham su

nanër gagek meris meris mu nabë alam dahis. Denekuung bë denanër gagek ngahisekë, og mëm Anutu rëk gengo sir. ⁸ Ham su gwevong nabë sënë. Gaḵ ham Amamin vu yagek raḵ ngaa pin sën ham neraḵ vu in lo ni. Yönon, ham ngo nahën geham su kwetag vu yi rë, log yö raḵ ni vorot. ⁹ Om ham najom jaḵ nabë sënë:

‘He Amamin sën nedo yagek,

mehönon debo vabuung in arëm.

¹⁰ Genam genatu he Mehöböp noh vu nyëg pin, gemehönon pin degevong noh vu kwam gëp dob nabë sën angër denevong ggëp yagek lo.

¹¹ Gebo nos vu he vu pehi sënë.

¹² Lob gedahun he ngaa nipaya na nabë sën he nedahun ngaa nipaya sën mehönon denevong vu he lo ya.

¹³ Su gweli he na vu pelëpinsën,

gaḵ mu gweḵo he vër in ngaa nipaya pin.

(In hong Nyëg og Nyëg anon, gehong Anutu los niwëëk,

garëm og böpata rot kesuu ngaa pin, neggëp degwata los degwata. Yönon!)’

¹⁴ Kë! Nabë ham dahun mehönon hir ngaa nipaya na, og rëk ham Amamin vu yagek dahun ham ngaa nipaya na geving nabë saga. ¹⁵ Gaḵ nabë ham su dahun mehönon hir ngaa nipaya na rë, og ham Amamin vu yagek su rëk dahun ham ngaa nipaya na rë gerëk nama.”

Yesu Nër Gagek Raḵ Sën Ayej Ggërin Nos

¹⁶ “Bë ham ayemin gërin nos geham su gwa rë, og ham su malamin seluh nabë alam kwaj luu sën malaj neseluh in bë alam dejaḵ ni nabë ayej ggërin

nos lo. Sa nanër vu ham yönön nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gaḵ su rëḵ denatök jaḵ nyëvewen ngwë vu tamusën rë. ¹⁷ Gaḵ bë ayem gërin nos, og gwetung wël* jaḵ yum, gegejipek malam, ¹⁸ in alam su dejaḵ ni nabë ayem ggërin nos. GAMam sën nedo vunsën lo yö timu jaḵ ni. Amam vu yaḡek nelë ngaa sën neggëp vunsën lo, om rëḵ bo dok nah nyëvewen vu hong.”

*Yesu Nër Gagek Rak Kupek Nivesa
(Lk 12:33-34)*

¹⁹ “Ham su ngupin ham kupek nivesa vesa vu dob sënë. In vu dob sënë og ngaa nemoneḵ los jeluj nelok benipaya nerak, galam hodeḵ denekevoh wes geneggodeḵ ya. ²⁰ Gaḵ ham ngupin ham ngaa nivesa vu yaḡek. In vu yaḡek og ngaa su nemoneḵ rë, gejeluj su nelok menipaya nerak rë, galam hodeḵ su denekevoh wes gedeneḡodeḵ ya rë. ²¹ Nyëḡ sën ham supin ham kupek menedo lok lo, og ham su rëḵ kwamin birekin nyëḡ saga rë.”

*Yesu Nër Bë Malam Tu Navim Yi Rangah
(Lk 11:34-36)*

²² “Malam tu navim yi ram. Bë malam natum in ngaa nivesa, og rangah rëḵ gegwang na navim pin los dahis. ²³ Gaḵ nabë malam natum in ngaa nipaya, og rëḵ navim pin malakenu dok. Log ayom malakenu bë pemëḡin rangah na, og rëḵ malakenu natu böpata jaḵ.”

*Yesu Nër Gagek Rak Ala Luu, Anutu Los Kupek
(Lk 16:31)*

²⁴ “Hur ti su yoh vu bë gevong huk vu ala luu dok ti rë. In rëḵ nidëlin ngwë, gahë geving ngwë, ma rëḵ ayo napiik vu ngwë genitebö in ngwë. Ham su

yoh vu bë gwevong huk vu Anutu los monë doḱ ti rë.”

*Yesu Nër Bë Hil Su Newad Jaḱ los Kwad Na Ngahi
(Lk 12:22-31)*

²⁵ “Om sën sa bë nanër vu ham nabë ham su newamin jaḱ in ham medoḱ tepëḱ nabë, ‘Hil rëḱ aga va? Ma hil rëḱ nanum va?’ Geham su newamin jaḱ in navimin nabë, ‘Hil rëḱ kebu navid jaḱ va?’ In hil anod kesuu nos gehil navid kesuu tob. ²⁶ Ham kwamin bo soḱ sën denevëeng medeneyoh yageḱ babu lo rë. Su denehin nos gahis rë, gesu denerur anon bedenesupin raḱ ya beggang rë, rëḱ ham Amamin vu yageḱ nevet sir. Gaḱ ham mehönon, og ham kwesuu soḱ sënë. ²⁷ Nabë ham ti kwa bo nabë geḱo yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving, og maḱ yoh vu bë rëḱ gevong-a? Ma! ²⁸ Om ham su newamin jaḱ in tob! Ham kwamin bo sesik talohek sën nekweḱ pahup ayo lo rë. Su denevong huk los denevasu tob rë, ²⁹ log sa nanër vu ham nabë wireḱ Solomon* los yi vunek-vunek niḱapiik neggërin yi, rëḱ ti su nivesa nebë sesik sënë rë. ³⁰ Yönon, Anutu negin nivesa vos sën nare gwëbeng, gerëḱ dekesik neheng bedebesi jaḱ na nengwah. Om nebë va sën ham su ayomin neya timu vu Anutu rë-ë? Ham jaḱ ni nabë Anutu rëḱ gegin ham geving bekesuu saga. ³¹ Om ham su newamin jaḱ menanër nabë, ‘He rëḱ aga va? Ma nanum va? Ma ajöp va?’ ³² In alam dahis vu dob yiḱ kwaj nevo ngaa pin sënë pangsën bë denatöḱ vu. Gaḱ ham Amamin vu yageḱ raḱ ngaa pin sën ham neraḱ vu in lo ni ggoveḱ ya. ³³ Om ham

malamin sepa Anutu namugin nabë nam gegin ham geham gwevong ngaa niröp noh vu kwa, loḵ mëm ngaa pin saga og rëḵ gevong vu ham geving. ³⁴ Ham su kwamin bo ngaa maggin neheng yi benewamin jaḵ pehi. Gaḵ ngaa neheng yi, og neheng rëḵ ham kwamin bo. Ngaa maggin neggëp loḵ buk pin, om ham kwamin bo buk ti ti yö yi maggin doḵ buk saga lo beggovek.”

7

Yesu Nër Bë Su Geseggi Mehö Ngwë Hir Gagek Degwa

(Lk 6:37-38, 41-42)

¹ “Ham su seggi mehö ngwë doḵ ayomin nabë mehö nipaya, in lob Anutu su seggi ham benanër ham nabë ham alam nimin paya. ² In Anutu rëḵ seggi ham gagek nabë sën ham neseggi mehö ngwë hir gagek lo. Gerëḵ gevong doḵ nah vu ham nabë sën ham nevong vu mehö ngwë lo. ³ Ma nebë va sën genelë ḵale mahen teka sën negga raḵ arim mala lo, log su genelë gang dus ti sën neggëp loḵ malam aga rë-ë? ⁴ Ma nebë va sën genër vu arim bë, ‘Köök gesa hevong ḵale vër in malam gahis rë.’ Gwelë rë, gang dus ti neggëp loḵ ngo malam gahis. ⁵ Hong mehö kwam luu! Gwevong gang dus ti saga vër in malam govek rë, loḵ mëm rëḵ gwelë ngaa mahen teka sën neggëp loḵ arim mala aga nivesa megebo vër.

⁶ Ham su gwevong Anutu yi ngaa vabuung vu anöö! Geham su gwetë ham ngaa vuneksën sën ham nebago raḵ monë böp lo na vu böök. In rëḵ debakë duk dob jaḵ vahaj, log depekwë medega ham.”

Yesu Nër Gagek Rak Sën Hil Ketag Ngaa Vu Anutu
(Lk 11:9-13)

⁷ “Bë ham kwetag ngaa vu Anutu og rëk bo vu ham, bë ham sero ngaa, og ham rëk natök jak, bë ham pepa jak reping, og Anutu rëk tahinin vu ham. ⁸ In alam sën deneketag ngaa vu Anutu lo, og nevo vu sir, log alam sën denesero ngaa lo, og denetök rak, galam sën denepepa rak reping lo, og netahinin vu sir.

⁹ Bë ham ti nalu ketag nos vu ama, og rëk bo gelöng vu yi? Ma! ¹⁰ Log bë mehöti nalu ketag yi in gël ti, og ama rëk bo nyël ti vu yi? Ma rot! ¹¹ Ham alam nimin paya vu dob sënë, rëk ham kwamin nevo nalumin lo menevong ngaa nivesa vu sir, om ham jak ni borot nabë ham Amamin sën nedo yagek lo nevong ngaa nivesa rot kesuu ham, om rëk gevong ngaa nivesa vesa vu alam sën deneketag vu yi lo. ¹² Ngaa pin sën ham ahëmin neving bë alam degevong vu ham lo, og ham gwevong vu sir namugin. Horek los alam denenër-gagek-rangahsën hir gagek lo degwa nebë sënë.”

Yesu Nër Gagek Rak Sën Hil Adok Na Aggata Mahen Mala-tumsën-yi
(Lk 13:24)

¹³ “Ham dok na aggata avi mahen in aggata sënë neya Nyëg Mala-tumsën-yi. Gak aggata sën neya Nyëg Nipaya lo, og böpata beneggëp tatekinsën, lob alam ngahisekë deneyoh ya saga rot. ¹⁴ Gak aggata sën neya Nyëg Mala-tumsën-yi lo, og mahen teka, behuk böp, lob alam ti ti mu denetök rak medenelok ya.”

Yesu Nër Bë Hil Gegin Hil Vu Alam-Gagek-Kuungsën
(Lk 6:43-44)

¹⁵ “Ham gwegin ham vu alam-gagek-kuungsën. In alam saga nebë mehönnon dekebu sir rak sipsip navij gedeneloḵ yök vu ham in bë ham gwekuung nabë sir alam nijvesa. Rëḵ mu ayoj peggo nipaya nebë anöö bemën sën vongin dega ham. ¹⁶ Ham ngo rëḵ jak nij jak hir huk sën degevong lo. In mehöti su nerur vud anon rak aggis niggin ti jes rë, gemehöti su nerur mori anon rak jajap rë gema. ¹⁷ Kele nivesa pin yö nesis anon nivesa, gekele nipaya yö nesis anon nipaya. ¹⁸ Kele nivesa su yoh vu bë ngis anon nipaya rë, gekele nipaya su yoh vu bë ngis anon nivesa rë. ¹⁹ Kele pin sën su nesis anon nivesa rë lo, og denevuv medenetë rak ya nengwah. ²⁰ Om ham gwelë alam-gagek-kuungsën hir huk, beham jak nij nabë saga.”

Yesu Rëḵ Nanër Vu Alam La Nabë Su Rak Nij Rë

²¹ “Alam pin sën ayej nelok sa bë ‘Mehöböp! Mehöböp!’ lo, saga sir pin su rëḵ dedok na Nyëg-yagek-yi medenatu Anutu-yi-alam rë, gak yik alam sën denesepa lok Amag yi gagek lo sën rëḵ dedok na Nyëg-yagek-yi medenatu yi alam. ²² Vu Buk-tamusën og alam ngahisekë rëḵ ayej dok sa nabë, ‘Mehöböp! Mehöböp! He nër gagek rangah rak arëm, los hetii memö to deya in mehönnon rak arëm, gehe hevong ngaa böp ngahisekë rak arëm!’ ²³ Rëḵ ma gesëḵ nanër vu sir nabë, ‘Sa su rak ham nimin rë. Ham alam nimin paya, ham jak na nenga in sa!’ ”

*Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Beggang Luu
(Lk 6:47-49)*

²⁴ “Alam sën degengo sa gagek bedesepa doḵ lo, og sir nebë mehö los kwa sën lev yi beggang raḵ nedo gelöng böp. ²⁵ Lob hob to raḵ mebël vaar böp gesang böp vë beggang saga, rëḵ su kevoh ya rë, in beggang saga yi mudeng luḵ ya gelöng meving ahon niwëëk. ²⁶ Gaḵ alam pin sën degengo sa gagek pin rëḵ su desepa doḵ rë lo, og sir nebë mehö kwa masën, sën lev yi beggang raḵ nedo raggër. ²⁷ Lob hob to raḵ, mebël vaar böp, gesang böp vë beggang saga, lob kevoh pevis bekevoh ya verök yi in raggër niyes.”

²⁸ Yesu nër gagek sënë ggovek, lob alam yu böpata saga delëk bavij töḵ in yi gagek, ²⁹ in su nenër vu sir nebë alam-horek-yi lo rë. Gaḵ nenër nebë mehö los niwëëk ti.

8

*Yesu Vong Mehö Nisevuuk Benivesa Raḵ
(Mk 1:40-44; Lk 5:12-14)*

¹ Yesu vu kedu meluḵ meya, lob alam ngahisekë detamuin yi. ² Lob mehöti los nisevuuk yam dus vu yi bepetev meneggëp loḵ vaha genër bë, “Mehöböp! Nabë ahëm geving og geyoh vu bë gwevong mesa nig veseek jak!” ³ Lom Yesu bë nema raḵ yi genër bë, “Sahëg ving! Om nim veseek jak!” Lob yik sevuuk saga mehor ya pevis. ⁴ Lob Yesu nër vu yi bë, “Gwegin hong! Su gena genanër ngaa sënë vu mehö la. Gaḵ mëm gena getato hong vu mehö-neḵo-seriveng gegwetung seriveng noh vu sën Moses nër wirek bë hil gevong lo, in alam pin dejak ni nabë nim veseek raḵ.”

*Yesu Vong Rom Ti Sën Negin Alam-begö-yi Lo Yi
Hur Nivesa Rak
(Lk 7:1-10)*

⁵ Yesu loḵ ya Kapernaum, lob alam-begö-yi vu Rom yu ti yoh vu mehödahis nemadvahi hir ggev nedo, lob ya vu yi meketag bë doḵ vu yi. ⁶ Ketag bë, “Mehöböp! Sa hur nirak meneggëp beggang ayo; sekë selöngin benesang pangsen rot.” ⁷ Lom Yesu nër bë, “Sëḵ nök gevong benivesa jak.” ⁸ Rëḵ mehö negin alam-begö-yi nër yah bë, “Mehöböp, sa su mehö nig vesa yoh vu bë gedoḵ na sa beggang rë. Om yikḵ genanër jak avim mu gesa hur nivesa jak. ⁹ Gaḵ yikḵ sa mehö los nig wëek ti ving. Sa nahurek sa alaḡ sën negin sa menevo huk vu sa lo babu, log sengo salam-begö-yi sën sa nehegin sir lo deneggurek sa babuḡ ving nebë saga. Bë sa nanër vu sir ti nabë, ‘Gena!’ og rëḵ na, gesa nanër vu ngwë nabë, ‘Genam!’ og rëḵ nam. Gesa nanër vu sa hur nabë, ‘Gwевong ngaa sënè!’ og rëḵ gevong. Om yikḵ genanër jak avim mu og yikḵ yoh vu.”

¹⁰ Yesu ngo, lom ranga nema genër vu alam sën denetamuin yi lo bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë sa su töḵ vu Israel ti gayo neyam timu vu sa nebë sënë rë. ¹¹ Gesa nanër vu ham nabë alam ngahisekë vu nyëḡ mala neverup los nema-suseḵ ya yö rëḵ dena bemedo dega nos doḵ Nyëḡ-yageḵ-yi geving Abraham lööho Isaak lu Yakop. ¹² Gaḵ alam Yuda og Anutu rëḵ getii vahi na nyëḡ malakenu dobnë medengu medegeköö nyëḡ, gesu rëḵ dedoḵ na demedo Nyëḡ-yageḵ-yi rë. ¹³ Lob Yesu nër vu mehö negin alam-begö-yi bë, “Genah megena böm, gerëḵ anon jak vu hong noh vu hong gageḵ sën gevong ving agi.” Lob nahën nenër

log mehö negin alam-begö-yi lo yi hur nivesa rak pevis.

*Yesu Vong BePita Ggen Avëh Nivesa Rak
(Mk 1:29-31; Lk 4:38-39)*

¹⁴ Yesu rak ya Pita yi beggang, lob lë Pita ggen avëh nivanë meneggëp beggang ayo. ¹⁵ Lom Yesu jom loḵ nema, lob nikul ya gekedi rak menevong nos vu Yesu.

*Yesu Vong Alam Ngahiseḵë Nijvesa Rak
(Mk 1:32-34; Lk 4:40-41)*

¹⁶ Log sehuksën lom deḵo alam ngahiseḵë sën memö denegwang ya sir lo medeyam vu yi, lob tii memö rak avi mu meto deya, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa rak. ¹⁷ Vong ngaa sënë lob mehö-nenër-gägeḵ-rangahsën Yesaya yi gägeḵ anon rak. Sën nër nebë:

“Yö ti vo hil niraksën vër,
geḵo hil nivanë aggagga rak yah yi.”

*Gägeḵ Rak Sën Hil Tamuin Yesu
(Lk 9:57-62)*

¹⁸ Yesu lë alam ngahiseḵë yam detetup yi, lob nër vu yi hur maluh bë dejak yag medena ngaggee böp nenga vahi. ¹⁹ Lob alam-horeḵ-yi ti ya vu yi menër bë, “Tatovaha! Nyëḵ pin sën gena lo, og sëḵ sepa hong bena geving.” ²⁰ Rëḵ Yesu nër yah vu bë, “Anöösik lej neggëp, gesoḵ newisej nedo, gaḵ Mehönon Nalu og ben sën gëp doḵ lo ma!” ²¹ Log yi hur maluh lo ngwë nër bë, “Mehöböḵ! Amaḵ nadiiḵ besedev rë, loḵ mëm senök tamuin hong.” ²² Loḵ Yesu nër yah vu bë, “Getamuin sa, galam-diiksën yö rëḵ dedev hir heljëng.”

*Yesu Vong Sang Los Ngaggee Bahë Yes Rak
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)*

²³ Yesu rak ya nedo yag geyi hur maluh derak ya ving. ²⁴ Derak meto deya ngaggee vuheng, lob pevis besang yam böp bevong ngaggee sis bevongin dahun yag. Rëk Yesuk ggëp yiing. ²⁵ Lok yi hur maluh ya deggee vu yi gedenër bë, “Mehöböp! Gedok vu hil! Hil hevongin nadiik bemalad nama!” ²⁶ Lok nër yah vu sir bë, “Ham newamin nerak in-a? Ham su ayomin neyam timu vu sa yönon rë!” Nër bë saga log kedi petupek rak sang los ngaggee, lob ahë yes rak bededun ma geneggëp. ²⁷ Lom sir pin delëk mederanga nemaj gedenër bë, “Mehö sënë nebë va? Om sën sang los ngaggee dengo aye-ë!”

*Yesu Tii Memö Ya In Mehö Luu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)*

²⁸ Lok tum Yesu ya verup Gadara hir nyëg vu ngaggee nenga vahi, lob tök rak mehö luu, geluho vu waak sën denebë mehönnon sekëj lok lo avi medetök to. Memö nedo lok luho beluho nij wëek ata, lob alam deneggönengin luho gesu deneyoh aggata saga rë. ²⁹ Lob luho pevis bedengeek bë, “Anutu Nalu hong! Bë gwevong va vu he? Buk yö nahën, log geyam sënë in bë gebo vanë vu he namugin-a?” ³⁰ Lob böök yu ti vare deneruuk rak kedu sënë medenare ading teka. ³¹ Lob memö deketag vu Yesu bë, “Nabë gwetii he na, og gwevong he na madok na böök yu ti sagu!”

³² Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham na!” Nebë saga lob to deya meya delok ya böök, lob böök pin saga deserög niwëek beya depesöng ya nyëg

vaha degwa ti, bedeluk ya ngaggee berehöö sir pin bemalaj maya verök yi.

³³ Log alam sën denegin böök lo deveya medeya nyëg böp beya denër gagek pin rangah vu hir alam, los memö yi gagek ving. ³⁴ Lom alam pin vu nyëg saga deyah medeya denesero Yesu. Detök vu yi lom deketag vu yi bë gevuu hir nyëg gena.

9

Yesu Vong Mehö Nema Los Vaha Nipaya Nivesa Rak

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

¹ Yesu rak yah yag beyah los ngaggee nenga vahi betök ya yi nyëg. ² Lob mehö la devaku mehöti sekë selöngin rak reek medeya vu yi. Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nër vu mehö sekë selönginsën bë, “Nalug-e! Ayom sepöp jak! In sa dahun hong ngaa nipaya ya.”

³ Lob tum alam-horek-yi vahi dengo bekwaj nevo lok ayoj bë, “Mehö sënë ko yi rak besevök Anutu!” ⁴ Rëk Yesu rak ngaa sën kwaj nevo lok ayoj lo ni, lom nër vu sir bë, “Ham kwamin nevo gagek nipaya nebë sënë lok ham ayomin in va? ⁵ Ham kwamin nevo gagek sën senër bë, ‘Sa dahun hong ngaa nipaya ya’ agi lo bë anon ma? In re yoh vu bë gelë nabë dahun ya yönon-a? Rëk mu mëm nabë sa nanër vu yi nabë, ‘Kwedi jak megena’, og mëm ham rëk jak ni nabë sa nanër gagek los anon. ⁶ Om sa bë ham jak ni nabë Mehönon Nalu niwëek yoh vu bë dahun ngaa nipaya na vu dob—”; log peggin menër vu mehö sekë selönginsën bë, “Kwedi gwëko hong reek jak megenah böm!” ⁷ Lob

mehö lo kedi raḡ meyah ben. ⁸ Galam delë ngaa sënë lom deggöneng rot, gedeko Anutu arë raḡ in vong niwëek nebë sënë vu mehönon in bë dedok vu mehönon vahi.

Yesu Tahi Matai
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Lob Yesu kedi raḡ vu saga meya, lom lë mehöti nedo raḡ beggang-takës-yi, arë nebë Matai. Lom nër vu yi bë, “Genam getamuin sa!” Lob Matai kedi raḡ meya tamuin yi.

¹⁰ Loḡ tum Yesu medo negga nos loḡ Matai ben, lob alam-deneko-takës* losho alam-nijpaya ngahisekë yam denedo medenegga nos ving losho yi hur maluh. ¹¹ Alam Parisai* la delë nebë saga lom denër vu yi hur maluh bë, “Nebë va sën ham tatovaha negga nos ving alam-deneko-takës* losho alam-nijpaya-ë?”

¹² Rëḡ Yesu ngo hir gägek menër yah vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta rë, gaḡ alam nijraksën mu yö deneya vu. ¹³ Om ham nah bek-wamin bo gägek sën neggëp loḡ Anutu-yi-ḡapiya lo degwa rë. Sën nenër bë: ‘Sa su hevongin bë gako seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë.’ Gaḡ sahëḡ ving bë ham kwamin paya in alam beham dok vu sir. In sa su yam in bë tahi alam yohvu rë, gaḡ seyam in bë tahi alam sën ngaa nipaya neggëp vu sir lo.”

Tepëḡ Raḡ Alam Sën Su Ayej Neggërin Nos Rë
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Lob buk ngwë lom mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh deya vu Yesu medelok tepëḡ in yi bë, “He los alam Parisai* ayemin neggërin nos buk

ngahisekë gehe su naha rë, log hong hur maluh og su denevong rë in va?”

¹⁵ Loḵ Yesu peḡḡirin ḡaḡek raḵ mehö sën neḵo avëh lo benër yah bë, “Ham kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom nemaj. Bë nabë sënë og yi alam sënë su rëḵ ayoj maggin medengu rë. Rëḵ mëm buk sën debo mehö sën geḵo avëh lo vër, besu medo geving yi alam rë, og mëm yi alam rëḵ ayoj maggin gayej ḡërin nos doḵ buk saga.

¹⁶ Log mehöti su neḵo tob mewis sën su deneripek rë lo len ti meneduu tob muḡeng sën nekweek lo raḵ rë. Nabë gevang nabë saga, og rëḵ deḡipek lob tob mewis sënë najul menom, getob muḡeng sënë rëḵ nakweek ḡökin belen böpata rot. ¹⁷ Gemehöti su netöö wain* mewis loḵ memëknavi muḡeng rë. Bë gevang nabë sënë og rëḵ wain ngol navi muḡeng sën bebepul gekeseh geto mena meris, gememëknavi nipaya jaḵ geving. Gaḵ mëm denatöö wain* mewis doḵ na memëknavi mewis, og mëm luho rëḵ demedo nivesa doḵ ti.”

Ggev Nalu Avëh Vesa Loḵ Gavëh Ngwë Nivesa Rak

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Yesu nahën nenër ḡaḡek sënë vu sir, lob alam Yuda hir dub-supinsën-yi ala ti yam vu Yesu beyun lus vu yi log nër bë, “Sa nalug avëh nahën nediik gwëbengko, om ḡenam gwëbë nemam jaḵ yi in vesa doḵ nah.” ¹⁹ Lob Yesu kedi tamuin yi beya, lob yi hur maluh kedi deya ving yi.

²⁰ Log avëh ti niköḵ neyam ata yoh vu nḡebek nemadluho-mevidek-luu, lob verup ḡḡëp Yesu

demi bebë nema rak Yesu yi tob nyë. ²¹ In kwa nevo ggëp ayo nebë, “Bë sa gebë nemağ jak yi tob mu, og sêk nig vesa jak.” ²² Lom Yesu ggërin melë avëh lom nër vu yi bë, “Nalug-e, kwam vesa! In ayom yam timu vu sa lob vong benimvesa rak.” Lob pevis bavëh nivesa rak.

²³ Lob Yesu ya verup dub ala lo yi beggang. Lom ngo alam denevë gevëëğ apel heljeng yi los denevong dedun böp, loğ nër vu sir bë, ²⁴ “Ham jak na! Avëh mahen su diik rë, gağ mu neggëp yiing!” Rëk denöp rak yi. ²⁵ Lob Yesu tii sir beto deyah dobnë, gelok ya bejom loğ avëh mahen nema bekedi rak. ²⁶ Lob gagek lo bengö ya meyoh vu nyëğ saga pin meya.

Yesu Vong Kënod Luu Gengengöleng Ti Menij Vesa Rak

²⁷ Log Yesu kedi vu nyëğ saga meya, lom mehö luu malaj kënod detamuin yi, bedetahi bë, “Davit* yi Mewis-e! Kwam gevongin aluu!” ²⁸ Yesu ya verup loğ ya beggang ayo, loğ luho deyam vu yi, lob loğ tepëk in luho bë, “Melu vong ving bë seyoh vu bë gevong melu malamin nivesa jak, ma ma?” Loğ luho deyogek bë, “Ëë-ë, Mehöböp. Geyoh vu.” ²⁹ Lob Yesu bë nema rak luho malaj genër bë, “Om anon jak noh vu sën melu ayomin nam vu sa agi!” ³⁰ Lob luho malaj tum yah, log Yesu vo koo in luho bë, “Melu su na nanër ngaa sënë vu mehö la.” ³¹ Rëk ma geluho to deya lob denër Yesu bengö ya meyoh vu nyëğ saga pin.

³² Luho to deneya log alam deko mehöti verup, sën su yoh vu bë bengwëng rë in memö kwangengöleng-yi nedo loğ yi. ³³ Lob Yesu tii memö

saga to meya log mēm nevwengwäng. Lob alam ngahisekë saga kwaj ya ngahi mederanga nemaj gedenër bē, “Wirek hil su halë ngaa ti nebë sënë ggëp Israel rë!” ³⁴ Rëk alam Parisai* denër bē, “Netii memö to deneya rak memö alaj niwëäk.”

Yesu Kwa Vongin Alam

³⁵ Lob Yesu ya meyoh vu nyëg böp los mahen pin, betatekin gägek vu sir loḵ hir dub-supinsēn-yi ayo yoh vu nyëg. Benër Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyëg, gevong alam los niraksën aggagga gengaa maggin sën neggëp navij lo pin benijvesa rak. ³⁶ Lë alam ngahisekë saga, lom kwa vongin sir. In medo deneketul loḵ gedenedo paya rot nebë sipsip sën alaj main sir lo. ³⁷ Nebë saga lob peggin gägek menër vu yi hur maluh bē, “Nos ngahisekë anon loḵ menedo huk anon, rëk alam sën deketöv medengupin lo su ngahi rë. ³⁸ Om ham kwetaḡ vu huk ala nabë gevong yi hur na debo yi nos medengupin nom!”

10

Yesu Ggooin Yi Hur Nemađuho-bevidek-luu Rak

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Yesu tahi yi hur maluh nemađuho-bevidek-luu yam bevo niwëäk vu sir bē degetii memö geto dena los degevong balam sën niraksën aggagga pin töḵ vu sir lo nijvesa jak, jak arë. ² Sinarë nemađuho-bevidek-luu sënë arëj sënë: Mehö muḡinsën Simon (sën denenër arë ngwë nebë Pita) log ari Andreas, geYakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho, ³ lob Pilip geBartolomai, Tomas

geMatai, sën yi mehö-neko-takës*. Log Yakobus ngwë sën Alpeus nalu, geTadaius. ⁴ Log Simon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom, luho Yudas Iskariot sën rëk nanër Yesu tato vu alam-begö-yi lo.

Yesu Vong Horek Vu Yi Hur Maluh Gevong Sir Ya Huk
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Lob Yesu vong yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sënë ya, log nër gagek vu sir ving bë, “Ham su na vu alam-yu-ngwë. Geham su dok na alam Samaria* hir nyëg. ⁶ Gaḵ ham na vu sipsip Israel sën deneketul loḵ bevongin malaj nama lo. ⁷ Ham na nanër vu sir nabë sënë: ‘Nyëg-yagek-yi vongin anon jak!’ ⁸ Ham gwevong balam nijraksën nijvesa jak, geham gwevong beheljëng vesaj dok. Ham gwevong balam nij sevuuk nij veseek jak, geham gwetii memö geto dena in alam. Sevo nig wëek yök vu ham nyëmasën gemonë ma, om ham gwevong meris vu sir geham su gweko monë jak. ⁹ Ham su gweko monë goor ma seriva, ma monë kök sepa dok ham keggis. ¹⁰ Geham su gweje vahek sepa mena aggata, beham su gweko röpröp luu luu, beham su gweko suu ngwë geving, beham su natohin atoheng. Gaḵ yö nama rot! In alam sën ham nanër gagek vu sir gedok vu sir lo rëk dedok vu ham medebo nos lu ngaa vu ham. ¹¹ Sën ham na nyëg böp ti ma beggang-bu mahen ti lo, og ham dok tepëk in alam nijvesa in degegin ham, lob mëm ham medo geving sir rot beham na jak.

¹² Lob nabë ham dok na beggang ti ayo, og ham nanër gagek semusën vu alam saga. ¹³ Nabë sir

alam nijvesa, og ham gagek semusën rëk na vu sir. Gaḵ nabë sir alam nij paya, og ham gagek semusën rëk pekwë menom vu ham. ¹⁴ Log nabë mehö la su degegin ham nivesa gëp hir beggang ma hir nyëg rë, besu degengo ham gagek rë, og ham tetëhin kebus in ham vahamin in dejak ni nabë devong paya, gegwevuu beggang ma nyëg saga geham na. ¹⁵ Sa nanër vu ham yönon nabë, vu Buk-tamusën, sën Anutu gengo mehönon hir gagek lo, og rëk alam vu nyëg saga denatök vu nyëvewen böpata rot kesuu Sodom los Gomora.”

*Maggin Aggagga Rëk Berup
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-27)*

¹⁶ “Ham gwengö rë, sa nehevong ham ya nebë sën sipsip deneloḵ ya anöö bemën avij. Om ham kwamin bo namugin begwevong ham ngaa los kwamin nabë sën hil nanër nyël bë denevong ngaa los kwaj lo. Geham malamin yes nabë sën hil nanër nuung bë malaj yes lo. ¹⁷ Ham gwegin ham in mehönon. In rëk degeko ham na gagek vu kaunsor bedebeek ham doḵ hir dub-supinsën-yi. ¹⁸ Log rëk degeko ham na bare doḵ kiap böp los alam-los-bengöj böp lo malaj, in salam ham, lob ham rëk nanër sa rangah vu sir gevu alam dahis. ¹⁹ Nabë degeko ham na gagek, og ham su newamin jak nabë, ‘Maḵ hil rëk nanër gagek nah nabë va? Ma hil rëk nanër gagek re?’ Gaḵ doḵ buk saga og Anutu yö rëk gevong gagek sën ham nanër vu sir lo vu ham. ²⁰ In ham su ngo rëk nanër gagek saga rë, gaḵ ham Amamin yi Anon Vabuung yö rëk nanër gagek berup ham avimin. ²¹ Alam rëk degevong arij lo doḵ na alam-begö-yi nemaj bedengis sir

medenadiik. Log amaj rëk degevong nabë saga vu naluj. Log hurmahen rëk degelë amaj lu ataj paya medenanër sir rangah bedengis sir medenadiik.

²² Lob rëk alam pin degelë ham paya in salam ham. Gak alam sën denajom sir ahon rot, bena berup dok buk sën denadiik lo, saga rëk Anutu geko sir nom vu yi. ²³ Lob nabë degevong paya vu ham vu nyëg la, og ham beya mena nyëg ngwë. Sa nanër vu ham yönon nabë ham nahën gesu rëk semu huk na gëp nyëg Israel pin rë, log Mehönon Nalu rëk nom. ²⁴ Hur maluh ti su kesuu yi tato-vaha rë, log hur-huk-meris-yi ti su kesuu ala rë. ²⁵ Nabë hur maluh arëj böp jak nabë hir tatovaha, og ggovek. Genabë hur-huk-meris-yi arëj böp jak nabë alaj, og yoh vu. Nabë denanër Belsebul* jak beggang ala, og rëk denanër yi hur nabë saga los denanër ggev nipaya la jak sir geving.”

*Mehönon Degönengin Anutu
(Lk 12:2-7)*

²⁶ “Om ham su gönengin mehönon. Ngaa pin sën neggëp vunsën gwëbeng rëk natök nam rangah vu tamusën. Gengaa pin sën debom meneggëp lok gobeng gwëbeng agi, og nahub rëk alam pin dejak ni. ²⁷ Gagek sën sa nanër vu ham vunsën lo, og ham nanër na rangah. Gegagek sën sa nepatereng lok ya ham nengamin lo, saga ham bare jak telig getahi na rangah. ²⁸ Ham su gönengin alam sën dengis ham navimin mu menadiik lo, in su deyoh vu bë rëk dengis ham anomin geving rë. Gak mëm ham göneng in Mehö sën yoh vu bë kevoh ham navimin los anomin dok Nyëg-nengwah-yi lo. ²⁹ Ham yoh vu bë bago sok mahen luu jak toea

timu, rëk soḵ saga ti su rëk mala nama vunsën geham Amamin dugin rë. ³⁰ Gaḵ ham og Anutu tevin ham yumin viis pin los dahis beneraḵ ni. ³¹ Om ham su gönengin ham, in kwa nevo ham kesuu soḵ ngahiseḵë menegin ham.”

*Hil Nanër Rangah Nabë Yesu Yi Alam Hil
(Lk 12:8-9)*

³² “Mehöti bë nanër yi rangah vu mehönon nabë sa alam yi, og sëḵ nanër yi rangah nabë saga vu Amaḡ sën nedo yaḡek lo. ³³ Log bë mehöti dah sarëḡ vun in mehönon nabë su sa alam yi rë, og sëḵ dah arë vun in Amaḡ sën nedo yaḡek lo.”

*Yesu Yam In Begö Berup
(Lk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Ham su gwekuung nabë seyam in gevong mamer vu dob. Ma! Sa su yam in mamer rë, gaḵ seyam in begö berup. ³⁵ Seyam in gevong gaḡek-begö-yi berup galam degelë sir paya in sa los sa gaḡek.

Mehönon losho amaj ahëj sengën vu sir.

Log avëh losho ataj ahëj sengën vu sir,

gavëh atov losho ggej denapëëng sir,

³⁶ galam sën denedo raḵ beggang timu lo depemëgin sir.

³⁷ Mehöti bë ahë geving ama ma ata rot kesuu sa, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. Log bë mehöti ahë geving nalu maluh ma avëh kesuu sa, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. ³⁸ Log mehöti bë su bër yi kelepeko* jaḵ metamuin sa rë, og su yoh vu bë rëḵ natu sa alam rë. ³⁹ Mehöti bë kwa bo yi, og su rëḵ medo mala-tumsën rë. Gaḵ mehöti bë

kwa bo sa gekwa birek in yi, og rëk medo mala-tumsën.”

Alam Sën Rëk Degeko Nyëvewen Lo
(Mk 9:41)

⁴⁰ “Mehöti bë gevong nivesa vu ham, og vong nivesa vu sa. Gemehöti bë gevong nivesa vu sa, og vong nivesa vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving. ⁴¹ Mehöti bë geکو mehö-nenër-gägek-rangahsën ti jak in yi mehö-nenër-gägek-rangahsën, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti. Gemehöti bë geکو mehö niröp ti jak in yi mehö niröp, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti. ⁴² Log mehöti bë geکو bël kul mebo vu sa mehö meris ti menanum in rak ni bë sa hur, og sa nanër vu ham yönon nabë, mehö sënë yi nyë vewen neggëp vu yägek.”

11

Mehö-neripek-alam Jon Vong Yi Hur Maluh Deya Vu Yesu
(Lk 7:18-35)

¹ Yesu nër gägek saga vu yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ggovek, log kedi rak beya beggang-bu sën deneggëp dus vu nyëg saga in bë tatekin gägek vu sir.

² Log Mehö-neripek-alam Jon nedo karabus gengo ngaa böp sën Kerisi* nevong lo bengö, lob vong yi hur maluh la deya vu Yesu in bë dedok tepëk in yi nabë, ³ “Mağ hong mehö sën Jon nër bengöm bë rëk genam lo sënë, ma he rëk medo gëgin yi rë?”

⁴ Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Ham nah mena nanër ngaa sën ham ngo los ham lë lo vu Jon nabë,

⁵ alam malaj kenod denelë nyëg ggökin, galam vahaj paya deneya aggata, galam nij sevuuk nij veseek neraḵ galam nengaj mir denengo gägek, galam sën denediik lo vesaj nelok yah, log alam sën denedo paya in ngaa navij yi lo denengo Bengö Nivesa. ⁶ Mehöti sën su kwa luu luu in sa rë lo, og kwa vesa!”

Yesu Vong Tepëk Raḵ Ngaa Ngahisekë In Jon

⁷ Lob Jon yi hur maluh deyah loḵ mëm Yesu yom nër Jon degwa vu alam yu böpata saga nebë, “Wirek ham ya nyëg-yumeris in bë ham gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë ayöong neko dee menekepë yah geneyom-a? ⁸ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë mehöti neröp tob niyes mala ngeri ngeri? Ma! Alam sën deneröp tob niyes nebë saga, og denedo alam-los-bengöj bej. ⁹ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Mehö-nenër-gägek-rangahsën ti? Eë, om mëm sa nanër vu ham nabë mëm yi mehö-nenër-gägek-rangahsën bekesuu alam-denenër-gägek-rangahsën lo pin. ¹⁰ Yik mehö saga sën dekevu gägek raḵ yi loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

‘Gwengo rë! Sëḵ gevong sa hur ti namugin,
mena negetongin aggata in hong!’

¹¹ Sa nanër vu ham yönon nabë Mehö-neripek-alam Jon arë böp rot kesuu alam pin sën ataj neko sir vu dob agi. Rëḵ mu alam sën denesepa loḵ sa bedenetu Anutu-yi-alam lo pin, og rëḵ dekesuu Jon. ¹² Loḵ buk sën Mehö-neripek-alam Jon yam dob lo, lob ngaa maggin vongin bë kepë Nyëg-yagek-yi beyam verup gwëbeng, galam nijpaya denesis begö vu Nyëg-yagek-yi niwëek ata benij

wëek rot in bë deduk na medegeko. ¹³ Gagek pin sën alam-denenër-gägek-rangahsën dekevu lo los horek pin, neggëp in mala negët Jon sënë. ¹⁴ Lob ham bë jak ni nabë saga, og ham gwevong geving mehö sënë lo nabë Elia sën denenër bë rëk nom lo. ¹⁵ Mehöti bë nenga neggëp, og gengo sa gägek. ¹⁶ Ma sëk tatekin ham alam buk sënë jak va? Ham nebë hurmahen sën ggëp deneggök telig bedene-tahi hurmahen vahi bë:

¹⁷ ‘He nasis ggageng rëk ma
geham su nelöö rë.

Gehe nasu kwamin paya paya,
rëk ham su nesu menepengah ham rë.’

¹⁸ In Mehö-neripek-alam Jon yam, lob su negga nos los nenum wain rë, rëk ham nër yi nebë, ‘Memö nelok vu yi!’ ¹⁹ Lob Mehönon Nalu yam benegga los nenum, lob ham nër yi bë, ‘Ham gwelë mehö sënë! Mehö ahëta los nenum wain pangsën, alam-deneko-takës* losho alam nijpaya hir mehö yi!’ Rëk mu nabë hil galë Anutu yi huk og hil ajaḱ ni nabë yi mehö los kwa.”

*Yesu Kwa Pesivin Alam Sën Su Denevong Ving Rë
(Lk 10:13-15)*

²⁰ Log Yesu vong gägek rak nyëg vahi sën nevong ngaa böp ngahisekë lok rëk su deneggërin sir yah vu Anutu rë lo nebë, ²¹ “Wöp-o! Ham Korasin! Gëp in ham! Ham Betsaida! Gëp in ham! Bë mehöti gevong ngaa böp gëp alam Ture los Sidon hir nyëg nabë sën sa hevong lok ham nyëg agi, og rëk ayoj maggin in devong ngaa nipaya medegërin sir nom, medegeyeh vahek duum gededev tamut jak sir gedemedo dok vevew degwa. ²² Om sa

nanër vu ham nabë, dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin böpata rot kesuu alam Ture los Sidon. ²³ Geham alam Kapernaum, ham bë kwerë ham jak na vavunë? Ma! Rëk ham duk na Nyëg-nengwah-yi. Bë mehöti gevong ngaa böp gëp Sodom nabë sën sa hevong ggëp ham nyëg lo, og rëk Sodom nahën medo rot beberup dok buk sënë. ²⁴ Om sa nanër vu ham nabë dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin böpata rot kesuu Sodom hir maggin!”

*Yesu Nër Bë, “Ham Nam Vu Sa Mesewah”
(Lk 10:21-22)*

²⁵ Vu buk saga Yesu jom rak bë, “O Amag! Hong Mehöböp vu yagek los dob. Sahëg nivesa rot vu hong in ngaa pin sënë neggëp vunsën in alam los kwaj, gak getato vu alam sën su deluk dub böp rë lo. ²⁶ Yönon Amag! In yik ngo kwam nevo bë gwevong nabë saga in nivesa.” ²⁷ Log nër ving bë, “Amag vo ngaa pin lok yam sa nemağ ggovek ya. Gemehöti su rak Nalu ni rë, gak Ama yö timu rak ni. Gemehöti su rak Ama ni rë, gak yik Nalu yö timu rak ni. Galam sën Nalu tato Ama vu sir lo, og derak ni ving. ²⁸ Ham sën nekwerë ngaa maggin, beham nevimengin menedo lo, ham pin nam vu sa, in sa gako maggin vër in ham geham sewah. ²⁹ Ham natu sa hur, beham gweko kwa vu sa. In sa mehö malag yes, gesa su nehako sa rak lok ayog rë, lob ham ayomin rëk geto megëp revuh. ³⁰ Kë! Huk sën sebo vu ham lö saga su rëk deginengin ham rë, gengaa maggin sën sëk gevong vu ham in ham kwerë lo, saga yik sepëp!”

12

*Tepëk Raḱ Buk-sewahsën-yi** (Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

¹ Buk-sewahsën-yi* ti lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti ayo, lob yi hur maluh derur nos sënë anon mededah in dediikahëj. ² Lok alam Parisai* delë lob denër vu Yesu bë, “Gelë! Hong hur maluh dekeyëh horek Buk-sewahsën-yi*!” ³ Rëḱ loḱ tepëk yah vu sir bë, “Mak ham su tevin gägek sën Davit diikahë wirek lo rë? ⁴ Diikahë lob losho alam sën denesepa yi lo de-loḱ ya Anutu yi dub bedegga brët vabuung sën denetung netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Nos sën alam meris nebë Davit su deyoh vu bë dega rë lo, gaḱ alam-deneḱo-seriveng mu yö denegga, (rëḱ mu dediikahëj lom degga lob saga su devong paya rë). ⁵ Log maḱ ham su raḱ gägek sën neggëp loḱ horek lo ni rë? Sënë nebë alam-deneḱo-seriveng denevong huk loḱ dub ayo loḱ Buk-sewahsën-yi* lob dekeyëh horek ving nebë saga, rëḱ su devong paya rë. ⁶ Rëḱ sa nanër vu ham nabë ngaa sën nedo agi, sën böpata kesuu dub-vabuung-böp. ⁷ Bë ham jaḱ gägek sën neggëp loḱ Anutu-yi-ḱapiya lo ni, og ham su rëḱ bo maggin vu sir rë. Gägek sënë nebë: ‘Sa su nehevongin bë gaḱo seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë, gaḱ sahëg neving bë ham kwamin paya in alam beham doḱ vu sir.’ Om su devong paya rë. ⁸ In Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vong Mehö Nema Nipaya Nivesa Raḱ
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Yesu vu nyëg saga beya melok ya alam Parisai* saga hir dub-supinsën-yi. ¹⁰ Lob mehö sekë beloinsën ti nedo. Lom alam la bë denanër gagek jak Yesu, lob delok tepëk in yi bë, “Mağ yoh vu bë hil gevong alam nijraksën nijvesa jak dok Buk-sewahsën-yi* ma ma?” ¹¹ Lok Yesu nër yah vu sir bë, “Bë ham ti yi sipsip perurek timu, lob duk söv dok Buk-sewahsën-yi*, og mağ mehö saga su rëk najom jak nom vavunë rë? Gağ rëk najom jak nom! ¹² Rëk mu mehönon dekesuu sipsip yönon. Om sën hil ayoh vu bë adok vu mehönon dok Buk-sewahsën-yi*.” ¹³ Log nër vu mehö sënë bë, “Getelo sekëm nam!” Lom telo sekë ya, lob nivesa rak nebë vahi. ¹⁴ Lob alam Parisai* to deyah dobnë medesupin sir medevengwëng rak aggata bë dengis Yesu menadiik.

Anutu Yi Mehö-huk-yi Yesu

¹⁵ Lok Yesu rak ni, lob vuu nyëg saga geya. Lob alam ngahisekë detamuin yi, lob vong alam nijraksën pin benijvesa rak. ¹⁶ Log vo koo vu sir bë su denanër yi rangah, ¹⁷ lob gagek sën wirek Anutu nër verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya avi lo anon rak. ¹⁸ Nebë:

“Sa hur sënë, sehoo in yi rak,
sahëg neving yi, gesa halë yi nivesa kesuu
alam vahi pin.

Rëk sa getung sa Anon Vabuung jak yi,
lob rëk tatekin sa gagek anon degwa vu alam-
yu-ngwë.

¹⁹ Losho mehönon su rëk denanër sir rë, gesu rëk
gengeek rë,
gesu rëk degengo gegevong paang gëp telig rë.

- ²⁰ Gagwëk sën keyëh meneggëp neko ahon lo, og sa hur su rëk keyëh na verök yi rë.
 Log ram yi wik sën ggëp nelëlek teka lo, og sa hur su rëk napuv na verök yi rë.
 Rëk medo gevong huk in rot begagek niröpsën anon jak bekesuu ngaa nipaya pin.
- ²¹ Lob alam-yu-ngwë rëk medo debo kwaj in yi nabë rëk doḷ vu sir.”

*Denër Bë Yesu Vong Huk Raḷ Satan Niwëëk
 (Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)*

²² Lob deḷo mehöti yam vu yi. Memö nedo loḷ yi bemala kenod los su yoh vu bë bengwëng rë. Lob Yesu vong benivesa raḷ, betum nevengwëng genelë nyëḡ. ²³ Lob alam yu böpata saga delëk anon bedenër bë, “Mehö sënëk maḷ yik Davit* yi mewis sën lo?” ²⁴ Rëk alam Parisai* denḡo, lob denër bë, “Netii memö to deneya raḷ memö alaj Belsebul* niwëëk.” ²⁵ Rëk Yesu raḷ ayoj ni, lob nër vu sir bë, “Nabë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og dob saga rëk nabumeng na. Log nabë nyëḡ böp ti ma alam degwa ti debasuh sir na yu luu bedengis sir, og rëk nyëḡ ma alam degwa ti saga su rëk demedo rë. ²⁶ Om nabë Satan getii yi hur memö geto dena, og losho yi hur rëk debasuh sir, lom yi nyëḡ rëk medo niwëëk nabë va? ²⁷ Rëk mu nabë Belsebul* neloḷ vu sa yönon besa nehetii memö to deneya, og maḷ re neloḷ vu ham alam besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degengö ham gagek sagi medeseggi rë. ²⁸ Gaḷ bë Anutu yi Anon Vabuung loḷ vu sa, besa hetii memö beto deneya, og ham jak ni nabë Anutu yam vu ham ggovek ya in bë gegin ham. ²⁹ Mehöti su

yoh vu bë dok na Mehö Nipaya los niwëek saga yi beggang mebo yi kupek pin vër rë. Nabë naduu mehö niwëek saga govek, og mëm godek yi kupek pin sën nedo loḵ yi beggang ayo lo. ³⁰ Mehöti sën su sa alam yi rë lo, og nesis begö vu sa. Gemehöti sën su nelok vu sa menesupin sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët lok. ³¹ Om sa nanër vu ham nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir ngaa nipaya los gägek pelësën pin sën denevong lo na. Gaḵ gägek pelësën sën denenër raḵ Anon Vabuung lo, og su rëḵ Anutu dahun na rë.

³² Log mehöti bë nanër gägek nipaya ti jaḵ Mehönon Nalu, og rëḵ Anutu dahun yi nipaya sënë na. Gaḵ nabë mehöti nanër gägek nipaya ti jaḵ Anon Vabuung, og su rëḵ Anutu dahun yi nipaya sënë na rë. Gaḵ rëḵ nama, vu gwëbeng gevu tamusën geving.”

*Kele Nipaya Nevuuk Anon Nipaya
(Lk 6:43-45)*

³³ “Nabë ham baroh kele nivesa, og yö rëḵ ngis anon nivesa. Nabë ham baroh kele nipaya, og yö rëḵ ngis anon nipaya. In hil nehalë kele anon rëḵ mëm hil naraḵ ni nebë kele nivesa ma nipaya. ³⁴ Nyël nalu ham! Ham su yoh vu bë nanër gägek nivesa rë, in ham alam nimin paya. Yönon, ham nenër gägek verup avimin yoh vu ngaa sën ham kwamin nevo loḵ ayomin lo. ³⁵ Om mehö nivesa neḵo ngaa nivesa vër loḵ ngaa nivesa sën nesupin meneggëp loḵ ayo lo, menenër yam rangah, log mehö nipaya neḵo ngaa nipaya vër loḵ ngaa nipaya sën nesupin meneggëp loḵ ayo lo, menenër yam rangah. ³⁶ Om sën sa nanër vu ham nabë

gagak jeggin jeggin pin sën alam denenër lo, og rëk Anutu gevong nyëvewen dok nah vu sir dok buk sën gengo alam pin hir gagak lo. ³⁷ In hong gagak rëk nanër hong nabë hong mehö nim vesa ma rëk nanër hong nabë hong mehö nim paya.”

*Alam La Deketag Vu Yesu Bë Degelë Ngaa Böp
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)*

³⁸ Nër saga ggovek lob alam-horek-yi la los alam Parisai* la denër vu yi bë, “Tatovaha, he hevongin bë gwevong ngaa böp ti behe galë.”

³⁹ Lom nër yah vu sir bë, “Ham alam sën nedo dob-ë, ham alam nimin paya. Ham nebë avëh baggëb, om sën ham nekwetag bë ham gwelë ngaa böp. Rëk mu sa su rëk gevong ngaa böp vu ham rë. Gaḵ sëḵ gevong ngaa böp nabë sën mehö-nenër-gagak-rangahsën Yona yi ngaa böp lo mu vu ham beggovek. ⁴⁰ Wirek Yona neggëp loḵ gël böp ayo yoh vu rangah löö gebuk löö, lom Mehönon Nalu rëḵ gëp dok dob ayo noh vu rangah löö gebuk löö nabë saga. ⁴¹ Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḵ seggi mehönon hir gagak, lob rëḵ alam Nineve kedi debare medenanër gagak jaḵ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In alam Nineve dengo Yona aye bedeggërin sir yah vu Anutu. Gaḵ Mehö sën nedo agi kesuu Yona, rëḵ ham su wërin ham rë. ⁴² Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḵ seggi mehönon hir gagak, lob rëḵ avëh-los-bengö vu dob nyë sën sang-neverup lo kedi bare menanër gagak jaḵ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In avëh-los-bengö sënë yam vu dob nyë in bë gengo Solomon* yi gagak los kwa böp. Gaḵ Mehö sën

nedo agi og kesuu Solomon*, rëḵ ham su ngo aye rë.”

Memö Yom Ggökin
(Lk 11:24-26)

⁴³ “Memö nipaya sën to meya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh nyëḡ nivevo benesero nyëḡ len ti in bë sewah doḵ, rëḵ su netöḵ raḵ rë. ⁴⁴ Lom nër bë, ‘Maam saḵ nah mena galë beggang sën sa nado loḵ wirek lo rë!’ Lob yah verup rëḵ nelë bë desekee beggang sën lo bedevunëḵ vu benedo meris. ⁴⁵ Lob rengö yi beyah ḵo memö nemadvahi-bevidek-luu sën denevong ngaa nipaya rot medenekesuu yi lo, beyom denedo loḵ beggang sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo mëm nedo paya ya veröḵ yi rot. Om ngaa nipaya nabë sënë rëḵ natöḵ vu alam nij paya sën denedo gwëbeng agi nabë saga.”

Yesu Ata Lo Ari Lo
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Yesu nahën nenër gägek nebë sënë vu alam, log ata gari lo yam denare dobnë in bë losho debengwëḡ. ⁴⁷ Lob mehöti nër vu bë, “Gelë, atam losho arim lo yam denare dobnë in bë ham los bengwëḡ.” ⁴⁸ Lob Yesu nër gägek yah vu mehö sënë bë, “Satag re? Gesarig re lo?” ⁴⁹ Lob tato yi hur lo raḵ nema genër bë, “Gwelë! Atag lo arig lo sënë. ⁵⁰ Alam sën denesepa loḵ Amag vu yaḡek kwa lo, og sir saga mëm detu sarig lo, savëhnög lo, satag lo!”

13

Mehö Netetëhin Nos Gahis Vu Huk (Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Vu buk saga Yesu vu beggang ayo meto meya dobnë, beya nedo dus vu ngaggee böp nenga. ² Loḵ alam yu böpata deya vu yi, lob Yesu raḵ ya nedo yaḡ ti, galam pin denare ngaggee nenga. ³ Log nër gägek peggirinsën ngahiseḵë vu sir bë, “Ham gwengo rë! Mehö netetëhin nos ḡahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos ḡahis.

⁴ Netetëhin nos ḡahis, lob vahi to nedo loḵ aggata sën neyoh huk vuheng lo, lom soḵ yam degga pevis. ⁵ Log ḡahis la to meraḵ nedo dob mahen teka sën raḵ neggëp ḡelöng vavünë lo, om kip pevis in dob mahen teka mu, ⁶ lob hes tum bebev raḵ lom meran ya, in ḡega su luḵ ya dob ḡebinë rë. ⁷ Log ḡahis vahi to meloḵ ya nedo vos niggin ḡgin ayo, lob vos niggin ḡgin sënë kip merig meḡḡök nos bevong paya. ⁸ Log ḡahis la to meluḵ ya nedo dob jeji, lob rig basis anon nivesa. La sis anon mehödahis nemadvahi, gela sis anon mehödahis löö, gela sis anon mehödahis ti benemadluho. ⁹ Mehöti bë nenga neggëp, og genḡo ḡägek sënë.”

Yesu Nër Gägek Peggirinsën Degwa Rangah (Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Lob yi hur maluh ya deloḵ tepëḵ in yi bë, “Genër ḡägek pin netu ḡägek peggirinsën vu sir in va?” ¹¹ Loḵ nër yah vu sir bë, “In Anutu tateḵin Nyëḡ-yägek-yi yi ḡägek vunsën degwa vu ham, ḡaḵ su tateḵin vu alam sënë rë. ¹² Mehöti sën neraḵ ḡägek degwa ni lo, og rëḵ jaḵ la degwa ni geving rot, gemehöti sën su neraḵ ḡägek degwa ni rë lo,

og rëk kwa birekin teka sën nerak ni lo benama na verök yi. ¹³ Senër gagek peggirinsën vu sir in bë rëk degelë mu gesu dejak ni rë, log degengo mu gesu denatök jak gagek degwa rë. ¹⁴ Om mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek anon rak, sën nër nebë:

‘Ham nengamin rëk gengo, rëk ham kwamin su rëk natök jak rë.

Ham malamin rëk gelë, rëk ham su rëk jak degwa ni rë.’

¹⁵ GeYesaya nër rak sir ving bë:

‘Nabë saga, in alam sënë ayoj niwëëk,
medemir nengaj gedekebu malaj
in bë malaj rëk gelë genengaj rëk gengo,
lob dejak ni medegërin sir lob sa gevong benijvesa jak.’

¹⁶ Gak mu hamek kwamin vesa in ham malamin nelë sa los ham nengamin nengo sayeg. ¹⁷ Sa nanër vu ham yönon nabë: Wirek alam-denenër-gagek-rangahsën los alam yohvu ngahisekë dene-tung malaj in bë degelë ngaa sën ham nelë agi, rëk su denelë rë. Log denebë nengaj in bë degengo gagek sën ham nengo agi, rëk su denengo rë.”

Gagek Peggirinsën Rak Mehö Netetëhin Gahis Lo Yi Degwa

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ “Om ham gwengo gagek peggirinsën rak mehö netetëhin gahis lo degwa rë. ¹⁹ Alam sën denengo Nyëg-yagek-yi yi gagek rëk su kwaj netök rak degwa rë lo, og sir nebë gahis sën to nedo loğ aggata, in Mehö Nipaya lo yam neseapos gagek lo vër in ayoj. ²⁰ Log gahis sën to nedo rak gelöng vavunë lo, nebë alam sën denego gagek medeko

raḵ pevis mekwaj vesa in. ²¹ Rëḵ mu sir nebë nos gëga sën neraḵ vu gelöng lo, lob su denedo hus ading rë. Bë ngaa maggin ti natök jaḵ sir, ma mehö la denanër sir in desepa loḵ sa gägek, og rëḵ dedëein na pevis. ²² Log gahis sën to meloḵ ya vos niggin ggin ayo lo, nebë alam sën denengo gägek, loḵ newaj neraḵ in ngaa dob yi lo. Gahëj ving monë lu ngaa rot ggök ya gägek, lom diḵ gesu sis anon rë. ²³ Log gahis sën to meluḵ ya dob jeji lo nebë alam sën dengo gägek bedetök raḵ degwa bedenevong ving bedenevong banon raḵ lo. La denesis anon mehödahis nemadvahi, gela denesis anon mehödahis löö, gela denesis anon mehödahis ti benemadluho.”

Gägek Peggirinsën Raḵ Vos Nipaya Kip Loḵ Huk

²⁴ Loḵ nër gägek peggirinsën ngwë ggökin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehönon ti tetëhin nos gahis nivesa loḵ yi huk. ²⁵ Lob neggëp yiing buk, log mehö sën nelë yi paya lo, tetëhin vos nipaya gahis ggök ya nos gahis lo vavunë geneya. ²⁶ Lob gahis lo kip meböp raḵ ggovek bebë ngis anon, loḵ delë vos nipaya lo kip merivin loḵ ving. ²⁷ Lob yi hur ya denër vu yi bë, ‘Mehö böp, maḵ getetëhin gahis nivesa loḵ hong huk, log vos nipaya sën kip agu yam vu tena?’ ²⁸ Loḵ nër vu sir bë, ‘Mehö sën nelë sa paya lo vong ngaa sënë!’ Lom yi hur deloḵ tepëḵ in yi bë, ‘Om he na bepul vos sënë na?’ ²⁹ Rëḵ nër yah bë, ‘Ma! Bë ham bepul vos na, og maḵ ham rëḵ bepul nos la geving. ³⁰ Om ham naköök geluho desarömin sir medebare gebuk sën hil abo nos anon lo rë. Lob doḵ buk saga og sëḵ nanër vu alam sën debo nos

anon lo nabë dengap vos nipaya jak bun namugin bena degetë jak na nengwah, log mëm dengupin nos anon jak na sa jök.’ ”

Gagek Peggirinsën Raḵ Gahis Mahen Teka
(Mk 4:31-32; Lk 13:18-21)

³¹ Loḵ Yesu nër gagek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mastet* gahis sën mehöti ḵo meya mehin loḵ yi huk. ³² Nos gahis saga mahen teka genos gahis pin kesuu, rëḵ tum nekip lob böp neraḵ beneke-suu nos pin geya netu kele, besok sën denevëëng medeneya agi yam denejegwi newisej loḵ nema.”

³³ Log nër gagek peggirinsën ngwë vu sir nebë, “Sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë yüst* sën nevonḡ bebrët nerig lo. Avëh ti ḵo meya sarömin ving parawa ketuḵ löö loḵ gabum, lom yüst* köd parawa pin sënë merig.”

Yesu Nër Gagek Peggirinsën
(Mk 4:33-34)

³⁴ Yesu nër gagek peggirinsën pin saga gesu nër ti rangah rë, gaḵ nër tu gagek peggirinsën mu vu alam yu böpata saga. ³⁵ In mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek sënë anon jak. Sën nebë:

‘Sëḵ nanër vu sir jak gagek peggirinsën.

Gesëḵ nanër gagek sën nevon yi loḵ buk sën Anutu tung yagek los dob meneggëp rot meverup gwëbeng agi vu sir.’

Gagek Peggirinsën Raḵ Vos Nipaya Lo Degwa

³⁶ Yesu nër ggovek, log vuu alam yu böpata saga ya, gelok yah beggang ayo, lob yi hur maluh ya delok tepëḵ in yi bë, “Genanër gagek peggirinsën

sën vos nipaya kip loḵ huk anon lo degwa rangah vu he rë.”

³⁷ Lob nër yah vu sir bë, “Mehö sën nevaroh nos gahis nivesa saga og Mehönon Nalu. ³⁸ Gedob pin sënë nebë huk, genos gahis nivesa saga nebë alam sën detu Anutu yi hur, gevos nipaya saga nebë Mehö Nipaya Satan yi hur lo. ³⁹ Log mehö netetëhin vos nipaya gahis lo, saga Satan. Log buk sën dengupin nos lo, saga og buk sën dob los yagek nama na lo. Galam sën dengupin nos lo, sakaḵ angër lo. ⁴⁰ Log sën dengupin vos nipaya mena debesi pin jak nengwah lo, og yik rëḵ degevonḡ nabë sënë doḵ Buk-tamusën. ⁴¹ Doḵ buk saga Mehönon Nalu rëḵ gevonḡ yi angër na dengupin alam nij paya pin sën depelëpin alam-vonḡvingsën-yi lo geving alam pin sën denevonḡ ngaa nipaya lo, bedegeḵo sir vër in Anutu-yi-Nyëḡ. ⁴² Lob rëḵ degetë sir doḵ na nengwah, bedengu los degeköö nyëj. ⁴³ Lob vu buk saga Anutu-yi-alam rëḵ denajëh nabë hes gëp Amaj-yi-Nyëḡ. Mehöti bë nenga neggëp og genḡo gagek sënë!”

Gagek Peggirinsën Raḵ Mehö Nesero Yi Monë Lok Huk Anon

⁴⁴ “Log sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë kupek nivesa sën mehöti vun meneggëp loḵ dob bemehö ngwë töḵ vu, log vun yah ggökin. Kwa vesa rot geya nevong yi ngaa pin balam debago beḵo monë raḵ pin, lom yah bago dob len ti sënë betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsën Raḵ Kumkum

⁴⁵ “Log sën Nyëḡ-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehö-nebago-ngaa nesero kumkum nivesa

in bē bago. ⁴⁶ Tōk vu kumkum ti bemalangeri rot beyi monē bōpata rot. Lom ya mevong yi kupek pin balam debago, lob ko monē rak betum yah bago kumkum malangeri sēnē rak betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsēn Rak Lek-gēl-yi

⁴⁷ “Log gagek peggirinsēn ngwē nebē sēnē: Sēn Nyēg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebē lek-gēl-yi ti sēn denetē luk ya loo beggērin gēl aggagga lok. ⁴⁸ Lek pup lom dedadii rak yam ronek, bedeggooin gēl nivesa lok ya gabum, gedetē nipaya ya. ⁴⁹ Lob buk sēn yagek los dob nama na lo, og rēk nabē sēnē. Angēr rēk nam degeko alam nij paya vēr dok alam nijvesa vuheng, ⁵⁰ bena degetē sir dok na nengwah, bedengu los degekōo nyēj.”

Gagek Peggirinsēn Rak Mehōti Los Yi Kupek Mewis Los Muğeng

⁵¹ Log Yesu lok tepēk in sir bē, “Maḵ ham rak gagek mewis pin sēnē degwa ni?” Lom deyogek bē, “Ēē-ē!” ⁵² Lob nēr yah vu sir bē, “Mehō-horek-yi sēn nengo gagek rak Nyēg-yagek-yi venuh ggovek lo, saga nebē beggang ala ti. Lok ya yi beggangkupek-yi ayo beko yi kupek mewis los muğeng lok ti beluk yom.”

*Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)*

⁵³ Yesu nēr gagek peggirinsēn saga vu sir ggovek log vuu hir nyēg ya, ⁵⁴ geyah ben menenēr Anutu yi gagek vu yi alam lok hir dub-supinsēn-yi. Lom avij tōk medenēr bē, “Mehō sēnē ko kwa los ngaa bōp bōp sēnē vu tena? ⁵⁵ Yosep sēn mehō nelev beggang lo nalu yi! Gata Maria! Gemak ari lo sēn

Yakobus geYosep geSimon geYudas lo? ⁵⁶ Gavëhnö lo sën denedo ving hil-ë! Log maḵ ḵo ngaa pin sënë vu tena?” ⁵⁷ Denër nebë sënë, log denelë yi paya. Rëḵ Yesu nër vu sir bë, “Alam vu nyëḡ pin deneko mehö-nenër-ḡageḵ-rangahsën arëḡ raḵ, gaḵ yö hir alam, gesir sën losho beggang-bu timu lo, og ma!” ⁵⁸ Lob su vong ngaa böp ngahiseḵë vu nyëḡ saga rë, in su ayoj neya timu vu yi rë.

14

Degwa Sën Herot Kuung Bë Jon In Yesu Lo (Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)*

¹ Vu buk saga Herot* tu distrik Galilea ala menedo, bengo Yesu bengö. ² Lob nër vu yi alam sën denengo ḡageḵ ggëp avi lo bë, “Yiḵ Mehö-neripeḵ-alam Jon lo sënë! Kedi raḵ ggöḵin vu bedub, om sën nevong ngaa los niwëëḵ ata nebë agi.”

³ Herot* nër bë saga in jom Mehö-neripeḵ-alam Jon beduu yi ahon wireḵ betung yi ya ḵarabus. Herot* vong raḵ ari Pilip venë Herodias sën ggodeḵ yah tu venë lo. ⁴ In Jon nër vu Herot* bë, “Su ḡeḵo avëḵ sënë niröp rë!” ⁵ Lom Herot* bë ngis yi menadiiḵ rëḵ ggönengin alam Yuda in kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenër-ḡageḵ-rangahsën ti. ⁶ Betum buk sën Herot* kwa vo yi buk sën ata ḵo yi wireḵ lo, lob vong nos böp balam la desupin sir ving yi, geHerodias nalu avëḵ yam nelöo loḵ malaj.

⁷ Lob Herot* lë bahë nivesa rot in yi, lob nër yönon rot vu avëḵ avö sënë getato nema ya vavunë bë, “Bë ḡenanër ngaa ti vu sa, og sëḵ bo nöḵ vu hong yönon!” ⁸ Lob Herodias loḵ nalu avëḵ ahë

bemëm nër vu Herot* bë, “Gwetung Mehö-neripek-alam Jon yu doḵ gabum ti megebo vu sa pehi sënë!”
 9 Nër nebë sënë lom mehö-los-bengö Herot* ayo maggin, rëḵ kwa vo gägek sën nër yönon getato nema ya vavunë lo, in neggönengin alam vatëveḵ sën deyam in yi nos böp lo denḡo. Lob nër bë degevonḡ noh vu saga. 10 Lom vonḡ mehöti ya begganḡ ḵarabus ayo meketöv Jon kwa. 11 Lob deḵo yu loḵ gabum ti beyam devo vu avëh avö sënë, beḵo meyah vo vu ata. 12 GeJon yi hur maluh yam deḵo anon meya delev. Delev ggovek, log ya denër vu Yesu.

Yesu Vet Alam 5,000
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

13 Yesu nḡo gägek sënë lob vuu nyëḡ saga gerak yaḡ meya nyëḡ-yumeris tahsën ti. Loḵ alam denḡo lom devuu nyëḡ böp gedeyoh roneḵ bedesepa yi medeya. 14 Lob Yesu ya verup merak yah roneḵ vu nyëḡ-yumeris, lob lë alam nḡahiseḵë saga bekwa vonḡin sir, lob vonḡ behir alam nijraksën nijvesa rak.

15 Log sehuk luk lob yi hur maluh ya denër vu yi bë, “Nyëḡ-yumeris tahsën sënë behes mala ya ggovek, om gwevonḡ alam sënë deketëḵin sir medena denoh vu begganḡ-bu ti ti in debaḡo hir nos.” 16 Rëḵ Yesu nër vu sir bë, “O, su dena! Gaḵ ham bet sir!” 17 Rëḵ denër yah vu yi bë, “Rëḵ mu hil hed brët nemadvahi gegël luu mu-o!” 18 Rëḵ nër yah bë, “Ham gwëḵo nam vu sa rë!”

19 Lom nër vu alam bë degeto demedo jaḵ pahup, log ḵo brët nemadvahi gegël luu lo rak, log varah mala rak yaḡek gejom rak in los kwa vesa

ya vu Anutu. Log mëm dego bevo vu yi hur maluh beya devo ggelek alam saga. ²⁰ Lob sir pin degga meyoħ vu sir, log desupin vahi sën nahën nedo lo loḵ sap nemadluho-bevidek-luu. ²¹ Alam sën degga nos lo sir maluh yoh vu 5,000, gesu detevin avëh los hurmahën ving rë.

*Yesu Vare Neya Raḵ Ngaggee Vavunë
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)*

²² Ggovek log Yesu vong yi hur maluh bë de-jaḵ na yaḡ bedena ngaggee nenga vahi namuḡin, gegevong alam bedenah bej rë. ²³ Vong alam deya ggovek, log yö ti ya los ḵedu in bë najom jaḵ, lob nahën ya nedo ḵedu gebuk loḵ. ²⁴ Geyag to meya ngaggee vuheng rot, lom sang vë niwëëk yam ggëp yaḡ neru, lob ngaggee tëë luḵ ya yaḡ rot. ²⁵ Lob dus raḵ in bë nyëḡ geheng, log Yesu vare neya raḵ ngaggee vavunë betoḵ ya vu sir. ²⁶ Delë bë vare neya raḵ ngaggee vavunë, lom delëk meḵenuj verup medenër bë, “Alam diiḵsën ḵenuj ti!”, gedeggöneng medengeek. ²⁷ Rëḵ Yesu pevis benër ya vu sir bë, “Ham su newamin jaḵ! Yiḵ sa sënë om ham su göneng.”

²⁸ Lom Pita nër yah vu bë, “Mehöböp! Nabë hong saga, og genanër gesa bare jaḵ ngaggee vavunë benök vu hong!” ²⁹ Lom Yesu nër bë, “Genam!” Lob Pita vuu yaḡ geto meya nare raḵ ngaggee vavunë meya vu Yesu, ³⁰ rëḵ ngo sang dedun, lom ggöneng bevongin bë duḵ na ngaggee bengaggee jehöö yi. Lob ngeek in Yesu bë, “Mehöböp, genajom sa jaḵ!”

³¹ Lom Yesu pevis bejom Pita raḵ genër vu yi bë, “Su ayom neyam timu vu sa yönon rë! Ayom luu

luu in-a?” ³² Lob luho derak yah yag, log sang maya avuti. ³³ Lob alam sën denedo rak yag lo depetev medeneggëp loḵ vaha gedenër bē, “Anutu nalu hong yönon rot!”

Yesu Vong Alam Niraksën Ngahiseḵë Vu Genesaret Menijvesa Rak*
(Mk 6:53-56)

³⁴ Ggovek, loḵ ya deverup ngaggee vahi beya detök ya Genesaret*, ³⁵ lob alam vu nyëḡ sagu derak ni bē Yesu, lob devong gagek ya nyëḡ dus dus pin bedeko alam nijraksën pin yam vu yi. ³⁶ Gedeketag vu yi bē yik alam nijraksën degebë nemaj jak yi röpröp nyë mu. Lob sir pin sën denebë nemaj rak lo og nijvesa nerak.

15

Anutu Yi Horek Kesuu Hil Ḷenud Hir Horek
(Mk 7:1-13)

¹ Parisai* la losho alam-horek-yi la vu Yerusalem bedeyam vu Yesu bedenër bē, ² “Tum hong hur maluh denekeyëh alam hib wirek hen hir horek sën devong vu hil agi lo in-a? Su deneripek nemaj mugin rëḵ mëm denegga nos rë!” ³ Rëḵ Yesu nër yah vu sir bē, “Log yik ham nebë saga! Nebë va sën ham ngo nesepa loḵ alam hib wirek hen hir horek geham nekweyëh Anutu yi horek-ë? ⁴ Anutu nër bē, ‘Gegurek amam lu atam babuj’ genër ving bē, ‘Mehöti bē nanër gagek nipaya jak ama ma ata, og ham tengwa yi menadiik’. ⁵ Rëḵ ham nenër bē, ‘Mehöti yi monë lu ngaa neggëp in bē doḵ vu ama ma ata jak, rëḵ mu nanër vu yi nabë, “Sa bē doḵ vu meluu megevong

sa ngaa sënë nök vu meluu, rëk mu rëk nama, in sehooïn raḡ ggovek in bë natu seriveng vu Anutu”,⁶ og ggovek, mehö saga su doḡ vu ama lu ata jaḡ. Rëk mu ham nedahun Anutu yi gägek raḡ ngaa nebë saga in bë ham ngo sepa doḡ alam hib wirek hen hir gägek.⁷ Ham alam kwamin luu! Mehö-nenër-gägek-rangahsën Yesaya nër gägek sënë raḡ ham niröp nebë:

⁸ ‘Alam sënë deneko sarëḡ raḡ verup avij, rëk mu ayoj yö neggëp ading in sa.

⁹ Yö denenër mehönon hir horek gedenenër bë, “Anutu yi horek sënë!”
lob deneko sa raḡ meris mu.’ ”

*Ngaa Sën Nevong Mehöhon Benij Paya Nerak
(Mk 7:14-23)*

¹⁰ Lob Yesu supin alam deyam vu yi benër vu sir bë, “Ham gwengo beham jaḡ ni.¹¹ Ngaa sën nelok ya mehönon avij lo, og su nevong benij paya nerak rë. Gaḡ mëm ngaa sën nedo loḡ mehönon ayoj berak neverup avij lo mu, sën nevong benij paya nerak.”

¹² Lob yi hur maluh ya denër vu yi bë, “Alam Parisai* denḡ hong gägek saga lob ayoj nipaya. Ma gerak ni?”¹³ Rëk Yesu nër yah bë, “Ngaa pin sën Amaḡ vu yagek su nevaroh rë lo, og rëk bepul los gëga na.¹⁴ Ham naḡöök geyö hir ngaa! Alam malaj kenod lob dekuung bë detato aggata vu alam malaj kenod ngwë. Bë mehö mala kenod ngwë tato aggata vu mehö mala kenod ngwë, og rëk luhoho debës lii doḡ ti.”

¹⁵ Lom Pita nër yah vu Yesu bë, “Om genanër gägek peggirinsën sënë degwa behe gango rë!”

16 Rëk Yesu nër bë, “Om ham ngo nahën geham su nerak ni rë? 17 Maḵ ham su rak ngaa pin sën hil naha lo ni bë nelok ya hil avid beya nare lok hil ahëd kevus, lok tum to neluk ya asoreng rë? 18 Gaḵ ngaa sën rak neverup mehõnon avij beto neyam rangah lo, sën yam ggëp ayoj. Lob ngaa nebë sënë sën nevong bemehõnon nij paya nerak. 19 In ngaa sën neverup ayoj lo nebë sënë: Kwaj nevo ngaa nipaya, denesis mehõnon medenediik, deneggodeḵ alam venëj ma reggaj, magëm los avõ deneggodeḵ sir, deneggodeḵ ngaa, denenër gagek kuungsën, denenër gagek pelësën. 20 Ngaa pin sënë nevong bemehõnon nij paya nerak. Gaḵ bë mehõnon dega nos besu dejipek nemaj namugin rë, og saga su nevong benij paya nerak rë.”

*Kanaan Avëh Vong Ving Yesu Anon Rot
(Mk 7:24-30)*

21 Lob Yesu kedi rak lok nyëg saga beya distrik Ture los Sidon. 22 Lob avëh-yu-ngwë ti vu Kanaan nedo sagu beyam tahi bë, “O Mehõböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevong in sa! Memõ nipaya ti gwang ya sa nalug avëh ayo benevasap yi rot!” 23 Rëk Yesu su nër gagek ti lok yah vu yi rë. Lob yi hur maluh deyam vu yi medenër bë, “Avëh sënë tahi megejiin hil rot, om gwevong nah!” 24 Rëk Yesu nër yah bë, “Anutu vong sa meseyam in sedok vu sipsip mala-masën vu Israel mu!” 25 Rëk avëh yam dus bepetev meneggëp lok vaha genër bë, “Mehõböp gedok vu sa!”

26 Lok Yesu nër rak gagek peggirinsën yah vu yi bë, “Su yoh vu bë hil gaḵo hurmahen hir nos vër begetë na vu anõö rë!” 27 Rëk avëh nër bë,

“Mehöböp, sagak yonon, gak mem anöö denepatu nos metes sën alaj denevong meneluk ya reek len lo!” ²⁸ Nër nebë sënë, lom Yesu nër yah vu yi bë, “O avëh! Ayom neyam timu vu sa yonon rot, om ngaa sën genevongin lo rëk anon jak vu hong.” Lom loḵ hes mala saga avëh nalu nivesa rak yah ggökin.

Yesu Vong Balam Niraksën Ngahisekë Nijvesa Rak

²⁹ Log Yesu ya rak beya metök ya ngaggee böp Galilea nenga. Besepa meya teka loḵ mem rak ya kedu ti beto nedo. ³⁰ Lob alam ngahisekë desupin sir medeyam vu yi. Lob deḵo alam vahaj nipaya, sekëj vegguu, malaj kenod, kwaj ngengöleng, geniraksën vahi ving, bedeyam vu yi. Bedebë sir loḵ Yesu vaha, lob vong benijvesa rak. ³¹ Lob alam saga kenuj ya in denelë alam kwaj ngengöleng denevengwëng, galam sekëj vegguu sekëj nesesor yi, galam vahaj nipaya deneya aggata, galam malaj kenod denelë nyëg. Lob deḵo Israel hir Anutu arë rak.

Yesu Vet Alam 4,000 (Mk 8:1-10)

³² Lob Yesu supin yi hur maluh lo benër vu sir bë, “Sa kwag paya in alam sënë, in denedo buk löö ving sa benos main sir. Lob sa su hevongin bë gevong sir na rë, in meyip rëk gevong sir bemalaj pebilin gëp aggata bedebës.” ³³ Loḵ yi hur maluh denër vu yi bë, “Nyëg-yumeris sënë, om hil rëk gaḵo nos vu tena mabet alam yu böpata sënë jak-a?” ³⁴ Rëk Yesu nër yah vu sir bë, “Ham brët va la neggëp vu ham-a?” Lom denër yah bë, “He hömin brët nemadvahi-bevidek-luu gegël mahen luu.”

³⁵ Lob Yesu nër vu alam beto denedo dob. ³⁶ Log ko brët nemadvahi-bevidek-luu, gegël luu lo rak, gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log dego bevo vu yi hur maluh, beya devo ggelek alam. ³⁷ Degga beyoh vu sir, log vahi nedo bedesupin loḵ jebeng nemadvahi-mevidek-luu. ³⁸ Log alam sën degga nos lo sir yoh vu 4,000, gesu detevin avëh los hurmahen ving rë. ³⁹ Log mëm Yesu vong medeketëḵin sir medeya, log rak yaḡ meya los Magadan.

16

Alam Parisai los Sadukai* Detahi Bë Degelë
Nгаа Böp
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)*

¹ Alam Parisai* los Sadukai* deyam in bë de-seggi Yesu, lob denër bë gevong ngaa böp yaḡek yi ti bedegelë. ² Rëḵ nër yah vu sir bë, “Ham nelë bë gerub nevarah sehuksën lob ham nenër bë, ‘Gerub varah sehuksën, om nyëḡ rëḵ gevang neheng.’ ³ Log ham nelë keḵup nekebu monbuk, lom ham nenër bë, ‘Keḵup kebu monbuk genyëḡ malakenu rot, om vongin ayöong los hob nam!’ Ngaa nebë sënë netato vu ham beham ngo neraḵ ni, rëḵ ham su neraḵ ngaa sën neggëp ham malamin gwëbeng-ë ni rë! ⁴ Ham alam nimin paya, ham nebë avëh baggëb, om sën ham kwetaḡ bë ham gwelë ngaa böp. Rëḵ mu sa su rëḵ gevong ngaa böp ti beham gwelë rë. Gaḵ sëḵ tato ngaa böp nabë sën Yona yi ngaa böp lo vu ham mu beggovek.” Log Yesu vuu sir geya.

Gagek Peggirinsën Raḡ Alam Parisai Los Sadukai* Hir Yiist* Sën Nevong Brët Menerig Lo (Mk 8:14-21)*

⁵ Yi hur maluh derak yaḡ ving yi medeya ngaggee nenga vahi, rēḡ kwaj virekin nos gesu deḡo la sepa rē. ⁶ Loḡ Yesu nēr vu sir bē, “Ham gweḡin ham in alam Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” ⁷ Lob yō denēr vu sir bē, “Hil su haḡo nos la sepa rē, om sën nenēr aga!” ⁸ Yesu raḡ ni lob nēr bē, “Ham su ayomin neyam timu vu sã yōnon rē! Ma nebē va sën ham nesap ham raḡ bē ham su ḡo nos la sepa rē-ē? ⁹ Ma ham nahën geham su raḡ ni rē? Maḡ ham su kwamin nevo brët nemadvahi sën alam 5,000 degga gesap va la sën ham supin loḡ lo rē? ¹⁰ Log maḡ ham su kwamin nevo brët nemadvahi-bevidek-luu sën alam 4,000 degga geham supin loḡ jebeng va la lo rē? ¹¹ Ma ham su raḡ ni rē? Sa su nanēr nos vu ham rē! Gaḡ senēr vu ham bē ham gweḡin ham vu Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” ¹² Lob mēm derak ni bē su nēr raḡ yiist* sën brët yi lo rē. Gaḡ nenēr bē degeḡin sir vu Parisai* los Sadukai* hir gagek.

Pita Nēr Yesu Rangah Bē Mehō Sën Anutu Ggootin Raḡ In Bē Geḡo Hil Nah (Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Yesu ya los Sisarea vu distrik Pilipi, lob loḡ tepēḡ in yi hur maluh bē, “Alam denenēr Mehōnon Nalu bē yi re?” ¹⁴ Lob denēr yah bē, “Mehō la denenēr bē Mehō-neripek-alam Jon. Log la denenēr bē Elia. Log la denenēr bē Yeremia, ma mehō-nenēr-ḡagek-rangahsën wirek hen ti.” ¹⁵ Loḡ Yesu loḡ tepēḡ yah vu sir bē, “Gaḡ hameḡ nenēr bē sa

re?” ¹⁶ Loḵ Simon Pita nēr yah bē, “Hong Kerisi*! Anutu mala-tumsēn Nalu hong!”

¹⁷ Lom Yesu nēr yah vu yi bē, “Jon* nalu Simon! Kwam vesa anon! Alam dob sēnē ti su tateḵin gageḵ sēnē vu hong rē. Gaḵ Amag sēn nedo yaḡeḵ lo yō tateḵin vu hong. ¹⁸ Om sa nanēr vu hong nabē hong Pita (sēnē degwa nebē gelōng), lob sēḵ dev sa dub jaḵ medo gelōng sēnē, geNyēg Nipaya su yoh vu bē bare megedu begō jaḵ dub sēnē rē. ¹⁹ Sēḵ bo kii Nyēg-yageḵ-yi vu hong. Gengaa sēn genanēr in vu dob lo, og Anutu rēḵ nanēr in vu yaḡeḵ geving. Gengaa sēn gengogēḵ in vu dob lo, og Anutu rēḵ bo veyovin gēp yaḡeḵ geving.” ²⁰ Log Yesu nēr niwēēḵ vu yi hur maluh bē su na denanēr vu mehō la nabē yi Kerisi*.

Yesu Nēr Yi Maggin Rangah Bē Rēḵ Nadiiḵ Gekedi Jaḵ Nah

(Mk 8:31–9:1; Lk 8:22-27)

²¹ Log Yesu nēr rangah mugin vu yi hur maluh loḵ buk saga bē rēḵ na Yerusalem, lob alam-teta losho alam-deneḵo-seriveng hir ggev, galam-horeḵ-yi rēḵ debo vanē ngahiseḵē vu yi, gedengis yi menadiiḵ, gebuk natu lōō rēḵ mēm kedi jaḵ nah göḵin.

²² Lob Pita ḵo yi meya nenga bevong gageḵ rak yi bē, “Mehöböp, su rēḵ nabē saga rē! Ngaa sēnē su rēḵ natōḵ vu hong rē!” ²³ Loḵ Yesu ggēr in yah benēr vu Pita bē, “Satan! Gebare nah sa demig, in genewēr in sa aggata! Su kwam tōḵ rak Anutu kwa rē, gaḵ kwam nevo ngaa nebē sēn mehōnon yō kwaj nevo lo!”

24 Log Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Mehöti bë natu sa hur, og kwa birek in yi gekerë yi kelepeko* betamuin sa. 25 In mehöti bë kwa bo yi begegin nivesa, og rëk anon mala nama. Gaḵ mehöti bë kwa birekin yi benadiik in sa, og rëk medo mala-tumsën. 26 Nabë mehöti yö geḵo yi jaḵ in ngaa dob yi pin bemedo loḵ nadiik, og yi ngaa sënë rëk doḵ vu yi nabë va? Ma mehönon rëk debagö Anutu jaḵ va in gevong bedemedo malaj-tumsën-a? Ma! 27 Mehönon Nalu rëk nam los Ama yö niwëek geyi vunëḵ vunëḵ yageḵ yi geyi angër lo, lob doḵ buk sënë og rëk bo nyëvewen doḵ nah ngaa pin sën mehönon denevong lo vu sir. 28 Sa nanër vu ham yönon nabë ham sën nare agi vahi su rëk denadiik rë, gaḵ rëḵ demedo medegelë geMehönon Nalu nom nabë mehö-los-bengö in gegin hil.”

17

Hur Maluh Löö Delë Bë Yesu Navi Agga Ngwë Rak

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

1 Buk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek, log Yesu ḵo Pita geYakobus luho ari Jon bederaḵ ḵedu ading ti, beyö ya denedo. 2 Lob delë bë Yesu navi agga ngwë rak, bemala netum nebë hes, geyi tob veroo meris nebë davës. 3 Lob delë Moses lu Elia detöḵ yam medenevengwëng ving yi. 4 Pita lë lob nër vu Yesu bë, “Mehöböp, he nado mehalë ngaa sënë om mëm nivesa rot. Bë ahëm geving, og sedev numeng löö gëp sënë, ti vu hong, ngwë vu Moses, gengwë vu Elia.”

⁵ Nahën nevwengwëng, log beggob veroo ti yam bom Yesu lööho, log gägek ti yam loḵ beggob ayo nebë, “Sa Naluḡ yik sënë, sën sahëḡ neving yi los halë yi nivesa lo. Ham gwebë nengamin vu yi!” ⁶ Yi hur maluh denḡo sënë, lob deggöneng bedepetev beyuj ya dob.

⁷ Loḵ Yesu yam vu sir bebë nema raḵ sir genër bë, “Ham su göneng rë, ham kwedi jaḵ!” ⁸ Lob devër malaj raḵ rëḵ su denelë mehöti ving rë, gaḵ yik Yesu yö timu nare. ⁹ Sir vu ḵedu menahën denelḵ medeneyah, lob Yesu nër niwëëk vu sir bë, “Ngaa sën ham lë agi, og ham su na nanër vu mehö la. Rot bemëm Mehönon Nalu kedi jaḵ nah gökin gëp bedub rë, loḵ mëm.”

¹⁰ Lom yi hur maluh deloḵ tepëḵ in yi bë, “Loḵ nebë va sën alam-horek-yi denenër bë Elia rëḵ nom namugin lo?” ¹¹ Loḵ mëm tateḵin yah vu sir bë, “Yönon, Elia rëḵ nom namugin besemu ngaa pin rë. ¹² Rëḵ mu sa nanër vu ham nabë Elia yam ggovek ya, rëḵ alam su deraḵ ni rë, gedevong paya vu yi yoh vu yö kwaj. Gerëḵ debo vanë vu Mehönon Nalu nabë saga geving.” ¹³ Yesu nër nebë sënë, lob yi hur maluh deraḵ ni bë nenër Mehöneripek-alam Jon vu sir.

Yesu Vong Hurmahen Ti Los Memö Benivesa Rak

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴ Loḵ yah to detöḵ vu alam yu böpata, lob mehöti verup vu Yesu beyun lus vu yi, ¹⁵ genër bë, “Mehöböp! Kwam gevongin sa naluḡ. Bado nevong yi benavi nipaya raḵ rot. Nevesi yi raḵ nengwah los nevës bël beron ngahiseḵë. ¹⁶ Lob sa

hako yam vu hong hur maluh lo rëḵ su deyoh vu bē degevang benivesa jaḵ rē.”

¹⁷ Lob Yesu nēr yah vu yi bē, “Oo, ham alam dahis! Ham su vong ving rē! Sëḵ medo buk va la geving ham-a? Gesëḵ medo kerē ham maggin noh vu kwev va la geving-a? Maam ham gweḵo hurmahen nam vu sa rē!” ¹⁸ Lob Yesu petupek rak memö, lob lëëin hurmahen geto meya, log bado maya in yi pevis.

¹⁹ Loḵ Yesu losho yi hur maluh meris yö denedo, lob deloḵ tepëḵ vu yi bē, “Nebē va sën he su ayoh vu bē getii memö sënë geto mena rē-ë?” ²⁰ Rëḵ Yesu nēr vu sir bē, “Ham su nevong ving niwëëk rē, om sën ham su yoh vu rē! Kë! Sa nanēr vu ham yönon nabë: Bë ham vongvingsën mahen teka mu nabë mastet* gahis, og ham rëḵ nanēr vu kedu sënë nabë ‘Kwedi jaḵ megena sagu!’, og rëḵ na. Bë ham gwevong geving yönon, og ham yoh vu bē rëḵ gwevong ngaa pin. ²¹ [Su aggata ngwë neggëp in bē hil getii memö nabë sënë geto dena rē. Gaḵ hil ayed gërin nos gehil najom jaḵ mu og mëm.]”

Yesu Nër Gagek Netu Luu Bë Rëḵ Nadiik Gekedi Jaḵ Gökin

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Yah denedo Galilea lob buk ti lob Yesu nēr vu yi hur maluh bē, “Rëḵ debo Mehönon Nalu doḵ na mehönon nemaj. ²³ Lob rëḵ dengis yi menadiik, loḵ buk natu löö lob kedi jaḵ nah gökin.” Lob yi hur maluh ayoj maggin rot.

Yesu Bago Takës-dub-vabuung-yi

²⁴ Lob ya deverup Kapernaum, galam sën denëḵo takës-dub-vabuung-böp-yi lo ya deverup vu

Pita bedelok tepək vu yi bē, “Maḵ ham tatovaha netung takēs-dub-vabuung-yi ving-a?” ²⁵ Lob Pita yoḡek bē, “Ēē-ē, netung lo!” Log loḵ ya beggang ayo, loḵ Yesu tum loḵ tepək in yi mugin bē, “Simon! Kwam nevo bē? Alam-los-bengōj vu dob sēnē, deneko takēs-kupek-yi los deneko vu mehōnon tena? Maḵ yō deneko vu hir alam, ma deneko vu alam-yu-ngwē?”

²⁶ Lob Pita nēr yah bē, “Deneko vu alam-yu-ngwē!” Lom Yesu nēr bē, “Nebē saga, om hir alam su degetē takēs gegēp! ²⁷ Rēḵ mu alu su gevong bahēj sengēn. Om gena geseyu gwaak gēp ngaggee nenga, lob gēl ti sēn rēḵ berup namugin begweko jaḵ lo, og gebasuh avi lob rēḵ genatōḵ vu monē ti dok. Lob mēm gwēko monē saga megena gwetē natu alu hed takēs.”

18

Re Bōp Vu Anutu-yi-nyēg-a? (Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

¹ Vu buk saga Yesu yi hur maluh ya deverup vu yi bedelok tepək in yi bē, “Mehō re tu muginsēn vu Nyēg-yagek-yi kesuu alam pin-a?”

² Lob Yesu ḵo hurmahan ti yam bevarah loḵ malaj, ³ genēr vu sir bē, “Sa nanēr vu ham yōnon nabē: Bē ham su gwērīn ham gedahun ham nabē hurmahan nebē sēnē rē, og ham su yoh vu bē rēḵ dok na Nyēg-yagek-yi rē. ⁴ Mehōti bē dahun yi rot nabē hurmahan sēnē, og rēḵ natu muginsēn vu Nyēg-yagek-yi kesuu alam pin. ⁵ Log mehōti bē kwa bo sa bedok vu hurmahan nabē sēnē ti, og sagak loḵ vu sa.”

*Ngaa Nipaya Sën Nevong Paya Vu Mehönon Besu
Denevong Ving Rë*

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶ “Gak bë mehöti geli sa alam sën ayoj neya timu vu sa mahen teka mu lo ti, begevong ngaa nipaya, og rëk geko nyëvewen böpata rot vu tamusën, gak nabë deseyu gelöng böpata dok kwa gedegetë duk na loo vuheng namugin bemala nama, og mëm nivesa, in su kepë mehönon la. ⁷ Gëp in alam vu dob sënë in ngaa nipaya neggëp merëk kepë sir. Yönon! Ngaa nipaya rëk berup, rëk mu gëp in alam sën denekepë mehönon ngwë rak ngaa nipaya lo.

⁸ Lob nabë nemam ma vaham bë gevong bengaa nipaya kepë hong, og maam kwetöv megwetë na. Geyik nemam vahi timu ma vaham vahi timu, in mëm gemedo malam-tumsën degwata. In rëk nemam luu gevaham luu lob degetë hong dok na nengwah sën netum yoh vu buk los rangah lo.

⁹ Log nabë malam gahis vahi bë gevong bengaa nipaya kepë hong, og maam geselupek vër begwetë na. Geyik malam vahi mu medo in mëm gemedo malam-tumsën degwata. In rëk malam gahis luu lom degetë hong dok na nengwah sën neggëp Nyëg-nengwah-yi lo.”

*Gagek Peggirinsën Rak Sipsip Ti Mala Ma
(Lk 15:1-7)*

¹⁰ “Ham gwegin ham! In rëk ham gwekuung nabë hurmahen maluh los avëh nebë sënë sir ngaa meris. Ma! Sa nanër vu ham nabë hir angër vu yagek sën denegin sir lo vare denelë Amag sën nedo yagek lo yoh vu buk. ¹¹ [In Mehönon Nalu luk yam in bë geko alam malaj masën nah gökin.]

¹² Ham kwamin bo rë. Bë mehöti yi sipsip 100, lob bë ti mala nama, og rëk na sero ma rëk nama? Gaḵ rëk gevuu 99 bedebare ḵedu gena sero ti sën mala ma lo. ¹³ Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë natöḵ vu sipsip ti saga, og rëk kwa vesa in rot kesuu sën kwa vesa in 99 lo. ¹⁴ Nebë sënë, om ham Amamin vu yagek nilël bë hurmahen nebë sënë ti su mala nama.”

Yesu Nër Gagek Raḵ Sën Hil Gango Arid Hir Ngaa Nipaya Degwa Lo
(Lk 17:3)

¹⁵ “Bë arim gevong ngaa nipaya vu hong, og ngo ti gena genanër yi nipaya tato vu yi rë. Lob nabë gengo ayem, og saga nebë geḵo yi yom vu hong. ¹⁶ Rëk nabë su ngo ayem rë, og gweḵo mehöti ma mehö luu geving bemelöö nah dok ti in meluu ma melöö nanër gagek rangah, og mëm ham rëk semu. ¹⁷ Rëk nabë su ngo melöö ayemin rë, og genanër vu sa alam pin. Rëk nabë su gengo sa alam ayej geving rë, og ham gwelë yi nabë yi alam-yu-ngwë ti, meyi mehö-neḵo-takës*. ¹⁸ Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa sën ham nanërin vu dob lo, og rëk Anutu nanërin gëp yagek geving. Gengaa pin sën ham ngogekin vu dob lo, og Anutu rëk ngogekin gëp yagek geving.

¹⁹ Log sa nanër vu ham yönon gökin nabë: Bë ham mehö luu ayoj timu in ngaa ti vu dob sënë beluho deketag in vu Amag, og Amag sën nedo yagek lo, rëk gevong banon jaḵ. ²⁰ Kë, log nabë mehö luu ma mehö löö kwaj bo sarëg bedengupin sir dok ti, og sëḵ nam medo geving sir.”

*Gagek Peggirinsën Raḵ Hur Sën Su Nevo Loḵ
Monë Nyëvewen Rë*

²¹ Loḵ buk saga Pita ya verup vu Yesu benër vu yi bë, “Mehöböp, arig gevong nipaya beron va la vu sa loḵ mëm sa dahun yi ngaa nipaya na? Maḵ noh vu beron nemadvahi-bevidek-luu-a?”

²² Loḵ Yesu nër yah vu yi bë, “Sa su rëḵ nanër vu hong nabë beron nemadvahi-bevidek-luu mu rë. Gaḵ sa nanër vu hong nabë gedahun yi ngaa nipaya na noh vu 70 natu beron nemadvahi-vidék-luu.” (Nër bë sënë in bë tato nabë hil dahun mehönön hir ngaa nipaya sën denevong vu hil lo pin na.)

²³ Log nër ving bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jaḵ lo, og yik nebë mehö-los-bengö ti vongin bë yi hur debo doḵ nah yi monë. ²⁴ Lob deḵo ti ya verup vu yi, geyi nyëvewen böpata rot yoh vu 10 milion kina.

²⁵ Rëḵ yi monë su yoh vu bë bo doḵ rë. Lob mehö-los-bengö nër bë mehö la debago mehö sënë losho venë lo nalu lo, geyi ngaa pin, bedenatu hur-hukmeris-yi in doḵ nah yi nyëvewen böpata sënë. ²⁶ Lob yi hur maluh saga petev meneggëp loḵ vaha gesu bë, ‘Genaköök rë, rëḵ mëm sëḵ bo doḵ nah hong monë!’ ²⁷ Lob ala kwa vongin yi, benër bë ggovek gesu bo doḵ nah, log vong yi yah.

²⁸ Lob hur maluh sënë to meya dobnë, lob töḵ raḵ hur maluh ngwë sën vo yi monë yik mahen mu vu wirek yoh vu K100 benyëvewen nahën neggëp vu yi lo. Lob jom yi ahon niwëëk begibek nema loḵ kwa genër bë, ‘Gebo doḵ nah sa monë!’

²⁹ Lob hur maluh ngwë sënë petev meneggëp loḵ vaha geketaḡ vu yi bë, ‘Genaköök rë, rëḵ mëm sëḵ bo doḵ nah hong monë!’ ³⁰ Rëḵ su ngo aye rë,

getung yi ya karabus in bë mëm bo dok yi nyëvewen rë, lob mëm degeko yi vër. ³¹ Hur maluh vahi delë ngaa sënë, lom ayoj maggin rot, lob ya denër gägek sënë pin rangah vu alaj.

³² Lob alaj tahi yi hur maluh saga yah benër vu yi bë, ‘Hong hur nipaya! Muginsën gesu vu sa, lob sa dahun hong nyëvewen böpata saga ya meris. ³³ Sa kwag vongin hong, rëk su kwam vongin hur maluh ngwë saga rë in-a?’ ³⁴ Lob ala ahë sengën, lom tung yi lok ya karabus in debo maggin vu yi bemedo, bemëm bo dok nah yi nyëvewen böpata saga los dahis lob mëm. ³⁵ Om nabë ham su dahun arimin hir ngaa nipaya na yönon rë, og Amag sën nedo yagek lo rëk gevong nabë sënë vu ham.”

19

Yesu Nër Gägek Raḵ Sën Maluh Los Venëj Denevëpul Sir Lo

(Mk 10:1-12; Lk 16:18)

¹ Yesu nër gägek pin sënë ggovek, log vuu distrik Galilea geya los distrik Yudea hir dob sën neggëp bël Yordan vahi yi. ² Lob alam ngahisekë detamuin yi bedeya sagu, lob vong behir niraksën nemaya benijvesa nerak.

³ Lob alam Parisai* la deyam vu yi bedelok tepëk bedeseggi yi bë, “Yoh vu bë mehöti bepul venë jak gägek meris meris mahen ti ma ma?”

⁴ Lob Yesu nër yah bë, “Maḵ ham su tevin gägek sën neggëp lok Anutu-yi-ḵapiya lo rë? Gägek sënë nebë Anutu tung mehönon vu nyëdahis, og tung mehönon maluh los avëh! ⁵ Log nër bë, ‘Nebë saga om maluh rëk gevuu ama lu ata, log geḵo venë,

lob luho denatu anon timu'! ⁶ Om luho su rëk nabë luho luu gökin rë, gaḵ luho detu anon timu. Om ngaa sën Anutu duu ahon ggovek ya lo, og mehönon su debepul.”

⁷ Lob alam Parisai* denër vu yi bë, “Log nebë va sën Moses vo horek vu hil benër bë mehönon dekevu ḵapiya-vepulsën-yi bedebo vu venëj gedejuuk sir na-ë?”

⁸ Loḵ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham ayomin nig-goh om sën Moses yogekin bë ham bepul venëmin nah. Rëk su nebë saga vu nyëdahis rë. ⁹ Om sa nanër vu ham nabë: Bë mehöti venë su vong baggëb rë, rëk regga vuu yi geḵo avëh ngwë, og mehö saga vong baggëb.”

¹⁰ Lob yi hur maluh denër bë, “Bë ngaa nabë sënë gëp vu maluh los venëj, og maam mehönon su degeḵo sir.”

¹¹ Lob nër yah vu sir bë, “Alam pin su deyoh vu bë degevong noh vu gagek sën denatu timu agi rë, gaḵ alam vahi sën Anutu duu sir niwëëk revuh ti lo, og sir saga mu sën deyoh vu bë desepa dok.

¹² Alam aggagga su deyoh vu bë rëk degeḵo avëh rë. In mehö la og atajyö ḵo sir nebë saga. Log alam denevong paya vu mehö la besu deneko avëh rë. Log alam la kwaj nevo Nyëg-yagek-yi, lob ayoj ni nelël bë su degeḵo venëj. Mehöti yoh vu bë gevong noh vu gagek sënë og gevong.”

*Yesu Jom Raḵ Hurmahen
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)*

¹³ Lob alam deḵo hurmahen la medeya vu Yesu in bë gebë nema jaḵ sir genajom jaḵ sir. Rëk yi hur maluh deruuk losho ataj. ¹⁴ Loḵ Yesu nër bë,

“Ham gwevong hurmahen denam vu sa. Ham su gwërin sir, in alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen, og alam Nyëg-yagek-yi sir.” ¹⁵ Log bë nema rak sir log ya rak.

*Mehö Magëm Ti Yi Kupek Ngahisekë
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)*

¹⁶ Lob mehö magëm ti ya verup vu Yesu belok tepëk vu yi bë, “Tatovaha! Mëm sa gevong va ti nivesa in mëm sa medo malağ tumsën degwata los degwata?”

¹⁷ Lob Yesu nër yah vu yi bë, “Gelok tepëk in sa in ngaa nivesa in va? Yik Mehö timu nedo beyi mehö nivesa! Kwam nevo bë gemedo malam-tumsën, og gesepa dok Anutu yi horek pin!” ¹⁸ Rëk lok tepëk yah ggökin bë, “Horek tena?” Lom Yesu nër yah vu bë, “Horek nebë sënë: Su gengis mehönon medenadiik! Su gwevong baggëb! Su gegodek ngaa! Su genanër gagek kuungsën jak mehö ngwë!” ¹⁹ Gegurek amam lu atam babuj! Log ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong!”

²⁰ Lob mehö magëm sënë nër yah vu yi bë, “Sa nesepa lok horek pin sënë ggovek ya. Rëk mu sa gevong va ngwë geving-a?”

²¹ Lob Yesu nër vu bë, “Bë genatu mehö yohvu, og gwevong hong kupek pin balam debago, lob gebo monë sën gweko jak hong ngaa pin lo vu alam sën denerak vu in ngaa lo, log mëm genam getamuin sa, gemëm hong kupek nivesa rëk gëp vu yagek.” ²² Rëk mehö magëm ngo gagek sënë, lob ya los ayo maggin rot, in yi kupek ngahisekë rot.

²³ Lob Yesu nêr vu yi hur maluh bê, “Sa nanêr vu ham yonon nabê mehö-los-bengö-ggoreksên bê dok na Nyëg-yagek-yi, og rëk bimengin rot. ²⁴ Sa nanêr gökin vu ham nabê kamer ti bê gurek na rurek len, og yik huk böpata rot, rëk mu nabê mehö-los-bengö-ggoreksên gevongin nabê dok na Anutu yi nyëg, og sagak huk böpata rot kesuu.”

²⁵ Lom yi hur maluh dengo gagek sënë lom delëk bedenêr bê, “Om mak re yoh vu bê rëk medo malatumsên degwata?”

²⁶ Lob Yesu gêt sir genêr vu sir bê, “Mehönon su deyoh vu bê degevang beyö demedo malajtumsên rê, gak Anutu yö yoh vu bê gevong bedemedo malaj-tumsên. In Anutu yoh vu bê gevong ngaa pin.”

²⁷ Nêr bê sënë lob Pita nêr yah vu bê, “Gwelê! He hevuu he ngaa pin ya gehe yam medo nesepa hong, om he rëk gako va nivesa jak sënë?”

²⁸ Lob mêm Yesu nêr vu sir bê, “Sa nanêr vu ham yonon nabê vu Buk-tumusên gengaa pin pekwê yi natu mewis, geMehönon Nalu jak medo mehö-los-bengö yi sêa malangeri belos arê, og mêm vu buk saga ham sên netamuin sa agi rëk jak medo sêa-los-arêj nemadluho-bevidek-luu geving sa. Lob ham rëk gwengö alam Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu hir gagek. ²⁹ Log alam pin sên kwaj nevo sarëg bedenevuu hir beggang, ma arij, ma avëhnöj, ma amaj, ma ataj, ma naluj, ma hir dob lo, og rëk degeko nyëvewen mehödahis jak gëp alam nemadvahi dok nah sënë, log demedo malaj-tumsên degwata los degwata. ³⁰ Rëk mu alam ngahijsekê vu muginsên rëk nom denatu alam

tamusën, log alam ngahijsekë vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën.”

20

Gagek Peggirinsën Raḵ Mehö Nebago Yi Hur-huk-yi Lo

¹ “Kë”! Sën Nyëg-yagek-yi anon jaḵ lo, og yik nebë mehöti sën kedi raḵ loḵ monbuk anon meya nesero alam in degevong huk in yi wain. ² Lob vengwëng ving hur la, bedeyogekin bë degeko kina ti doḵ buk saga og ggovek, log mëm vong sir medeya denevong yi huk wain. ³ Loḵ yah verup loḵ 9 krök, lob lë alam la gedenare meris mu raḵ telig, in huk main sir. ⁴ Lob nër vu sir bë, ‘Ham na gwevong sa huk wain geving, log sëḵ bago ham nivesa.’ Lob deya huk.

⁵ Log hes vuheng raḵ 12 krök los 3 krök, lob yah to bevong nebë sënë ggökin. ⁶ Log 5 krök sehuksën, lob yah to belë bë alam la denare, lob nër vu sir bë, ‘Ham nare sënë yoh vu hes mala pin in va?’ ⁷ Loḵ denër yah bë, ‘Huk main he!’ Lob nër bë, ‘Om ham na gwevong sa huk wain geving!’

⁸ Lob buk loḵ, lob huk wain ala nër vu mehö sën negin alam huk yi lo bë, ‘Getahi hur nam begebago sir. Gebago gëp alam sën deyam huk tamusën lo, bena natök na alam sën deyam mugin lo!’

⁹ Lob alam sën deneya huk raḵ 5 krök sehuksën lo denare yam, besir ti ti denëko monë kina ti ti. ¹⁰ Galam sën deyam huk muginsën lo denare yam, gekwaj nevo bë rëk degeko monë ngahisekë rot. Rëḵ ma! Yik denëko kina ti ti nebë saga ving. ¹¹ Deḵo monë, rëḵ mu devong ayej nipaya vu

huk ala medenër bë, ¹²‘Alam sënë deyam tamusën, bedevong huk sehuksën mu, rëk gebago sir nebë he. Gağ he nehevong huk böpata hes ading rot, behes negga he rot.’

¹³ Denenër nebë sënë, lob nër yah vu sir ti bë, ‘Sa mehö-e! Sa su hevong nipaya vu ham rë! Hil ajoo gagek mugin bë sëk bago hong jak monë kina ti, ¹⁴om gwëko hong monë begena. Monë sën sevo vu hong lo, og sa bë gevong vu alam tamusën geving nabë saga. ¹⁵ Bë sa gevong ngaa ti jak sengo sa monë sënë, og mak sënë su yoh vu rë? Sa hevong nivesa rëk ahëm nevongin sënë in va?’ ¹⁶ Om alam vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën galam vu muginsën rëk nom denatu alam tamusën nabë saga.”

Yesu Nër Gagek Netu Beron Löö Bë Rëk Nadiik Gekedi Jak Nah Gökin

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Lob Yesu neya in bë na Yerusalem, lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu desepa yi medeneya ving. Nahën denetetuu aggata medeneya, lob Yesu ko sir yah nenga menër vu sir bë, ¹⁸ “Ham ngo? Gwëbeng hil narak menaya Yerusalem, lob rëk degetung Mehönon Nalu dok na alam-deneko-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj. Lob rëk denanër gagek venuh nabë dengis yi nadiik. ¹⁹ Log rëk debo yi dok na alam dahis nemaj, in denanër gagek pelësën jak yi los debeek yi gedengis brëm na yi betii kelepeko*. Gebuk natu löö loğ kedi jak nah gökin.”

Sebedi Venë Ko Nalu Luho Beya Vu Yesu

(Mk 10:35-45)

²⁰ Lob Sebedi venë ko nalu luho sepa beya vu Yesu, lom petev meneggëp loḵ vaha in bë ketag ngaa ti vu. ²¹ Lob Yesu nër vu yi bë, “Geyam in va?” Lob nër yah vu bë, “Genanër nabë sa nalug luho denatu hong gadu gëp hong Nyëg. Ngwë medo gëp nemam vesa gengwë medo gëp nemam kěj.”

²² Nër bë sënë, loḵ Yesu nër yah vu nalu luho bë, “Melu su raḵ ngaa sën melu nekwetag in vu sa agi ni rë. Ma melu yoh vu bë melu rëḵ nanum dok kap* sën sëḵ nanum dok lo?” Rëḵ luho denër yah bë, “Alu ayoh vu!”

²³ Lob Yesu nër vu luho bë, “Yönon, melu rëḵ nanum dok sa kap! Rëḵ mu mehö sën rëḵ medo gëp sa nemaḡ vesa gemehö sën rëḵ medo gëp sa nemaḡ kěj lo, og su neggëp vu sa rë. Gaḵ alam sën Amaḡ yö ggooin sir raḵ lo, sën rëḵ demedo dok.”

²⁴ Lob sir nemadluho denḡo luho hir gageḵ sënë, lob ahëj sengën vu luho ari. ²⁵ Rëḵ Yesu supin sir yam benër vu sir bë, “Ham raḵ ni! Alam dahis hir alam sën denegin sir lo, og denëḵo sir raḵ vu hir alam. Gehir alam böp denedeginengin hir alam raḵ horeḵ ngahi. ²⁶ Rëḵ mu ham, og ham su gwevong nabë saga! Gaḵ mehöti bë gevongin nabë natu ham mehö böp ti, og gevong ngaa nabë sën tu ham hur in dok vu ham. ²⁷ Log bë mehöti gevongin nabë natu ham mehö muḡinsën ti, og gevong ngaa nabë sën yi mehö meris lo begevong huk nyëmasën vu ham. In Mehönon Nalu yik nebë saga. ²⁸ Su yam in bë alam degevong huk vu yi rë. Gaḵ yam in bë gevong huk vu mehönon genadiik dok nah alam ngahiseḵë bej in geḵo sir nah vu Anutu.”

*Yesu Ro Kenod Luu Malaj Betum Yah
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)*

²⁹ Log dekedi vu Yeriko bedeya lob alam ngahisekë detamuin Yesu. ³⁰ Lob mehö mala kenod luu denedo loḵ aggata nenga. Luho denḡo ḡagek bë Yesu to neyam, lob luho detahi niwëëk bë, “Mehöböp, Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!” ³¹ Lob alam saga depetupek rak luho bë luho ayej nama, rëḵ ma geluho pasang detahi böpata rot bë, “Mehöböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!”

³² Lob Yesu nare betahi luho benër bë, “Melu vongin bë sa gevong va vu meluu-a?” ³³ Lob luho denër yah vu bë, “Mehöböp, alu hevong in bë gwevong balu malamin nivesa jaḵ nah.”

³⁴ Lob Yesu kwa vongin luho mebë nema rak luho malaj, lob pevis beluho malaj tum medelë nyëḡ ggökin, geluho detamuin yi bedeya.

21

*Yesu Lok Ya Yerusalem Nebë Mehö Los Bengö Ti
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-38; Jn 12:12-19)*

¹ Ya deverup dus rak Yerusalem, lob detök ya Betpage vu Këdu Kele-oliv. Lob Yesu vong hur maluh luu deya, ² log nër vu luho bë, “Melu dok na beggang-bu ti sën melu malamin neya agu, lob pevis bemelu rëḵ gwelë dogi ti gedeseyu menare genalu nare ving. Lob melu kwevelekin begweko luho nom vu sa. ³ Lob nabë mehöti nanër ḡagek jaḵ meluu, og melu nanër nabë Mehöböp bë jaḵ mena. Lob rëḵ gevong luho nam pevis.”

⁴ Vong ngaa sënë in gagek sën mehö-nenër-gagek-rangahsën nër lo anon jak nabë:

⁵ “Ham nanër vu nyëg Sion* yi alam nabë sënë:
‘Ham gwelë ham mehö-los-bengö neyök vu ham.

Yi mehö mala yes ti, lob raḵ nedo dogi beneyam.

‘Raḵ nedo dogi-ḵupeḵ-yi nalu ti beneyök.’”

⁶ Lob hur maluh luho ya devong yoh vu sën Yesu nër vu luho lo. ⁷ Luho deḵo dogi ata ving nalu, lob delah hir röpröp ayööng yi raḵ ya dogi luho demij, beYesu raḵ nedo. ⁸ Galam ngahiseḵë dekah hir röpröp ayööng yi bedevah neggëp aggata. Log la denesap ḵapah medenebë neggëp aggata ving. ⁹ Lob alam vahi sën denemugin gevahi sën dene-tamuin yi lo denepisekin medenetahi bë:

“Hosana, Oo Davit* Nalu!

Anutu gevong semusemu vu mehö sën neyam los Mehöböp niwëëk!

Hil gaḵo Anutu arë jak na vavunë rot!”

¹⁰ Mëm Yesu loḵ ya Yerusalem, lob alam pin detahi bedevong nyëg dedun raḵ log sir vahi deneloḵ tepëḵ vu sir bë, “Mehö re sënë?” ¹¹ Lob alam sën deneya ving yi lo denër yah bë, “Mehö-nenër-gagek-rangahsën Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea!”

*Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Loḵ Dub Ayo
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹² Lob Yesu loḵ ya dub-vabuung-böp ayo betii alam pin sën denedo loḵ medenebago ngaa los alam sën denetung ngaa in mehö ngwë bago lo. Log keyoveḵin tevor pin sën denepekwe* monë raḵ lo ving alam sën denetung nuung lo hir sëa.

13 Log nēr vu sir bē, “Gagek neggēp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebē, ‘Sa beggang og rēḵ denanēr nabē beggang jom-raksēn-yi. Rēḵ ham vong beyah tu alam hodeḵ bej waaḵ vunsēn raḵ.’ ” 14 Yesu nedo loḵ dub-vabuung-böp lob vong alam malaj ḵenod la gevahaj nipaya la, benijvesa raḵ. 15 Alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-horek-yi ahēj sengēn raḵ in delē bē nevong ngaa böp böp nebē saga, log dengo hurmahen bē denepisekin loḵ dub ayo nebē, “Hosana vu Davit* yi Mewis!” lob denēr vu yi bē, 16 “Maḵ su genggo gagek sēn denenēr-ē rē?” Loḵ Yesu nēr yah vu sir bē, “Ēē-ē, sa hango! Gaḵ ham su tevin gagek sēn neggēp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo rē? Nebē:

‘Getahu hurmahen sēn nahēn denevengwēng paya paya los sēn ataj nahēn denevo rur vu sir lo,

gedegeḵo arēm jaḵ niröp anon.’ ”

17 Log vuu sir geto meya beyah Betania beya neggēp sagu.

Yesu Nēr Lob Ḵele Pik Meran Ya
(Mk 11:12-14, 20-24)*

18 Heng to, lob Yesu kedi meyah nyēg böp lob diiḵahē, 19 lob lē ḵele pik* ti nare loḵ aggata nenga beya in, rēḵ anon ma geris meris. Lob nēr vu ḵele pik* sēnē bē, “Su gengis anom gökin genama na verōḵ yi!” Lob pevis beḵele pik* lo meran ya.

20 Yi hur maluh delē nebē sēnē, lob delēḵ beḵenuj ya gedenēr bē, “Nebē va sēn ḵele pik* meran ya pevis-ē?”

21 Loḵ Yesu nēr yah vu sir bē, “Sa nanēr vu ham yönon nabē: Bē ham gwevong geving anon, geham

su kwamin luu luu rë, og rëk ham gwevong ngaa nabë sën sa hevong vu kele pik* agi. Lob ham su rëk gwevong sënë mu rë. Gaḵ bē ham nanēr vu ḵedu sagu nabë, ‘Kwedi gwetë hong duk na loo vuheng!’ og rëk anon jaḵ. ²² Log bē ham gwevong geving benajom jaḵ in ngaa ti, og ngaa pin sën ham nekwetag in bē gweko lo, og saga ham rëk gweko.”

Alam Yuda Deloḵ Tepëḵin Yesu Bē Re Ggooin Yi Rak

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Log Yesu loḵ ya dub-vabuung-böp betateḵin gagek vu alam. Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev los Israel hir alam teta deverup vu yi bedenēr bē, “Re vo niwëek vu hong benēr bē gwevong huk nabë sënë? Re ggooin hong raḵ-a?”

²⁴ Loḵ Yesu nēr yah vu sir bē, “Kë”, om sa bē doḵ tepëḵ in gagek ti nöḵ vu ham rë, loḵ nabë ham nanēr nom, og mēm sëḵ nanēr mehō sën ggooin sa raḵ in bē sa gevong huk agi nöḵ vu ham. ²⁵ Sën Mehō-neripek-alam Jon neripek alam lo, og maḵ degwa vu tena? Maḵ yam vu yagek ma sepa loḵ mehōnon vu dob kwaj?” Lob tum yah denesap sir raḵ medenenēr bē, “Bē hil nanēr nabë yam vu yagek, og rëk doḵ tepëḵ nom vu hil nabë, ‘Rëḵ nebë va sën ham su vong ving yi rë-ë?” ²⁶ Log nabë hil nanēr nabë sepa loḵ mehōnon vu dob kwaj, og hil rëḵ agōnengin alam sën denare-ë. In sir pin kwaj nevo Jon bē yi mehō-nenēr-gagek-rangahsën ti yönon.”

²⁷ Lob denēr yah vu Yesu bē, “He duḵin degwa-o!” Lob Yesu nēr yah vu sir bē, “Nebë saga, om sa su rëḵ nanēr mehō sën ggooin sa raḵ lo vu ham rë!”

Yesu Tahu Alam Yu Luu Raḡ Hurmahen Luu

²⁸ “Rëḡ ham kwamin vo bē? Mehöti nalu luu denedo, lob ya vu nalu aguü benēr vu bē, ‘Nalug-e, pehi sēnē gena gwevong sa huk wain!’ ²⁹ Loḡ nalu nēr yah vu bē, ‘Sa niḡ lēl!’ Loḡ yom ggērīn ayo geya mevong huk wain. ³⁰ Log yik ama ya menēr vu nalu amon nebē saga, lob yoḡek bē ‘Ēē, amag! Sēḡ na!’ Rëḡ su ya rē. ³¹ Lom nalu ngwē tena sēn ngo ama aye?” Rëḡ denēr yah bē, “Nalu aguü!” Lob Yesu nēr yah vu sir bē, “Om sa nanēr vu ham yōnon nabē alam-deneḡo-takēs* losho avēh baggēb denevong ving bedeneloḡ ya Anutu yi Nyēḡ in ham. ³² In Mehō-neripek-alam Jon yam betateḡin aggata nirōpsēn vu ham, rēḡ ham su vong ving yi rē. Gaḡ alam-deneḡo-takēs* gavēh baggēb lo yō denevong ving yi. Beham lē sir ggovek ya, rēḡ ma geham su wērīn ham bevong ving yi rē.”

Yesu Nēr Gaḡek Peggirinsēn Raḡ Alam Nij Paya Denegin Huk Wain

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ “Ham gwengo gaḡek peggirinsēn ngwē agi rē! Mehöti los yi dob böpata bevaroh huk wain bengö ti. Gejegelin ḡelōng netu heek beggērīn, gesemu nyēḡ gelev asoreng ti in denapip wain anon dok, belev beggang ading ti sēn debare jak medemalajin huk wain lo ving. Lob vo huk sēnē loḡ ya mehō la nemaj in bē degeḡin ganon vahi natu yi yi gevahi natu hej, log tah yi ya nyēḡ ngwē. ³⁴ Gebuk sēn wain anon nemoneḡ lo dus raḡ, lob vong yi hur la deya vu alam sēn denegin huk lo in bē degeḡo yi wain anon vahi. ³⁵ Rëḡ alam sēn

denegin huk lo dejom yi hur lo ahon bedeneveek la, gedenesis la medenediik, gedenetengwa la rak gelöng. ³⁶ Loḵ huk ala vong hur la deyah ggökin. Vong alam ngahisekë kesuu sën vong ya mugin lo, rëḵ alam sën denegin yi huk lo yiḵ devong nebë saga vu sir ving. ³⁷ Log vong nalu ya vu sir rak neggëp hus. In kwa nevo bë, ‘Rëḵ degurek babu!’ ³⁸ Rëḵ alam sën denegin huk wain lo delë nalu lob yö denër vu sir bë, ‘Mehö sënë rëḵ doḵ nah ama ben vu tamusën begekö yi ngaa pin. Om ham-o! Hil angis yi benadiik log mëm yi huk sënë natu hil ngaa!’ ³⁹ Lob dejom ahon mederot yi yah dobnë, gedesis mediik.” ⁴⁰ Lom Yesu loḵ tepëḵ bë, “Om ham kwamin nevo bë? Nahub rëḵ huk wain ala nam, og rëḵ gevong nabë va vu alam sën denegin yi huk lo?”

⁴¹ Lob denër yah vu yi bë, “Rëḵ ngis alam nij paya sënë beyuj kataḵ jaḵ. Gerëḵ bo huk wain saga vu alam mewis la bedegegin, rëḵ mëm buk sën dejur anon lo, og mëm debo vahi vu yi!” ⁴² Lob Yesu nër vu sir bë, “Maḵ ham su tevin gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo rë? Nebë: ‘Alam sën denelev beggang lo, nij lëlin gelöng ti sënë.

Rëḵ mu sënë netu gelöng niwëek beggang nyëketu-yi.

Mehöböp vong sënë lob he halë bë nivesa rot.’

⁴³ Om sa nanër vu ham nabë rëḵ Anutu gekö yi Nyëg vër in ham, gebo vu alam sën degevang banon jaḵ lo. ⁴⁴ [Lob mehöti bë bës bengis yi jaḵ gelöng sënë, og rëḵ metes jaḵ. Ma bë gelöng sënë geto mejaḵ gëp mehöti, og rëḵ kataḵ jaḵ.]” ⁴⁵ Alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam Parisai* denḡo

gagak peggirinsën sën Yesu nër agi, lob derak ni bē nenēr rak sir. ⁴⁶ Lob bē denajom yi ahon, rēk deneggönengin alam sën yam denare lo in kwaj nevo Yesu bē yi mehō-nenēr-gagak-rangahsën ti.

22

Gagak Peggirinsën Rak Nos Sën Maluh Ti Lu Venē Denejom Nemaj Mewis
(Lk 14:15-24)

¹ Log Yesu nër gakak peggirinsën ngwē ggökin bē: ² “Sën Nyëg-yagak-yi anon jak lo, og yik nebē sën mehō-los-bengö ti bē getung avèh na vu nalu, lob vong nos böpata. ³ Wirek vong dik ya in alam la in bē denam dega nos sën nalu lu venē rēk denajom nemaj lo, lob loḵ buk sën bē dega nos lo, lob vong yi hur la yah denēr vu sir. Rēk su deyam rē, genij nelël medenedo. ⁴ Lob vong hur la yah ggökin genēr vu sir bē, ‘Ham na vu alam sën sa hevong dik ya in sir wirek lo, beham nanēr vu sir nabē sa hero nos ggovek menedo. Sa hevong medesis burmakau böp böp los nalu tuvek sën jeji lo ggovek ya. Besa semu ngaa pin ggovek benedo. Ham nam in gwa nos böp sën nalug lu venē denejom nemaj!’

⁵ Yi hur ya denēr gakak sënë vu sir, rēk nij tebō besu debē nengaj vu rē, gedeya jeggin jeggin. Ti ya yi huk, gengwē ya nevong yi huk stewa, ⁶ gesir vahi dejom mehō-los-bengö yi hur ahon medenevasap sir, gedeneasis sir medenediik. ⁷ Lob mehō-los-bengö ahē sengen rot bevong yi alam-begö-yi ya desis alam sën desis yi hur medediik lo pin bemalaj maya, gedevesi loḵ hir nyëg ving.

⁸ Log mehö-los-bengö nër vu yi hur lo bë, ‘Nos böp sën nalug lu venë denejom nemaj lo nöḵ ggovek ya menedo, rëḵ alam sën sa hevong dik ya in sir wirek lo, sir mehönon nij paya besu deyoh vu bë dega rë. ⁹ Om ham na menoh vu aggata böp sën nevasuh yi lo pin, lob alam pin sën ham natöḵ vu gëp sagu, og ham nanër vu sir nabë nam dega nos sën nalug lu venë denejom nemaj agi!’ ¹⁰ Nër nebë sënë, log yi hur deyoh vu aggata pin bedesupin alam pin sën denetöḵ vu sir lo, alam nijvesa losho alam nij paya pin. Beyam denedo beggang sën maluh lu venë denejom nemaj lo bepup. ¹¹ To denedo gemehö-los-bengö loḵ ya in bë gelë sir. Lob lë mehöti gesu röḵ röḵröḵ nebë sën vo vu yi vatëveḵ pin mederöḵ lo rë, gema. ¹² Lob mehö-los-bengö nër vu yi bë, ‘Sa mehö-e! Geyoh tena megelöḵ yam sënë gesu geröḵ röḵröḵ rë?’ Rëḵ mehö sënë su nër gägeḵ ti rë. ¹³ Lom mehö-los-bengö nër vu yi hur lo bë, ‘Ham naduu nema los vaha gegwetë yi geto mena dobnë, bena medo malakenu sagu, bengu megeköö nyë!’ ” ¹⁴ Lom Yesu nër bë, “Kë”, Anutu nevong dik ya vu alam ngahiseḵë, rëḵ neggooin ti ti mu rak in dedoḵ na!”

*Deloḵ Tepëḵ In Yesu In Takës Sën Denetung Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar**

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Lob alam Parisai* yö yah denër vu sir bë, “Hil natöḵ vu gägeḵ ti tena in hil naduu Yesu?” In sir bë denaduu Yesu nabë sën mehönon denesis soḵ loḵ lek lo. ¹⁶ Lob devong hir hur maluh lo ving Herot* yi alam beya denër vu Yesu bë, “Tatovaha! He narak ni bë hong mehö niröḵ! Lob

genetatekin Anutu yi aggata vu alam los anon. Su genehönengin alam malaj rë, gaḵ geneñer gageḵ neggëp ti vu alam meris gevu alam los arëj ving. ¹⁷ Om genanër vu he rë, nabë yoh vu bë hil getung takës vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma nama?" ¹⁸ Rëḵ Yesu raḵ nij bë sir alam kwaj luu lob nër bë, "Ham alam kwamin luu! Ham bë seggi sa?" ¹⁹ Maam ham tato monë-takës-yi ti vu sa rë!" Lob deḵo monë ḡahis ti yam vu yi, ²⁰ lob loḵ tepëḵ in sir bë, "Re kenu los arë sën raḵ neggëp agi?" ²¹ Lob denër yah bë, "Sisar*!" Lob nër yah vu sir bë, "Om ham gwevong Sisar* yi ngaa nah vu Sisar*, log Anutu yi ngaa og ham bo nah vu Anutu!" ²² Dengo gageḵ sënë lob delëḵ beḵenuj ya. Lob devuu yi gedeya.

Deloḵ Tepëḵ In Yesu In Sën Mehönon Denadiiḵ Gedeḵedi Jaḵ Lo

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Alam Sadukai* denenër bë alam-diiḵsën og su rëḵ deḵedi jaḵ nah rë. Lob sir la deya vu Yesu yiḵ loḵ buk saga bedeloḵ tepëḵ in yi bë, ²⁴ "Tatovaha! Moses nër bë, 'Bë mehöti nalu nama log nadiiḵ, og ari geḵo yi alov beluho degeḵo naluj vu ari.' ²⁵ Lob mehöti losho ari lo, sir nemadvahi-bevideḵ-luu denedo ving he wireḵ. Lob arij aguu ḵo avëh lob diiḵ, genalu ma. Lob ari amon ḵo yi alov, ²⁶ loḵ ari amon diiḵ nebë saga, lob gwee nebë saga beya meto arij meggi. ²⁷ Sir pin naluj ma gedediḵ, log avëh diiḵ raḵ neggëp hus. ²⁸ Om genanër nabë najeeng sën mehönon diiḵsën deḵedi jaḵ nah lo, og avëh sënë rëḵ natu arij ti tena venë? In sir pin deḵo avëh timu saga netu venëj."

²⁹ Lok Yesu nër yah vu sir bë, “Ham su rak Anutu yi gagek sën neggëp lok yi kapiya lo ni rë! Beham su rak Anutu niwëek ni ving rë! Om sën ham neku-ung rak in ham rot. ³⁰ Vu buk sën mehönon diiksën dekedî jak nah lo, og maluh su rëk degeko avëh rë, gavëh su rëk dejak maluh rë, gaq rëk nama. Gaq rëk demedo nabë angër lo vu yagek. ³¹ Rëk gagek sën mehönon diiksën bë dekedî jak nah lo! Maq ham su tevin gagek sën Anutu nër vu ham meneggëp lok yi kapiya lo rë? Sën nër nebë, ³² ‘Sa Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi Anutu sa, geYakop yi Anutu sa.’ Nabë mehönon denadiik bemalaj nama na verök yi, og su yoh vu bë nanër nabë lööho hir Anutu yi rë, gaq lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi.” ³³ Lob alam pin sën dengo gagek agi lo delëk bekenuj ya.

*Anutu Yi Horek Ti Sënë Kesuu Vahi Pin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)*

³⁴ Lok alam Parisai* dengo bë Yesu yi gagek saga vong Sadukai* bededuj ma, lob desupin sir ya vu yi ³⁵ in bë deseggi yi, lob hir mehö-horek-yi ti lok tepëk in yi bë, ³⁶ “Tatovaha! Horek ti tena kesuu horek vahi pin-a?”

³⁷ Lob Yesu nër vu yi bë, “Ahëm geving Mehöböp hong Anutu los ayom dahis, bekenum los dahis, gekwam los dahis na vu yi timu. ³⁸ Horek dus ti sënë böpata rot bekesuu vahi pin. ³⁹ Lob horek böp ngwë netu luu nebë saga nebë, ‘Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong nabë sën ngo ahëm

neving hong lo.’ ⁴⁰ In Horek pin los alam-denenër-gägek-rangahsën hir gägek pin lo degwaj neggëp loḵ horek luu sënë.”

Yesu Lok Tepëḵ In Kerisi Vu Alam Parisai**
(*Mk 12:35-37; Lk 20:41-44*)

⁴¹ Alam Parisai* desupin sir benahën denedo, lob Yesu loḵ tepëḵ in sir bë, ⁴² “Ham kwamin nevo Mehö sën Anutu ggooin raḵ in bë geḵo hil nah lo bë maḵ degwa vu re?” Loḵ denër yah vu yi bë, “Degwa vu Davit*.”

⁴³ Lob nër yah vu sir bë, “Rëḵ nebë va sën Anon Vabuung vo kwa vu Davit benër Mehöböp raḵ Kerisi-ë? ⁴⁴ Sën nër bë: ‘Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë:

“Gemedo sa nemaḡ vesa.

Gevu tamusën og sëḵ getung alam sën denelë hong paya lo dedoḵ na vaham gebinë.” ’

⁴⁵ Yi degwa vu Davit*, loḵ nebë tena sën Davit nër yi bë yi Mehöböp-ë?”

⁴⁶ Lob mehöti su yoh vu bë nanër gägek ti doḵ nah vu Yesu rë. Lob deggönengin yi gägek loḵ buk sënë, besu deneloḵ tepëḵ vu yi ggökin yah rë.

23

Alam-horek-yi Los Parisai Hir Aggata*
(*Lk 11:37*)

¹ Lob Yesu nër gägek vu alam yu böpata saga losho yi hur maluh lo bë, ² “Alam-horek-yi los alam Parisai* deneloḵ yah Moses ben, ³ om gägek sën devo vu ham lo, og ham gwengo beham sepa doḵ. Rëḵ ngaa sën denevong lo, og saga ham su sepa doḵ. In deneggooin horek ngahiseḵë raḵ rëḵ su

denevong yoh vu rë. ⁴ Deneduu ngaa maggin bedenetelë rak ya mehönon kwaj, rëk sir og nij nelël gesu denevër nemaj in bë dedok vu sir teka rë. ⁵ Ngaa pin sën denevong lo, og sagak denevong in bë alam degelë. Log denekevu Anutu yi horek la loḵ ḵapiya medebom loḵ gobeng gedenevaku vil dabaj kesuu alam vahi gedenesemu hir röpröp nyë vetevek menare soo soo. ⁶ Gahëj neving bë jak na dega nos namugin gëp nyëg-nos-böp-yi, gedemedo lël mala gëp dub-supinsën-yi. ⁷ Log ahëj neving bë alam debengwëng vu sir bedegeko sir jak dok alam tabaak los denanër sir nabë Tatovaha. ⁸ Rëk mu ham og alam su denanër ham nabë Tatovaha! Gaḵ yik Mehö timu tu ham tatovaha, gaḵ ham pin arimin ham mu.

⁹ Log ham su nanër ham mehöti vu dob sënë nabë ham Amamin yi. Gaḵ yik ham Amamin timu nedo, yik Yi sën nedo yagek. ¹⁰ Log su denanër ham nabë Alaj ham. Gaḵ yik ham Alamin timu sënë, yik Kerisi*. ¹¹ Rëk mu mehö sën bë kesuu ham benatu ham mehö böp lo, og natu ham hur rë. ¹² Mehöti bë geḵo yö arë jak, og rëk arë nama. Log mehöti bë dahun arë, og rëk arë böp jak.”

Yesu Nër Gagek Rak Alam-horek-yi Hir Ngaa Nipaya Sën Denevong Lö
(Mk 12:38-40)

¹³ “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nevehii Nyëg-yagek-yi yi veluung avi in mehönon pin! Log ham ngo su nelok ya rë, geham newërin alam sën denevong in bë dedok na lo ving.

14 Wöp-o! Ham alam-horek-yi galam Parisai*-e, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neko avëh alov hir beggang lu ngaa vër in sir, log ham nejom rak hus adingsekë in bë kebu jak ham ngaa nipaya saga. Om rëk ham gweko nipaya böpata dok nah nyëvewen.

15 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neko lok loo los dob pin in bë natök vu mehöti begërin yi natu ham hur. Lob mehö nebë sënë netu ham hur ggovek, lob tum ham nevong yi netu mehö nipaya kesuu ham berëk na Nyëg-nengwah-yi geving ham.”

Yesu Nër Alam Parisai In Deruu Demij Vu Ngaa Vabuung Böp Gedeko Ngaa Mahen Rak
(Lk 11:37-52; 20:45-47)*

16 “Wöp-o! Gëpin ham! Ham mehönon malamin kenod sën ham bë tato aggata vu mehönon! Ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër dub-vabuung-böp arë genanër yönon vavunë, og sagak ngaa meris. Gak mehöti bë nanër dub-vabuung-böp yi goor, genanër yönon vavunë, og su rëk gekuung jak rë, gak rëk gevong noh vu sën nër lo.’ 17 Ham mehönon kwamin ma, gemalamin kenod! Ngaa tena kesuu-a? Mak goor kesuu-a? Ma! Dub-vabuung-böp sën vong begoor netu vabuung lo, om saga kesuu! 18 Log ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër jepö gëp dub-vabuung-böp genanër yönon vavune, og sagak ngaa meris. Gak bë nanër seriveng sën rak nedo jepö lo, genanër yönon vavunë, og su rëk gekuung jak rë, gak rëk gevong noh vu sën nër lo.’ 19 Ham mehönon malamin kenod! Ngaa

tena kesuu-a? Maḵ seriveng kesuu-a? Ma! Jepö sën nevonḡ beseriveng netu vabuung lo, om saga kesuu! ²⁰ Om mehöti bë nanër jepö genanër yönön vavunë, og nevonḡ niwëëḵ vu yi ḡageḵ raḵ jepö los ngaa pin sën raḵ nedo lo ving. ²¹ Gemehöti bë nanër dub-vabuung-böp genanër yönön vavunë, og nevonḡ niwëëḵ vu yi ḡageḵ raḵ dub-vabuung ving Mehö sën nedo loḵ dub ayo lo. ²² Log mehöti bë nanër yaḡeḵ genanër yönön vavunë, og nevonḡ niwëëḵ vu yi raḵ Anutu yi sëa los Mehö sën raḵ nedo lo ving.

²³ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nos pin vu huk saga sën ham neḵo anon ti ti ggëp sën netu nemadluho lo, beham netung netu seriveng vu Anutu. Ham netung nos böp los mahen mahen pin nebë jemejeng los yeseḵ gemajëj ving, rëḵ ham vuu horek yi ḡageḵ böp böp vahi pin ya. Sën nenër bë alam degevonḡ ngaa niröp mu, los kwaj pesivin mehönön mededok vu sir gayoj na timu vu Anutu lo. Horek sën nebë hil abo ngaa sën netu nemadluho natu seriveng vu Anutu lo, og hil su rëḵ ḡevuu sënë na rë. Rëḵ mu mëm hil sepa dok ngaa böp sënë namugin. ²⁴ Ham mehönön malamin ḵenod sën ham bë tato aggata vu mehönön! Ham nesepa loḵ horek mahen mahen ḡeham su nesepa loḵ horek böp böp rë, lob sënë nebë sën ham seruuin ngemëḵ vër in bël kul, ḡeham num kamer los dahis ving bël loḵ ya ham ayomin.

²⁵ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neripeḵ kap los perë navi mu, ḡeham nesupin ngaa hodeḵ nipaya paya los ngaa jëggin jëggin loḵ ayo peggo.

26 Ham Parisai* malamin kenod! Ham jipek kap ayo namugin rē, loḵ mēm navi rēḵ niveseek jaḵ geving.

27 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gēpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nebē bedub avi sēn dekevu hevek veroo raḵ. Hil halē ggēp vavunē bē malangeri, rēḵ ayo peggo og heljēng sekēj los ngaa ningōhek pin pup beneggēp.

28 Lom ham nebē saga. Alam denelē ham navimin mu, lob denekuung bē ham nimin vesa. Rēḵ mu gāgek kuungsēn los ngaa nipaya pup ham ayomin.”

Yesu Nēr Alam-horek-yi Bē Rēḵ Degeḵo Nipaya Nyēvewen

29 “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gēpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nelev beggang-bedub-yi nivesa vesa raḵ nedo waak sēn denebē alam-denenēr-gāgek-rangahsēn sekēj loḵ wirek lo, geham nevunek vu alam-yohvu hir bedub. 30 Geham nenēr bē, ‘Bē he medo wirek doḵ he ḵenumin lo hir buk, og su rēḵ he doḵ vu sir bangis alam-denenēr-gāgek-rangahsēn sēnē rē.’ 31 Om saga og ham ngo nenēr ham degwa rangah bē alam sēn denesis alam-denenēr-gāgek-rangahsēn bedenediik lo hir mewis ham. 32 Maam ham ngo tahu doḵ nah ham ḵenumin lo vahaj!

33 Ham nyē! Beggēv nalu ham! Ham su yoh vu bē rēḵ beya in Nyēg-nengwah-yi rē! 34 Om sa nanēr vu ham nabē sēḵ gevong alam-denenēr-gāgek-rangahsēn la, galam los kwaj nivesa la, galam-horek-yi la, benök deberup vu ham, lob ham rēḵ ngis sir la medenadiik, geham ngis la jaḵ na

kelepeko*, geham beek la doḵ ham dub-supinsēn-yi. Log ham rēḵ juuk sir begwetii sir medoḵ vahaj medena nyēg ngwē. ³⁵ Om rēḵ denanēr alam sēn denesis sir medenediik vu nyēdahis lo, gesēn vu buk agi pin degwa gēp vu ham nabē ham sis sir ving. Kē. Loḵ mehō-yohvu Abel, beyam verup loḵ Barakia nalu Sakaria sēn desis mediik loḵ dub-böp ayo vabuung los jepö vuheng atov lo, og ngaa pin sēnē degwa rēḵ gēp vu ham. ³⁶ Sa nanēr vu ham yōnon nabē ngaa pin sēnē nyēvewen rēḵ natōḵ vu alam vu buk sēnē.”

Yesu Su Raḵ Nyēg Böp Yerusalem

(Lk 13:34-35)

³⁷ “Yerusalem, Yerusalem! Hong mehō genesis alam-denenēr-gāgek-rangahsēn medenediik, log genetengwa Anutu-yi-alam sēn nevong sir yōk vu hong lo raḵ gelōng medenediik! Sa nehevong beron beron in bē ngupin nalum lo nabē sēn kökrēeh ata nesupin nalu lo loḵ yah babu lo, rēḵ nim lēl. ³⁸ Om ham gwengo rē! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham nyēg rēḵ nabumeng na. ³⁹ Om sa nanēr vu ham nabē ham su rēḵ malamin jak sa gökin nah rē, rot bena berup doḵ buk sēn ham nanēr nabē:

‘Anutu gevong semusemu vu Mehō sēn vong yam los niwēek lo!’ ”

24

Yesu Nēr Gāgek Raḵ Dub-vabuung-böp Bē Rēḵ Kevoh Na

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Yesu vu dub-vabuung-böp ayo beto meya, lob yi hur maluh deya vu yi bedetato dub-vabuung

yi beggang pin vu yi. ² Rêk nêr yah vu sir bê, “Ham lê ngaa pin sênê? Sa nanêr vu ham yonon nabê: Su rêk degönengin gelöng ti gejak medo ngwê vavunê rê. Gağ rêk dekevoh pin bedegetê geto jeggîn jeggîn.”

*Yesu Nêr Rangah Bê Maggîn Rêk Berup
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)*

³ Yesu ya nedo Kedu Kele-oliv, lob yi hur maluh meris yö deya vu yi bedenêr bê, “Genanêr vu he nabê gagek sên genêr lo rêk anon jak dok buk tena? Geva rêk tato vu he nabê vöngin geduk nom dob, log dob los yagek hir buk nama na?”

⁴ Lob Yesu nêr yah vu sir bê, “Ham gwegin ham! ⁵ In rêk mehö la degekuungin ham. Alam ngahisekê rêk denam bedenânêr sarêg jak nah sir nabê, ‘Yik Kerisi* sa sênê!’ Lob rêk detetuhin alam ngahisekê medenah vu sir. ⁶ Log ham rêk gwengö begö bengö, galam denanêr jeggîn jeggîn nabê vöngin berup, og ham su newamin jak! In ngaa nebê sênê yö rêk nam, gağ Buk-tamusênêk yö rêk nahên. ⁷ Alam dob ngwê rêk dekedî belosho alam nyêg ngwê dengis sir. Log mehö-los-bengö ngwê losho yi alam rêk dekedî belosho mehö-los-bengö ngwê losho yi alam dengis sir. Log meyip rêk natök vu nyêg vahi, gejemapi gee jak dob la. ⁸ Ngaa pin sênê og yik nebê nivanê sên nevong avêh mugin in bê degeko naluj lo. ⁹ Dok buk sênê rêk alam degeko ham in debo vanê los maggîn vu ham, gedengis ham nadiik. Log alam pin rêk degelê ham paya in sa alam ham.

¹⁰ Lob rêk alam ngahisekê nij dëlin sa gedegêrin sir nah, bedegelê sir paya, lob degetung hir alam

dok na alam-begö-yi nemaj. ¹¹ Lob alam-gagek-kuungsën ngahisekë rëk kedi degekuungin alam ngahisekë. ¹² Ngaa nipaya nam meböpata jak, lob alam ngahisekë su rëk ahëj geving sir rë. ¹³ Gak mehönön sën denajom sa ahon medemedo los nij wëek rot menatök na buk sën denadiik lo, og rëk Anutu geko sir nah vu yi. ¹⁴ Lob rëk alam denanër Bengö Nivesa jak Anutu-yi-Nyëg na menoh vu dob pin balam pin degengo, log mëm yagek los dob hir buk govek na.”

*Yesu Nër Bë Ngaa Los Maggin Rot Rëk Berup
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)*

¹⁵ “Lob ham rëk gwelë nabë ngaa vabuung degwa nipaya sën mehö-nenër-gagek-rangahsën Daniel nër wirek lo bare dok nyëg vabuung Yerusalem begevong paya vu-bë mehöti natevin sënë, og kwa bo gagek sënë mejak ni rë- ¹⁶ og mëm dok buk saga alam sën demedo distrik Yudea lo rëk debeya bedena los kedu. ¹⁷ Lob mehöti bë jak na sewah jak yi beggang yu tamangsën vavunë megeko ayöong dok buk saga, og su rëk dok nah geko yi ngaa vu beggang ayo rë, gak rëk beya mena pevis. ¹⁸ Log mehöti bë medo dok huk anon, og su rëk serög benah geko yi röpröp-ayöong-yi gëp beggang rë, gak rëk beya mena pevis. ¹⁹ Gëp in avëh sën naluj nare lok ayoj lo, los sën nahën denevo rur vu naluj lok buk agi. ²⁰ Ham najom jak nabë ngaa sënë su natök vu ham dok kwev-ayöong-nikul-yi, ma dok Buk-sewahsën-yi* rë. ²¹ Yönon, dok buk sënë og rëk maggin böpata rot. Maggin nebë sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu tung dob lo rë rot beberup gwëbeng sënë. Log su rëk maggin nabë

sënë berup vu dob sënë gökin nah vu tamusën rë.
²² Lob nabë Mehöböp su kwa bo nabë bepul buk saga dus rë, og mehöti su rëk medo vesa rë. Rëk mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir rak lo, om rëk bepul buk los maggin saga dus.

²³ Dok buk sënë bë mehöti nanër vu ham nabë, ‘Ham lë! Yik Kerisi* sënë!’, ma nanër nabë, ‘Yi sagu!’, og ham su gwevong geving hir gagek. ²⁴ Rëk Kerisi-kuungsën la los alam-gagek-kuungsën la rëk dekedi bedegevong huk los niwëek aggagga gedegevong ngaa böp böp. Yönon, lob nabë deyoh vu, og rëk degeko alam sën Anutu ggooin sir rak lo nah vu sir. Rëk mu su deyoh vu rë. ²⁵ Ham ngo? Senër sënë muğin vu ham! ²⁶ Om nabë denanër vu ham nabë, ‘Ham gwelë! Nedo nyëg-yumeris saga!’, og ham su na sagu. Ma denanër nabë, ‘Ham gwelë! Vun yi menedo lok beggang ayo!’, og ham su gwevong geving sir, ²⁷ in Mehönon Nalu rëk nam nabë sën davës nevër ggëp nyëg mala neverup beya netök nyëg mala nemasusek lo, balam pin degelë. ²⁸ Vu nyëg sën heljeng deneggëp lo, og kadanii denesup sir ya in bë dega.”

*Yesu Nër Bë Nahub Rëk Mehönon Nalu Nom
 (Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)*

²⁹ “Maggin buk sënë yi govek na rë, log rëk pevis ‘benyëg malakenu dok, gekwev su rëk natum rë, log betuheng rëk geto in yagek. Gengaa los niwëek pin vu yagek rëk desasuğin sir.’

³⁰ Lob vu buk saga, mëm ngaa ti rëk berup gëp yagek babu in bër ham kwamin beham jak ni nabë

Mehönon Nalu vongin duk nom, lob rëk mehönon pin vu dob dengu medengis sir. Log rëk degelë Mehönon Nalu dok medo beggob yagek yi, benam los niwëek gevunëk vunëk yagek yi malangeri rot. ³¹ Lob avuuk rëk ngu bededun böpata, log gevong yi angër na dengupin alam sën yö ggooin sir rak tu yi alam lo noh vu nyëg pin. Vu dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga lubeluu.”

*Yesu Tatekin Gagek Rak Go**

(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)

³² “Ham kwamin bo jak go* rë. Buk sën bë purpur berup ngu lo, og ham nerak ni bë go* vongin nabung beham dev jak na jök. ³³ Om nabë ham gwelë ngaa pin sënë anon jak, og ham jak ni nabë Mehönon Nalu yam dus rak benare aggata avi. ³⁴ Sa nanër vu ham yönon nabë mehönon pin su rëk malaj nama na verök yi rë, log ngaa pin sën agi rëk anon jak. ³⁵ Yagek los dob rëk nama na, gak sa gagek, og su rëk nama na rë.”

Yesu Nër Bë Mehöti Su Rak Buk Los Ngebek Saga Ni Rë

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Rëk mehöti su rak buk los hes mala saga ni rë. Angër vu yagek su derak ni rë. GeNalu su rak ni rë. Gak Ama yö timu rak ni. ³⁷ Mehönon Nalu bë nom, og alam rëk medo degevong ngaa nabë sën denevong lok Noa yi buk wirek lo. ³⁸ Wirek sën bël su vuuk rë lo, og mehönon medo denegga los denenum, gemaluh deneko venëj, gavëh denerak reggaj rot, beya verup lok buk sën Noa lok ya yag ayo. ³⁹ Log alam saga su derak ni bë ngaa ti vongin natök vu sir rë, log bël vuuk verup pevis

berehöö sir pin. Lob buk sën Mehönon Nalu nom lo rëk nabë saga. ⁴⁰ Lob bë maluh luu demedo huk anon, og Anutu rëk geķo ngwë na gegevuu ngwë bemedo. ⁴¹ Lob bë avëh luu medo degebil nos, og Anutu rëk geķo ngwë na gegevuu ngwë bemedo. ⁴² Om ham medo malamin natum, in ham dugin buk sën ham Mehöböp rëk nom lo. ⁴³ Ham kwamin bo ngaa sënë rë: Bë beggang ala gengo hes mala sën mehö hodek rëk nam dok buk begodek yi ngaa lo, og su yoh vu bë rëk gelë mehö saga mu gedok na yi beggang ayo rë. ⁴⁴ Nebë saga, om ham gwero ham bemedo, in Mehönon Nalu rëk nom dok buk ti, log ham dugin.”

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raķ Alam-huk-yi Nivesa Los Nipaya (Lk 12:41-46)

⁴⁵ “Maķ hur ti tena nedo beyi mehö los kwa benevong yi huk niröp-a? Og mëm ala rëk gooin yi jak in gegin yi hur vahi pin bebo nos gelek sir niröp dok buk sën degeķo nos lo. ⁴⁶ Gevu tamusën nabë ala na genom berup, lob gelë nabë yi hur nevang huk yoh vu sën nër lo, og yi hur sënë rëk kwa vesa. ⁴⁷ Log sa nanër vu ham yönon nabë ala rëk gevong yi ngaa pin dok na nema in gegin. ⁴⁸ Gaķ hur nipaya ti og rëk kwa bo dok ayo nabë, ‘Sa alag su yoh vu bë rëk nom pevis rë!’ ⁴⁹ Lob geveek hur-huk-yi vahi, gega los nanum geving alam sën denenum bël mengëës bedenekeyevin lo. ⁵⁰ Log ala rëk nom dok buk ti sën yi hur su negin yi loķ lo rë, gaķ rëk nom dok hes mala ti sën yi dugin lo. ⁵¹ Lob rëk ala ngis yi rot mebasap yi, log getë na medo geving alam kwaj luu, bedegeķo nyëvewen

gëp ti. Vu nyëg sagu og rëk dengu medegeköö nyëj.”

25

Yesu Nër Gagek Peggirinsën Raḵ Avëh Avö Nemaḍluho

¹ Log Yesu tateḵin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jaḵ lo, og yik rëḵ nabë sën avëh avö nemaḍluho deḵo hir ram raḵ beya denebuu maluh sën nahën neḵo avëh lo ggëp aggata. ² Lob sir nemaḍvahi kwaj ma, genemaḍvahi los kwaj. ³ Avëh kwaj masën deḵo hir ram bedeyam, rëḵ su deḵo wël* sepa rë. ⁴ Gaḵ avëh los kwaj deḵo hir ram raḵ bedetöo wël* la loḵ buayo ving bedeḵo sepa. ⁵ Rëḵ mehö sën ḵo avëh lo su yam pevis rë, lob avëh pin malaj neggëp, lob deggëp yiing.

⁶ Lob buk vuheng raḵ loḵ kööḵ ti yam bë, ‘Mehö sën ḵo avëh lo yam raḵ. Ham na gwebuu yi vu aggata begweḵo menam!’ ⁷ Lob avëh avö pin deḵedi raḵ bedesemu loḵ hir ram. ⁸ Lob avëh kwaj masën denër vu avëh los kwaj bë, ‘Ham bo hömin wël* teka vu he rë, in he hömin ram vongin nakul!’ ⁹ Rëḵ avëh los kwaj denër yah vu sir bë, ‘Ma! Wël* teka sënë su rëḵ noh vu hil pin rë. Om maam ham ngo na baḵo hömin vu setuwa!’ ¹⁰ Lob deḵedi raḵ benahën medo deneyök aggata, log mehö sën ḵo avëh lo to. Lob avëh sën desemu sir ggovek medenedo lo deloḵ ya beggang ayo ving yi in dega nos böp sën maluh lu venë denejom nemaj lo. Log devehii reping yah.

¹¹ Log avëh avö nemaḍvahi sën kwaj ma lo yom deverup lob denër bë, ‘Mehö böp, mehö böp!’

Getahinin reping in he!’ ¹² Rêk nêr yah vu sir bê, ‘Sa nanêr vu ham yonon nabê sa dugin ham!’

¹³ Om sa nanêr vu ham nabê ham medo malamin natum, in ham su raq buk los hes mala ni rê.”

*Yesu Nêr Gagek Peggirinsên Raq Hur Löö
(Lk 19:12-27)*

¹⁴ “Log sên Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yik nebê mehö ti neya vatêvek nyëg ngwê, log supin yi hur bevo yi monê ggelek sir in degegin. ¹⁵ Kwa vo hir huk los nij wëek ti ti lo, lob vo ggelek loq yah sir. Ti ko K5000, gengwê ko K2000, log ngwê ko K1000. Vong nebê sênê log ya raq. ¹⁶ Ya ggovek, log mehö sên ko K5000 lo pevis bevong huk bagosên raq, lob ko K5000 sevok ya ving. ¹⁷ Log mehö sên ko K2000 lo vong huk bagosên raq ving beko K2000 sevok ya ving nebê saga. ¹⁸ Gak mehö sên ko K1000 lo, og ko monê sên ala vo vu yi lo beya melev söv gevun luk ya.

¹⁹ Nahub gebuk sên alaj yom verup lo, lob vongin bê gengo monê sên vo vu sir lo. ²⁰ Lob mehö sên ko K5000 lo verup, lob ko K5000 ving K5000 sên ala vo vu yi lo, genêr bê, ‘Mehö böp! Gwelê! Gevo K5000 sênê vu sa, log sa hevong huk bagosên raq behako K5000 sênê ving.’ ²¹ Lob ala nêr vu yi bê, ‘Hong hur nivesa megevong yoh vu. Gevong nivesa rot! Genegin ngaa mahen mahen pin nivesa nebê saga, om mêm sa gevong hong begwegin ngaa ngahisekê. Genam balu kwad vesa dok ti.’

²² Log mehö sên ko K2000 lo verup ving benêr bê, ‘Mehö böp! Gevo K2000 vu sa wirek, log sa hevong huk bagosên raq, lob sa hako K2000

ving.’ ²³ Lob ala nër vu yi bë, ‘Hong hur nivesa, megevong yoh vu! Genegin ngaa teka teka nivesa nebë saga, om mëm sa gevong hong begwegin ngaa ngahisekë. Genam balu kwad vesa dok ti.’

²⁴ Log tum mehö sën ko K1000 lo verup benër bë, ‘Mehö böp! Sengo rak nim ggovek ya bë hong mehö los nim wëëk. Mehö ngwë denevaroh nos gengo geneko anon. Log mehö ngwë denevong huk, lob ngo geneko hir nyë-sevöksën. ²⁵ Nebë saga om sën sehöneng, lob sevun hong monë K1000 sënë menedo lok dob. Hong ngaa sënë, om gweko nök!’

²⁶ Rëk ala nër yah vu yi bë, ‘Hong hur nipaya rot! Benim tebö ata! Maḵ yönon, gerak ni bë sa nehako nos sën mehö ngwë denevaroh lo, gesa nehako nyë-sevöksën rak sën mehönon ngwë denevong huk in lo? ²⁷ Bë nabë saga, og gwetung sa monë na beggang-monë-yi, in nabë senom berup nabë sënë, og sa gako sa ngaa los yi sevöksën geving. ²⁸ Om ham bo K1000 sënë vër in mehö sënë geham bo vu mehö sën ko la ving metu K10,000 lo. ²⁹ In alam pin sën hir ngaa neggëp lo, og rëk degeko la geving, gehir ngaa la rëk berup geving mekesuu. Gak mehöti sën yi ngaa su neggëp rë lo, og mahen teka sën neggëp vu yi lo rëk nama na verök yi. ³⁰ Lob ham gwetë hur sehëb sënë dok na nyëḡ malakenu sën alam denesu los deneköö nyëj lo.’ ”

Yesu Nër Bë Rëk Mehönon Nalu Gengo Alam Pin Hir Gagek

³¹ “Nahub rëk Mehönon Nalu nam los niwëëk gevunek vunek yagek-yi, gangër pin denam geving yi, og vu buk sënë rëk jak medo yi sëa malangeri los vunek vunek yagek-yi. ³² Log mehönon pin rëk

dengupin sir na debare mala. Lob rëk basuh sir na yu luu nabë sën sipsip ala ggooin sipsip raḵ yu ngwë, gememëk raḵ yu ngwë. ³³ Rëk gevong sipsip na nema vesa, gememëk na nema kěj. ³⁴ Nabë sënë lob Mehö-los-bengö rëk nanër vu alam sën denare nema vesa lo nabë, ‘Ham nam! Ham sën Amag vong semusemu vu ham lo. Ham doḵ na nyëg sën tongin vu ham wirek loḵ buk sën netung yaḡek los dob meneggëp lo. ³⁵ In wirek sediikahëg, rëk ham vo nos vu sa. Sayog vev in bël kul, rëk ham vo bël kul mesenum. Sa mehö nyëg ngwë rëk ham ḵo sa ya ham beggang. ³⁶ Ham lë sa naviḡ meris, lob ham vo tob vu sa. Sa niḡ raḵ, rëk ham ḡin sa nivesa. Sa nado ḵarabus, rëk ham yök lë sa kesii.’

³⁷ Loḵ tum alam yohvu saga rëk dedoḵ tepëk nah vu yi nabë, ‘Mehöböp! He halë loḵ buk tena bë gediikahëm lob he vo nos vu hong-a? Log he halë bë ayom vev in bël loḵ buk tena lob he vo vu hong-a? ³⁸ Log he halë bë hong mehö nyëg ngwë loḵ buk tena, lob he haḵo hong ya he beggang-a? Log ḡenare navim meris loḵ buk tena lob he vo tob vu hong-a? ³⁹ Gehe halë bë nim raḵ ma genedo ḵarabus loḵ buk tena, lob he yök halë hong kesii-a?’

⁴⁰ Lob Mehö-los-bengö rëk nanër vu sir nabë, ‘Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa sën ham nevong vu arig lo nij paya paya sën su los bengöj vu dob rë lo, og ngaa pin sënë ham nevong vu sa.’

⁴¹ Log rëk nanër alam sën demedo nema kěj lo nabë, ‘Ham alam nimin paya! Ham su bare sa malag. Ham na medoḵ na nyëg sën devong vu Satan losho yi angër lo. Sën nengwah netum yoh vu buk los buk lo. ⁴² In wirek sediikahëg, rëk ham

su vo nos vu sa rë. Sayog vev in bël kul, rëk ham su vo bël kul vu sa rë. ⁴³ Sa mehö nyëg ngwë, rëk ham su kò sa ya ham beggang rë. Sa nig rak los sa nado karabus, rëk ham su yam lë sa kesii rë.’

⁴⁴ Lob rëk denanër nah vu yi nabë, ‘Mehöböp! Vu buk tena he halë bë gediikahëm, ma ayom vev in bël, ma hong mehö nyëg ngwë, ma navim meris, ma nim rak los genedo karabus rëk he su halë hong nivesa rë?’

⁴⁵ Loḱ rëk nanër nah vu sir nabë, ‘Sa nanër vu ham yönon nabë ngaa sën ham nehulin in arig lo nij paya paya vu dob lo, og ham nehulin ngaa pin sënë in sa ving.’ ⁴⁶ Lob alam sënë rëk denatök vu nipaya nyëvewen doḱ nah degwata los degwata. Gaḱ alam yohvu rëk demedo malaj-tumsën degwata los degwata.”

26

Alam Ggev Devengwëng Rak Yesu Bë Dengis Yi Nadiik

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Yesu nër gagek pin sënë ggovek ya, log mëm nër vu yi hur maluh bë, ² “Ham rak ni bë buk luu mu nahën lob Buk-ggöksën-yi* berup, lob mëm rëk denanër Mehönon Nalu rangah bedengis yi jak kelepeko*.”

³ Vu buk sënë alam-deneḱo-seriveng hir ggev los alam teta desupin sir rak alam-deneḱo-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang, ⁴ bedejoo gagek bë denadëgek bedenajom Yesu ahon gedengis yi menadiik. ⁵ Rëk denër bë, “Hil su gevong doḱ buk nos yi sënë in alam rëk degevong dedun.”

*Avëh Keseh Ngaa Reggu Nivesa Rak Yesu Yu
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)*

⁶ Yesu nedo loḵ mehö sevuuḵnyë Simon yi beg-gang vu Betania. ⁷ Medo negga nos, lob avëh ti ḵo ngaa reggu nivesa loḵ buayo gelöng veroo sën denenër arë nebë alabasta* lo ti, beya keseh rak Yesu yu. Alam Yuda debago ngaa reggu nivesa sënë rak monë böpata bedenerikin rak heljeng. ⁸ Rëḵ yi hur maluh delë ngaa sënë, lob ahëj sengën gedenër bë, “Nevasap ngaa reggu nivesa sënë in va? ⁹ Bë hil gevong balam debago, og hil rëḵ gaḵo monë böpata jak, lob hil adok vu alam-ḵupeḵ-masën jak.” ¹⁰ Rëḵ Yesu rak hir gagek sënë ni, lob nër vu sir bë, “Ham nër avëh in va? Yö semu sa rak ngaa nivesa! ¹¹ Alam-ḵupeḵ-masën rëḵ demedo geving ham gesu rëḵ nama na rë. Gaḵ saḵ su rëḵ medo hus ading geving ham rë. ¹² Avëh keseh ngaa reggu nivesa sënë rak sa vorot in gero sa navig namugin in sëḵ nadiik mededev sa. ¹³ Sa nanër vu ham yönon nabë rëḵ denanër Bengö Nivesa rangah na menoh vu dob pin bedenanër ngaa sën avëh vong vu sa agi geving, in alam pin degengo bekwaj bo.”

*Yudas Yogek Bë Rëḵ Nanër Yesu Rangah
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)*

¹⁴ Lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ti sën arë nebë Yudas Iskariot lo ya vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev, ¹⁵ beloḵ tepëḵ in sir bë, “Ham rëḵ bo va vu sa log mëm sa gevong Yesu dok na ham nemamin-a?” Lom devo monë seriva mehödahis ti benemadluho vu yi. ¹⁶ Lob vu buk saga Yudas

medo mekwa nesero buk los aggata in bë gevong Yesu dok na nemaj.

*Yesu Gga Nos-ggöksën-yi Ving Yi Hur Maluh
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)*

¹⁷ Lob buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo yi buk muginsën verup, lob yi hur maluh deya vu yi bedenër bë, “He na gero nyëg vu tena in gegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?” ¹⁸ Lob nër vu sir bë, “Ham na nyëg böp Yerusalem beham na vu mehö sën lo, beham nanër vu yi nabë, ‘Tatovaha nër bë, “Sa buk dus rak, om sa bë ga nos los reggu ggöksën-yi geving sa hur maluh jak hong beggang.” ’” ¹⁹ Lob yi hur maluh devong yoh vu sën Yesu nër vu sir lo, bedesemu nos los reggu ggöksën-yi lok.

²⁰ Lok sehuksën lob medo negga nos los reggu ving yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu. ²¹ Medo denegga, lob nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Ham sënë ti rëk gevong sa dok na alam Yuda nemaj.” ²² Lob ayoj maggin rot, gesir ti ti delok tepëk in yi bë, “Mehöböp, mak sa?” ²³ Rëk nër yah vu sir bë, “Mehö sën nema lok ya gabum in nos ving sa lo rëk gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj. ²⁴ Kë! Mehönon Nalu rëk nadiik nabë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo. Rëk mu gëpin mehö sën rëk nanër Mehönon Nalu rangah vu alam bedengis yi lo, ko nabë ata su geço yi!” ²⁵ Log Yudas mehö sën rëk nanër yi rangah lo, nër ving bë, “Tatovaha, mak sa?” Rëk Yesu nër yah vu yi bë, “Yik ngo genër yoh vu!”

Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh
(*Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25*)

²⁶ Medo denegga nos los reggu, lob Yesu ko brët gejom raḵ in los kwa vesa ya vu Anutu, log debu mevo ggelek yoh vu yi hur maluh pin genër bë, “Ham gweḵo nök begwa! Sa reggos sënë!” ²⁷ Log ḵo wain kap ti raḵ, gejom raḵ in los kwa vesa ya vu Anutu gevo vu sir genër bë, “Ham pin nanum doḵ sënë! ²⁸ Sa köḵ sënë in tato sa gagek mewis sën sejoo in doḵ vu ham lo nabë rëḵ anon jaḵ! Sa ḵeseh in alam ngahiseḵë in bë dahun hir ngaa nipaya na. ²⁹ Sa nanër vu ham nabë sa su rëḵ nanum wain nabë sënë göḵin nah rë. Rot bena berup doḵ buk sën hil nanum wain agga ngwë doḵ ti doḵ Amag yi Nyëg.”

³⁰ Log devong raro ti beggovek, log to deyah dobnë bedeya Ḷedu Ḷele-oliv.

Yesu Nër Bë Pita Rëḵ Geruu Demi Vu Yi
(*Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38*)

³¹ Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham pin rëḵ gwevuu sa geham beya mena in sa pehi buk sënë. In dekevu wirek meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

‘Sa Anutu sëḵ ngis sipsip alaj,

log sipsip lo degevuu talë medena jeggjin jeggin.’

³² Om rëḵ nabë saga, loḵ sëḵ kedi jaḵ nah göḵin, lob sëḵ namugin mena distrik Galilea, geham tamuin sa.” ³³ Lob Pita nër yah vu yi bë, “Sir pin sënë og maḵ rëḵ degevuu hong bedebeya medena, gaḵ sak su rëḵ gevong nabë sënë rë!” ³⁴ Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Sa nanër vu hong yönon nabë: Pehi sënë og köḵrëeh su rëḵ ngu rë, log rëḵ gedah

sa vun natu beron löö!” ³⁵ Rëk Pita nër yah vu yi bë, “Seyoh vu bë sëk nadiik geving hong, gaḵ sa su rëḵ dah hong vun rë, gerëḵ nama veröḵ yi!” Lob yi hur maluh pin denër nebë saga.

*Yesu Jom Raḵ Ggëp Getsemane
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)*

³⁶ Lob Yesu ya nyëḡ sën denenër arë nebë Getsemane lo, ving yi hur maluh lo, lob nër vu sir bë, “Ham medo sënë gesena najom jaḵ vu sagu!”

³⁷ Lob ḵo Pita ving Sebedi nalu luho. Lob ayo maggin rot gekwa ketuin yi. ³⁸ Lob nër vu sir bë, “Sayoḡ maggin rot bevongin bë sa nadiik. Om melöö naḵööḵ medo sënë bemedo malamin natum begadu sa. ³⁹ Log tah ya teka, lob petev meneggëp dob, log jom raḵ meketag bë, “O Amag! Bë yoh vu og gwëḵo ngaa maggin sënë bër in sa! Rëḵ mu su gesepa doḵ sa gägeḵ, gaḵ ngo kwam!”

⁴⁰ Log yah to vu lööho, rëḵ lë gedeneḡḡëp yiing. Lob loḵ tepëḵ vu Pita bë, “Nebë va? Melöö su yoh vu bë rëḵ medo malamin natum dus ti geving sa rë? ⁴¹ Melöö malamin medo natum bemelöö najom jaḵ, in ngaa ti su kepë ham! Èë-ë yönon! Ham ayomin niyes rëḵ mu navimin ni tebö!”

⁴² Lob yah nejom raḵ beron netu luu bë, “Oo Amag! Bë ngaa maggin sënë natöḵ vu sa gesu yoh vu bë noh nenga in sa rë, og ggoveḵ, sa gevong noh vu kwam.” ⁴³ Loḵ yom to ggökin, rëḵ lë bë deneggëp yiing yah, in malaj neggëp lo.

⁴⁴ Lob denedo geyah meya nejom raḵ netu beron löö, lob yiḵ nër gägeḵ lo ggökin yah.

⁴⁵ Log yah to vu yi hur maluh benër vu sir bë, “Ham sewah bengo nahën newëp-a? Ham lë! Buk

sën Anutu tung in debo Mehönon Nalu dok na alam nij paya nemaj lo verup ggovek ya, ⁴⁶ om ham kwedi jak behil ana. Ham lë? Mehö sën gevong sa dok na nemaj lo yam dus rak!”

*Yudas Vo Yesu Lok Ya Alam-begö-yi Nemaj
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)*

⁴⁷ Yesu nahën medo nenër bë sága, log Yudas verup. Yi sën hur maluh nemadluho-mevidek-luu lo ti, lob қо alam yu böpata ti medeyam los paëp yu anil gebegö. Alam-deneко-seriveng hir ggev los Israel hir alam-teta devong sir yam. ⁴⁸ Lob mehö sën bë tato Yesu rangah vu sir lo, nër vu sir vorot bë, “Sëк tato Yesu vu ham nabë sënë, nabë sa gemul* mehöti, og ham najom yi ahon.”

⁴⁹ Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis benër bë, “Buk Tatovaha!” Log mul* yi. ⁵⁰ Rëк Yesu nër yah vu yi bë, “Sa mehö! Ngaa sën geyam in bë gwевong lo, og gwевong pevis!” Lob deyam dus bedejom Yesu ahon. ⁵¹ Rëк alam sën denare ving Yesu lo ti nema lok yah dadii yi paëp-yu-anil vër in newis, besap alam-deneко-seriveng hir ggev böp yi hur ti nenga ris vahi ya. ⁵² Rëк Yesu nër vu bë, “Gejöp hong paëp dok nah newis. In alam sën denevong begö lo, og mehö ngwë rëк dengis sir dok nah nyëvewen medenadiik. ⁵³ Bë sa ketag na vu Amag nabë gevong yi angër ngahiseкë rot denam pevis mededok vu sa, og gekuung bë su rëк gevong nam rë? ⁵⁴ Rëк bë sa gevong nabë sënë, og su rëк Anutu yi gagek anon jak rë. Sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-қapiya bë ngaa nabë sënë rëк natök vu sa lo.”

⁵⁵ Log Yesu nër vu alam sënë bë, “Ham yam in bë sero mehö-begö-hodek-yi om sën ham ko paëp-yu-anil los begö meyam in bë najom ahon-a? Sa netatekin gagek vu ham loḵ dub-vabuung-böp yoh vu buk, rëḵ ham su nejom sa ahon rë? ⁵⁶ Rëḵ mu ngaa pin sënë netök vu sa in gagek sën alam-denenër-gagek-rangahsën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo anon jaḵ.” Nebë saga lob yi hur maluh pin devuu yi gedeveya medeya.

Devong Gagek Vu Yesu Benare Kayapas Mala
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dejom Yesu ahon bedeko ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang. Galam-horek-yi los alam-teta desupin sir bedenedo ggovek ya. ⁵⁸ Lom Pita tamuın sir beneya, rëḵ nevun yi geneyam ggëp ading. Lob ya belok ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi beggang tete ayo, beya nare telig ving ahëvavu sën denare medenemalajin nyëḡ lo, in bë jaḵ gagek lo degwa ni.

⁵⁹ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los kaun-sor pin denesero mehö la in bë denanër gagek kuungsën jaḵ Yesu in lob dengis yi menadiik. ⁶⁰ Lob alam ngahiseḵe denër gagek kuungsën raḵ yi, rëḵ su detök vu degwa ti in bë dengis yi menadiik rë. Lok mëm mehö luu deverup, ⁶¹ lob luho denër bë, “Mehö sënë nër bë, ‘Seyoh vu bë sa ḵevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na gesedev nah buk löö mu!’ ”

⁶² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev böp kedi nare gelok tepëḵ vu Yesu bë, “Su genenër gagek ti yom rë? Denenër gagek va sën raḵ hong-ë?”

⁶³ Rêk Yesu su nêr gagek ti yah rë. Loḵ alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp loḵ tepëḵ vu yi ggökin bë, “Seloḵ tepëḵ in hong yönon raḵ Anutu mala-tumsën arë, om genanër vu he nabë hong Kerisi*, Anutu nalu hong ma ma?”

⁶⁴ Loḵ Yesu nêr yah bë, “Genër yoh vu! Rêk mu sa nanër vu ham nabë: Nahub rêk ham gwelë Mehönon Nalu gemedo gëp Mehö Niwëëk nema vesa, gerëḵ jaḵ medo beggob vu yaḡek benom!”

⁶⁵ Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev böp kweek yi röpröp ading getahi bë, “Ḷo yi raḵ besevök Anutu! Ma hil medo nesero mehönon sën denanër gagek jaḵ yi lo in va? Ham ngo bë Ḷo yi raḵ besevök Anutu! ⁶⁶ Om ham kwamin nevo bë?” Lob denër yah niwëëk vu yi bë, “Vong paya om nadiik!”

⁶⁷ Log depesuv nyëj Ḷos raḵ mala gedepëëng yi, gela depetap nenga, ⁶⁸ gedenër bë, “Hong Kerisi*? Om genanër rangah vu he nabë re sis hong-a?”

Pita Lah Yesu Vun

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Log Pita nedo raḵ telig, lob Kayapas yi hur avëh ti yam dus vu yi benër bë, “Hong sënëḵ melu Yesu sën vu Galilea lo nesepa ham.” ⁷⁰ Rêk Pita lah yi vun raḵ alam pin malaj bë, “Sa dugin gagek sën genër aga!” ⁷¹ Log to meya nare ya tete avi, lob hur avëh ngwë lë yi ggökin, lob nêr vu alam sën denedo lo bë, “Mehö sënë nedo ving Yesu Nasaret!” ⁷² Rêk Pita lah yi vun ggökin bë, “Yönon vavunë, sa dugin mehö sënë!” ⁷³ Lob nedo teka, loḵ alam sën denare dus vu yi yam denër vu bë, “Yönon rot, alam sagu hir ti sën hong agi. In ayem yö tato hong rangah bë hong Galilea ti!” ⁷⁴ Lob Pita du gagek in yi benër niwëëk rot neggëp Anutu mala bë, “Yönon vavunë,

sa dugin mehö sënë! Bë sa gekuung jak og Anutu ngis sa mesa nadiik!” Nër ggovek log kökrëeh su.
⁷⁵ Lob Pita kwa vo yah gagek sën Yesu nër lo bë, “Kökrëeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun natu beron löö.” Lob Pita to meyah dobnë beya mesu böpata rot.

27

Alam-deneko-seriveng Hir Ggev Deko Yesu Ya Vu Pilatus

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Monbuk anon lob Israel hir alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-teta lo pin devengwëng rak Yesu ggovek bë dengis yi menadiik. ² Log deduu yi gedeko meya devong loḵ ya kiap böp Pilatus nema.

Yudas Vaku Kwa

(Sn 1:18-19)

³ Lob Yudas, mehö sën nër Yesu rangah lo, lë bë dejoo gagek bë Yesu nadiik, lob yom ayo maggin vu yi, lom ḵo monë seriva mehödahis benemadluho sën lo yah vu alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-teta, ⁴ genër bë, “Sa hevong ngaa nipaya! Senër mehö sën nipaya su neggëp vu yi rë lo rangah, bevongin dengis yi menadiik.” Rëk denër yah bë, “Su he ngaa rë, gaḵ ngo hong ngaa!”
⁵ Lob Yudas pengah monë sënë ya dub-vabuung-böp ayo, log to meya vaku kwa bediik.

⁶ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev depatu monë seriva sënë rak, rëk denër bë, “Monë hel köḵ sënë, om hil su ayoh vu bë getung na geving Anutu yi monë seriveng rë!” ⁷ Lob denër gagek ti venuh,

lob debago dob len ti vu mehö sën nesemu dëg lu ngaa raḵ ngagek lo raḵ monë sënë, in bë dedev alam-yu-ngwë hir heljëng dok. ⁸ Om sën denër dob len ti sënë arë nebë Dob-hel-köḵ, meneggëp nebë saga begwëbeng. ⁹ Lob gagek sën Anutu vong verup mehö-nenër-gagek-rangahsën Yerima avi wirek lo anon raḵ. Sën nër bë, “Alam Israel denër vorot bë rëḵ degevong monë seriva mehödahis ti benemadluho in mehö los arë sënë, lob deḵo monë sën deggoin raḵ in bë debago yi jaḵ agi, ¹⁰ bedebago mehö sën nesemu dëg lu ngaa raḵ ngagek lo yi dob len ti raḵ, yoh vu gagek sën Anutu nër vu sa lo.”

Rom Ti Sën Tu Kiap Böp Lo Pilatus Loḵ Tepëḵ In Yesu

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Devarah Yesu ya kiap böp mala, lob loḵ tepëḵ in yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?” Loḵ Yesu nër yah bë, “Genër ya meyoh vu!” ¹² Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam-teta denër gagek raḵ yi, rëḵ su nër gagek ti loḵ yah rë. ¹³ Nebë saga lom Pilatus nër vu yi bë, “Maḵ su gengo gagek pin sën denër raḵ hong-ë rë?” ¹⁴ Rëḵ Yesu su nër gagek ti loḵ yah rë, lom kiap böp kwa ya ngahi.

Kiap Böp Pilatus Nër Bë Dengis Yesu Jaḵ Kelepeḵo

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

¹⁵ Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir ag-gata neggëp nebë sënë: Neyoh vu ngebek pin, og kiap böp nevong alam ḵarabus ti ti vër. Bë alam detahi mehöti arë, og Pilatus nelëëin mehö

timu saga neyah vu sir. ¹⁶ Vu buk saga mehöti nedo qarabus, arë nebë Barabas, galam pin denngo bengö bë mehö nevun alam kwaj. ¹⁷ Lob alam ngahisekë yam desupin sir, lob Pilatus loḵ tepëḵ in sir bë, “Ham vongin mehö ngwë tena bë sa gaḵo yi bër nöḵ vu ham-a? Barabas, ma Yesu sën denenër arë nebë Kerisi* lo?” ¹⁸ In yö raḵ ni rot bë alam-deneḵo-seriveng ahëj nevong medenelë Yesu paya, besën devo yi loḵ ya nema.

¹⁹ Lob Pilatus raḵ nedo yi sëa-gageḵ-yi in bë gengo yi gageḵ, rëḵ venë vong gageḵ ya vu yi bë, “Su gwevong ngaa ti vu mehö niröp saga, in sa halë pesepsën raḵ yi gwëbeng, lob sa newaḡ raḵ rot.”

²⁰ Loḵ alam-deneḵo-seriveng hir ggev los alam-teta deloḵ alam ahëj bedetahi ya vu Pilatus bë dëëin Barabas bër vu sir gengis Yesu menadiik.

²¹ Rëḵ kiap böp Pilatus loḵ tepëḵ yah vu sir bë, “Ham vongin mehö luu sënë ngwë tena bë sa gaḵo bër nöḵ vu ham-a?” Loḵ denër yah bë, “Barabas!”

²² Rëḵ Pilatus loḵ tepëḵ yah vu sir ggökin bë, “Om sëḵ gevong nabë va vu Yesu, mehö sën denenër yi nebë Kerisi* lo?” Lom detahi yah bë, “Gengis yi jaḵ na kelepeḵo*!” ²³ Loḵ Pilatus loḵ tepëḵ bë, “In va? Mehö sënë vong va paya?” Rëḵ detahi niwëëḵ rot bë, “Gengis yi jaḵ na kelepeḵo*!”

²⁴ Lom Pilatus raḵ ni bë su debë nengaj vu yi gageḵ rë, gaḵ newaj raḵ gebegö böpata vongin berup. Om ḵo bël beripeḵ nema raḵ alam pin malaj genër bë, “Bë ham ngis mehö niröp sënë menadiik, og su degwa neggëp vu sa rë! Gaḵ ham ngo ham ngaa!”

²⁵ Lob alam pin detahi yah bë, “Degwa yö gëp vu

he los he mewis!” ²⁶ Lob Pilatus lëein Barabas yah vu sir. Log nër balam-begö-yi deveek Yesu gedeko medeya in dengis yi jak na kelepeko*.

Alam-begö-yi Denër Pelësën Rak Yesu
(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Kiap böp yi alam-begö-yi deko Yesu loḵ ya kiap böp yi beggang sën denenër arë nebë Prëtoryam lo, log desupin alam-begö-yi yu böpata pin ya detetup yi. ²⁸ Lob dekah yi tob vër, gederöp röpröp kōḵ ti loḵ yah yi medetahu mehö-los-bengö rak yi. ²⁹ Debuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetung rak yu, gedevo ngesing loḵ nema vesa, log deneyun lusej vu yi gedepelë yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong, mehö böp los gayheng!” ³⁰ Gedepesuv nyëj kos rak yi, gedevo ngesing vër bedesis yu rak. ³¹ Depelë yi ggovek, log dekah tob sënë vër in yi, gederöp yö yi tob loḵ yah yi, gedeko yi bedeya in dengis yi jak na kelepeko*.

Desis Yesu Rak Ya Kelepeko
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Deya lob detök vu alam Kurene ti, arë nebë Simon. Lob denër niwëek bë, “Kwerë kelepeko*!” ³³ Lob ya deverup kedu ti arë nebë Golgota. Arë sën degwa nebë ‘Nyëḡ-yusekë’. ³⁴ Lob desarömin marasin nimengëes ving wain bedevo vu Yesu in bë nanum. Lob tep beseggi rëḵ nilëlin gesu num rë. ³⁵ Desis yi rak ya kelepeko* ggovek, log yom detë gelöng mahen teka la in bë gooin sir ti ti jak bedegeko yi tob. ³⁶ Ggovek log medo denemalajin yi. ³⁷ Lob dekevu yi gagek sën mehönon denër rak yi lo rak neggëp kelepeko* yu nebë:

ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ YESU SĒNĒ.

³⁸ Log desis alam-begö-hodek luu rak kelepeko* ving. Ngwë nare ggëp nema vesa gengwë nare ggëp nema kěj. ³⁹ Lob alam sën deneyah gedeneyom lo denenër pelë rak yi gedenevarah nemaj vu yi ⁴⁰ gedenenër bë, “Hongek-o! Genër bë kwevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na, gegedev nah buk löö mu lo, om ngo gedok vu hong! Bë Anutu Nalu hong, og ngo geduk vu kelepeko* megenam!” ⁴¹ Log alam deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi ving alam-teta denenër pelë rak yi nebë saga ving. ⁴² Denenër bë, “Nelok vu alam, gak su yoh vu bë yö dok vu yi rë! Alam Israel hir mehö-los-bengö! Nabë dëein kelepeko* geduk menam, og mëm rëk hil gevong geving yi. ⁴³ Nevong ving Anutu? Om nabë Anutu ahë ving yi yönon, og nam dok vu yi! In nër bë Anutu Nalu yi.” ⁴⁴ Lob alam-begö-hodek luu sën desis luho nare Yesu vahi vahi lo denër pelë rak Yesu ving nebë saga.

Yesu Diik Ya

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Log hes vuheng rak, log malakenu lok beyoh vu dob pin beya meto 3 krök sehuksën.

⁴⁶ Lob dus rak in bë 3 krök lob Yesu ngeek böpata bë, “*Eli, Eli, lama sabaktani?*” Sënë degwa nebë, “O sa Anutu, sa Anutu, nebë va sën gwevu sa ya-ë?”

⁴⁷ Lob alam sën denare dus vu yi lo vahi dengo lob denër bë, “Mehö sënë netahi Elia!” ⁴⁸ Log pevis besir ti serög beya meko ngaa ayo sovinsën sën nedo lok loo lo ti, bedagoo luk wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo geduu ya vetii ngesing, gevo

ya verup loḵ Yesu avi in bē sesuvin. ⁴⁹ Rēḵ sir vahi denēr bē, “Genakōōḵ gehil galē rē, nabē Elia rēḵ nam doḵ vu yi ma rēḵ nama?” ⁵⁰ Rēḵ Yesu ngeekḵ bōpata ggōkin log lēēin anon ya.

⁵¹ Lob pevis betob bōp sēn neruu dub-vabuung-bōp ayo vabuung lo kweekḵ raḵ luu ggēp vavu beya metōḵ ahu. Log dob ggee gegelōngḵ bōp bōp dego. ⁵² Gebedub avi tateḵin yi gAnutu-yi-alam sēn dediikḵ ggovek lo ngahiseḵē vesaj loḵ, bedekedi raḵ los navij dahis. ⁵³ Dekedi raḵ loḵ mēm Yesu kedi raḵ yah ggōkin, log mēm to deyam medelok ya nyēg vabuung Yerusalem. Balam ngahiseḵē delē sir. ⁵⁴ Log mehō negin alam-begō-yi ving yi alam-begō-yi sēn medo denegin Yesu lo dengo gejemapi ggee, gedelē ngaa vahi nebē saga, lob ḵenuj verup, gedenēr bē, “Yōnon rot! Mehō sēnēḵ Anutu nalu yi!”

⁵⁵ Lob avēh sēn denetamuin Yesu vu Galilea bedeyam in bē dedoḵ vu yi lo ngahiseḵē denare ading teka bevare denelē. ⁵⁶ Sir ti arē nebē Maria vu Magdala. Log Maria ngwē sēn Yakobus lu Yosep ataj. Log avēh ti sēn Sebedi nalu luho ataj.

Debē Yesu Navi Loḵ Gelōngḵ Len
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Log sehuk luḵ lob mehō-los-bengō-ggoreksēn ti vu Arimatea beverup. Arē nebē Yosep. Yiḵ Yesu yi hur maluh ti yi ving, bemedo nesepa loḵ Yesu yi gagek. ⁵⁸ Ya verup beloḵ tepēḵ vu Pilatus bē geḵo Yesu nihel. Lob Pilatus nēr bedevo vu yi. ⁵⁹ Lob Yosep ḵo nihel bebom loḵ tob veroo mewis ti. ⁶⁰ Log ya mebē loḵ ya yō yi bedub mewis sēn nahēn denesap loḵ gelōngḵ meris lo. Log tetolin

gelöng böpata ti ggërin avi. Vong ggovek log ya.
⁶¹ Lob Maria vu Magdala luho arë ngwë denedo bemedo malaj neya waak bedub saga.

Alam-begö-yi Ggëp Denegin Bedub

⁶² Buk sën alam Yuda denero sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi* lo ggovek ya geheng to, loḵ mëm alam-deneḵo-seriveng los alam Parisai* yah denër vu Pilatus bë, ⁶³ “Mehö böp! He kwamin nevo gägek sën mehö gägek kuungsën saga nedo mala vesa genër lo bë, ‘Buk löö na govek rë, loḵ sëḵ kedi jak nah!’ ⁶⁴ Om genanër bedegegin bedub avi noh vu buk löö. In rëḵ yi hur maluh degodeḵ yi na gedenanër vu alam nabë kedi raḵ ggökin vu bedub. Lob gägek kuungsën vu tamusën rëḵ kesuu sën muginsën.” ⁶⁵ Lom Pilatus nër vu sir bë, “Ham gwëḵo alam-begö-yi la in degegin, beham behii bedub avi niwëëk ata!” ⁶⁶ Lob ya dekepa bedub avi niwëëk gedejegwi ḵele niḵegwi* teka raḵ gelöng nenga ya vetii waak avi ving, gedetung alam-begö-yi medo denegin.

28

Yesu Kedi Rak Ggökin

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Lob Buk-sewahsën-yi* ggovek ya, geheng to loḵ Soda monbuk, lob Maria vu Magdala luho Maria ngwë kedi deya in bë degelë bedub. ² Lob pevis bejemapi ggee böpata, in Mehöböḵ yi angër ti vu yaḵek meluḵ yam tetolin gelöng vër in waak avi gerak nedo. ³ Mala netum nebë davës, geyi tob veroo meris nebë beggob. ⁴ Alam-begö-yi sën denegin bedub lo delë, lom ḵenuj verup in yi, benij

loḵ ti nebë alam-diiksën. ⁵ Rëḵ angër nër vu avëh luho bë, “Melu su göneng! Serax ni bë melu yam nesero Yesu, mehö sën desis yi raḵ ḵelepeḵo* lo. ⁶ Rëḵ mu su neggëp sënë rë! Gaḵ kedi raḵ yoh vu sën nër wirek lo! Om melu nam gwelë nyëḡ sën neggëp loḵ veseveng lo. ⁷ Log melu nah mena pevis, bena nanër vu yi hur maluh lo nabë kedi raḵ ggökin vu bedub bemugin meya distrik Galilea, geham rëḵ na gwelë yi vu sagu. Yik senër vu meluu ggovek saga!”

⁸ Lob avëh luho deggöneng rot, rëḵ kwaj vesa böpata, lob pevis beluho deserög bedeneyah in bë denanër vu yi hur maluh lo. ⁹ Loḵ Yesu töḵ vu luho vu aggata benër bë, “Monbuk!” Lob luho deya dus vu bedepetev medeneggëp gededom loḵ vaha medeḵo arë raḵ. ¹⁰ Lob Yesu nër vu luho bë, “Melu su göneng! Melu nah mena nanër vu arig lo nabë dena distrik Galilea, lob rëḵ degelë sa gëp sagu.”

Gagek Raḵ Alam Sën Denegin Bedub Avi

¹¹ Avëh luho nahën deneyök aggata galam-begö-yi sën denegin bedub lo deyah medeya nyëḡ böp Yerusalem pevis bedenër ngaa pin sën töḵ vu sir ggëp bedub lo vu alam-deneḵo-seriveng hir ggev. ¹² Lob alam-deneḵo-seriveng hir ggev ving alam-teta bedevengwëḡ raḵ gagek ti, lob devo monë ngahiseḵë vu alam-begö-yi saga, ¹³ gedevo ḵoo vu sir bë, “Ham na nanër nabë sënë, ‘Yi hur maluh deyam buk, gehe hëp yiing, log deggodeḵ ya.’ ¹⁴ Lob nabë kiap böp gengo gagek sënë, og he rëḵ semu gagek vu yi, lob su rëḵ gevong gagek vu ham rë.” ¹⁵ Nebë saga lob alam-begö-yi deḵo monë geya devong yoh vu gagek sën alam Yuda hir ggev

denër vu sir lo. Lob gagek sënë ya meyh vu alam Yuda pin, lob nahën denesepa loḵ hir gagek sënë bedenënër nebë sënë rot begwëbeng.

Yesu Vo Huk Vu Yi Hur Maluh

(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Sn 1:6-8)

¹⁶ Log hur maluh nemadluho-bevidek-ti lo detuu aggata medeya Galilea, beya deverup keḵu sën Yesu nër tato vu sir lo. ¹⁷ Lob delë Yesu, lob depetev medeneggëp loḵ vaha gedeko arë raḵ, rëḵ sir vahi kwaj luu luu. ¹⁸ Lob Yesu yam dus benër gagek vu sir bë, “Anutu vo niwëëḵ pin vu sa bë sa gëgin yaḵek los dob. ¹⁹ Om ham na gwevong mehõnon pin denatu sa hur maluh los avëh. Lob ham jipek sir jaḵ Ama arë, geNalu arë, bAnon Vabuung arë. ²⁰ Log ham tahu sir doḵ gagek pin sën sa netateḵin vu ham lo in desepa doḵ. Ham gwengo rë! Serëḵ medo geving ham noh vu buk pin rot bedob los yaḵek hir buk govek na.”

Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long
Niugini

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3